

Karel MAKOŇ

BLAHOSLAVENSTVÍ

Plzeň

1972

Vy se nedávejte nazývat učiteli,
neboť jeden je váš učitel, vy všichni jste pak bratři.
A nikoho nenazývejte na zemi otcem,
neboť jeden je váš Otec v nebesích.
Ani se nenazývejte vůdci, neboť jeden je váš Vůdce, Mesiáš.
Kdo je mezi vámi vyšší, buď vaším služebníkem!

Matouš XXIII, 8-11

Věnování

Milá Anežko,

tento spis nemůže být věnován nikomu jinému než Tobě, než té, která stojí už přes 27 let u mého životního experimentu, a nejen ho viděla zblízka, ale musela prokázat velkou trpělivost a hluboké porozumění při všem tom, co se kolem něho dělo.

Před Tebou už byla jen má matka, která zažívala těžké začátky, kdy se vyčleňoval z běžného pojetí života. Také ona byla často na rozpacích o smyslu toho, co se mnou musela prožít. Co Tys zažívala roku 1970, když jsem se s Tebou loučil před operací ledvin, ona poprvé zažila, když mi bylo něco málo přes rok, a pak znovu, když jsem se dostal do koncentračního tábora. Proto také jejím nehynoucím zásluhám věnuji tyto následující řádky, in memoriam, její mateřské lásky.

V Plzni 4. června 1972

Smysl tohoto spisu

Pocituji čím dál zřetelněji, že nikdo z nás lidí se nemůže zbavit zodpovědnosti za to, co zde na světě začal dělat, do čeho vložil svou osobnost myšlenkou nebo skutky.

Zodpovědnost především nemůže končit fysickou smrtí, protože každá lidská osobnost zanechala zde na zemi vývojové stopy, nějaké náznaky budoucnosti, ke které lidstvo míří, a tyto náznaky zde jsou a zůstávají, představují nepatrný sice, ale nepostradatelný krůček kamsi kupředu. Ten krůček byl udělán, není možno si ho odmyslet, popřít ho. Představuje kus prožitého času, který by jinak plynul stejně, ale nenaplňen lidským životem a lidskou zkušeností o něm a v něm.

Podívejme se do minulosti, co se stalo, protože se člověk choval lidsky. Nejenže pozměnil tvář země a začal na ni spolutvořit, ale i rozrůznil způsoby svého myšlení, neustále ji obohacoval o nové prvky.

Jako příklad se dá bezpečně sledovat proces rozrůznění latinského jazyka v italštinu, rhaetorománštinu, španělštinu, franštinu, portugalštinu a rumunštinu. Římané se snažili polatinštit lid na všech územích, která dobyli. Jimi nechtěný výsledek této snahy je, že vlivem působení jiných živých nelatinských jazyků i vzájemným jejich ovlivňováním, různými potřebami prostředí atd. vznikaly nové jazykové celky, z nichž každý se ukázal být dosti silný k tomu, aby se např. Portugalec nepovažoval za Španěla.

Tento rozrůzňovací proces samozřejmě neprobíhá jen v oblasti jazykové a také nenese nečekané následky jen tam.

A protože vím z vlastní zkušenosti, že Ježíš Kristus mluvil na různých místech a při různých příležitostech právě o následcích zmíněného rozrůznění lidských individualit - promiňte, že vidím obdobu mezi individualitou národa a individualitou lidského jedince - a to v následcích, o nichž se běžně neví, a protože vím, že se podle téhož Ježíše dají následky regulovat navozenými příčinami, považuji za prospěšné všimnout si díla Ježíšova z tohoto hlediska.

Poznáte již z prvních stránek, že nepíši proto, abych si zafilosofoval o učení Ježíše Krista nebo o své zkušenosti s ním, nýbrž, abych se pokusil vrhnout podle mého názoru užitečný pohled na děj života a na lidskou osobnost. Budu si všude pomáhat osobní zkušeností a budu ji též popisovat, abyste mohli najít obdoby ve svém vlastním životě.

Základní omyly

Proroci, počínaje Mojžíšem, vnucovali židovskému národu způsob života, který by byl tento národ nikdy nezvolil dobrovolně, ani by byl o něm nevěděl. Hrstka jedinců, s vypětím všech sil a za pomoci často nevybíravých prostředků a násilím, učila svůj národ ctít vůli někoho, jemuž říkali Hospodin, s nímž jedinci se privilegovaně stýkali, a kterého ostatní mohli poznávat jen podle následků poslušnosti, přičemž i vidění ohnivého sloupu, a jiné smyslové vjemy, je nutno považovat rovněž za následky nikoliv za styk s Hospodinem, protože platí, že nelze Boha smysly vnímat.

Co se dělo kdysi před mnoha tisíciletími v Palestýně, děje se ustavičně za pozměněných následků, způsobených pozměněnými příčinami. Nejlépe je to patrné v politickém životě národů a světa. Pořád hrstka lidí, ať už při tom mluví o jakémkoliv druhu demokracie, a odvolává se na jakoukoliv vůli lidí, kterou před tím organisovala, rozhoduje o světovém politickém dění. Už nenařizuje malému národu, nýbrž celému světu. Jsou jim k dispozici změněné a značně rozšířené komunikační prostředky. Kdyby mezi nimi vládla jednota obecně i místě užitečných názorů, jako vládla mezi proroky, tehdy navenek symbolisovaná poslušností vůči Hospodinu, všechno by dopadlo jinak.

Co však není zatím uskutečnitelné v celkovém měřítku, je uskutečnitelné i za dnešních okolností, jako za dob Kristových, u každého jednotlivce. Nesčetněkrát se ukázalo, že největší revoluce začínají v srdci a mysli člověka. K takovému vnitřnímu převratu vybídl Ježíš všechny své následovníky, když jim slíbil blahoslavenství jako východisko ze situací, které před ním - a bohužel až dodnes - lidé považovali za neblahé.

Nejběžnější chybný výklad blahoslavenství, kterým se potírá, a to právem, křesťanství, je výklad blahoslavenství lkajících, lačnicích a pronásledovaných pro spravedlnost. Aby se mohlo něco tak vznešeného a účelného potírat, jako je nauka Ježíšova, k tomu bylo nutné, ji napřed chybně vyložit. Pak se podařilo zaměnit tento chybný výklad za samotné učení, a potírat je chybným výkladem.

V čem spočívá chyba ve výkladu, si postupně vysvětlíme. Na začátku si aspoň řekněme, proč vznikla. Všem chybujícím vykladačům uniká celkový aktuální smysl Ježíšova učení, a jím je: Časnými prostředky, a to nejen povahovými vlastnostmi, ale i situacemi, zkrátka celým pomíjejícím, ustavičně

se měnícím lidským životem spět k vědomě žitému věčnému životu už zde uprostřed veškeré pomíjivosti.

Kdo tuto základní myšlenku Ježíšova učení neuskutečňuje jako hlavní devizu svého života, ten nemůže správně vyložit ani blahoslavenství, ani ostatní Ježíšovy poučky, např. lásku k nepříteli. Takové požadavky se mu musejí jevit jako nereálné, nerozumné - odvádějící od denní skutečnosti. Pak musí podle míry svého porozumění a dobré vůle upravovat Ježíšovo učení po svém. Toto učení však nesnese zúžení požadavků, a jejich rozšíření je zatím nad naše síly.

Ježíš se snažil přimět učedníky, aby už i v té malé míře, v jaké pochopili jeho učení, je uplatňovali myšlením a činy. Hned, ještě před svou smrtí, je posílal činit dobré. Kdokoliv se spokojí s uznáním Ježíšova učení a přemýšlením o něm, musí dojít k jedinému konci: že jeho uskutečnění je nad jeho síly. Kdokoliv však uskuteční i to málo, co z Ježíše pochopil, najde v síle svého uskutečnění pomoc pro vyšší a rozsáhlejší uskutečnění, a nikdy nepropadne malomyslnosti, protože se přesvědčí, že by byl nikdy neměl sílu k uskutečnění velkých cílů, jako je např. vědomí o vlastní nesmrtelnosti, kdyby byl k nim nedospěl malými kroky, přesně tak, jak nás k tomu nabádá odhalená symbolika Ježíšova života.

Nejchybnější výklad Ježíšova učení je tento: "Trp a neodporuj zlému, po smrti v nebi budeš za to odměněn. Lépe je trpět dočasně zde na zemi než na věky po smrti."

Tento chybný výklad je postaven na řadě dílčích chybných pojmů, které v tomto spisu jen vypočtu. Jinde jsem je vysvětlil.

Nebe není ani místo, ani posmrtný stav, nýbrž nebe je stav aktuální, pouze zastřený ustavičnou clonou proměn našeho vědomí. Přesvědčí se o tom ten, kdo zažije blahoslavenství chudé mysli. Neopatří-li si tuto zkušenost, bude se muset spokojit jen s vírou. Chudobou mysli, která je klíčem k ostatním blahoslavenstvím, lze pak dalšími zkušenostmi pochopit i ostatní blahoslavenství, jak si později vysvětlíme, nikdy však touhou po utrpení a protivenství jako po spásonosných prostředcích. Chybný poměr k celému životu na zemi, podceňování okamžitého dosahu jednotlivých jeho složek, událostí, vlastností a přeceňování jejich působení na věčný život - (nic relativního nemůže mít absolutní následky) - to všechno spolu s pesimistickým názorem, že zde na zemi nemůže být zjednána náprava a spravedlnost, to jsou hřebíky do rakve křesťanské víry, nepostavené na soustavě navazovaných zkušenostech. Proč Ježíš ustavičně podporoval víru svých učedníků dalšími a dalšími činy? Tyto symbolické poučky nám musejí být vodítkem. Víra, jakmile se domníváme, že jsme ji nabyli, musí být soustavně posilována zkušenostmi o její pravosti, jinak přestává být živou. A ty zkušenosti si lze opatřit jedině praktikováním toho, k čemu víra nabádá. Nezavazuje-li k něčemu novému, co před jejím vznikem v našem životě nemělo místa, pak jsme vůbec nepochopili, co víra je. Je to závazek plnit něco, o čem jsme se ještě nepřesvědčili, ale co uznáváme za správné nebo nutné. Nerozhodneme-li se zároveň s klíčoví vírou vrůstat k novému způsobu myšlení, jednání, k uplatnění nových pohnutek a činům, pak odsuzujeme malou rostlinku víry k brzkému zániku.

Ježíš, na rozdíl od před ním příšlých proroků, nerozkazoval bez svolení vedeného. Tento fakt by měl každému, kdo si myslí, že v Krista uvěřil

napovědět, že Ježíš nabádá k sebevýchově, ke spolupráci lidské vůle s vůlí duchovního vůdce Ježíše. Jednostranná pasivita byla vždycky kamenem úrazu, anulovala jak víru, tak smysl činného života.

Ztráta vlastní vůle a její nahrazení vůlí vyšší, Boží, byla špatně pochopena. Tento požadavek je správný, ale jeho uskutečnění má své stupně, jak ukázal Ježíš při vedení svých učedníků, i v symbolice celého svého života. Do čí vůle se může odevzdat ten, kdo nepoznává jinou vůli než svou? Jestliže do vůle osudu, pak se stává hříčkou okolí, okolností, lidí, vlastní vůli ztrácí, jinou ještě nepoznává a proto se jí nemůže držet. Správné je do takové míry se řídit vůlí Boží, do jaké ji poznáváme. Vlastní vůli nelze bezpečně a bez škodlivých následků a krizí ztratit jinak, než kdy veškerou svou vůli plníme všechno, co je ve vůli boží. Ani sv. Josef a Panna Maria nepoznali, že malý Ježíš už ve dvanácti letech svého života takovýmto způsobem plnil vůli Otcovu. Musel je napomenout "Což nevíte, že musím být v tom, co je mého Otce?" Až do dnů těsně předcházejících smrti na kříži a při ní, nikdo neviděl na našem vzoru Ježíši Kristu pasivní plnění vůle Otcovy pouhým trpným chováním. Naopak, bez potíží vyčteme z jeho života zvyšující se činnost a účinnost této činnosti. To jsou ovšem jen následky správně pochopeného a praktikovaného provádění vůle Boží. O příčinách bude řeč později.

Kdykoliv lidské dílo degeneruje na pouhou pasivitu, hrozí ztráta směru a rychlosti, jichž obou je zapotřebí, aby se během lidského života došlo až do vědomě žitého věčného života, tj. k vědomému soužití a spolupráci s nesmrtelnou podstatou každého člověka.

Něco navíc, něčeho stále méně

Člověk je nádoba vědomí, která není bezedná. Totéž platí o lidských, rozumových a citových schopnostech a konec konců o jeho dočasném životu. Jsou lidé, kteří tvrdí, že i počet vdechů, který je člověku dán k dispozici je omezený, a proto doporučují dýchat pomalu, aby si člověk prodloužil život.

Je-li tomu tak, ocitáme se hned na začátku výkladu před velmi obtížnou otázkou: Zdali lze do nepatrné nádoby lidských možností přelít nekonečně velkou skutečnost, již je např. věčný život, aniž by bylo nutno stěny této nádoby rozbít a tím zrušit pomíjející lidskou existenci?

Vyjdeme-li z předpokladu, že Ježíšův život se dá podle návrhu Ježíše napodobit, pak musíme považovat obě odpovědi, jak zápornou tak kladnou, za nesprávné.

Proč je podle tohoto vzoru chybná odpověď, že lze dosáhnout během lidské existence na zemi vědomí věčného života a do něho přejít se svým nepatrným zlomkovitým vědomím?

Ježíš velmi názorně ukázal na několika proměnách svého života, že vstup vypadá vcelku takto: Vždycky něčím navíc se něčeho navíc dosáhne. Má-li se však jít dále, je třeba toto navíc, co se vložilo do díla umět obětovat ve prospěch dalšího pokroku. Potom zase přidat něco kvalitativně vyššího, opět to obětovat, a tak pokračovat dále až k mezi, o které Ježíš řekl, že kdyby neodešel, nemohl by poskytnout učedníkům onoho Ducha, pomocí něhož poznají vše, co nelze poznat postupným dosahováním.

Ježíš dokazoval, že s tím obsahem vědomí, které máme na počátku cesty do věčnosti k dispozici, nelze tam dojít. Podstata všech kroků na cestě do věčnosti, až do zmíněného bodu, je výměna obsahu vědomí, obsahu zájmů, záměrů atd. K čím komplexnější výměně na kterémkoliv stupni dojde, tím rychleji a dokonaleji se zvládne další stupeň, až nakonec se tak dalece upraví cesta pro vzestup mimolidského, věčného prvku do lidské podstaty, až ona vydrží být svědkem napřed přechodného a pak ustavičného působení na dočasné.

Tím je problém vyřešen. Člověk (tj. pomíjející existence) sice nevstoupil do věčnosti, ale stává se svědkem sestupu věčnosti do dočasného, a to se děje tak dlouho, nebo lépe, intenzita této zkušenosti se tak stupňuje, že světlo lidského rozumu a všechny lidské vlastnosti se ocitnou ve vědomé závislosti na věčném světle vědomí, inteligence, lásky apod. (mohli bychom spočítat všechny lidské vlastnosti), že člověk už nemůže o sobě říci, že je živ on, nýbrž, že našel nový věčný život, který je v něm veškerým životem, přičemž pomíjející život s veškerými jeho složkami se jeví jako prostředek k nabytí určité úrovně, o níž byla řeč a potom jako důkazný prostředek, jako očitý svědek proměny světla ze světla dočasného do světla věčného nebo výměny proměny středů, ohnisek, tedy ohniska pomíjejícího charakteru za ohnisko věčné povahy.

Jinými slovy vysvětleno: Člověk si není vědom své závislosti na věčnosti, není si vědom toho, že je transformátorem nekonečného na konečné. Postupnými záměnami obsahu vědomí, jak o nich byla řeč, se stane schopným uvědomovat si věčnost ještě netransformovanou na dočasnost a celý transformační proces s tím související.

Vypadá to jakoby člověk, nějakou výhodnou záměnou obsahu vědomí, se mohl dostat k nějakému vyvrcholení kvality vědomí a odtamtud do samotného věčného vědomí. Opravdu v tomto smyslu mluví o nazíravé modlitbě jako o nejvyšším stupni mystické, rozuměj s věčností spojující modlitby. Toto pojetí spojení je však do značné míry nepřesné, neboť v něm chybí odůvodnění proměny vědomí.

Postupné proměny obsahu vědomí nejsou nějakým obchodováním, smlouváním s věčností, nýbrž jsou to fáze, jimiž je nutno projít, aby se člověk odnaučil vlastnit kterýkoliv stávající obsah vědomí. Aby se naučil být vnitřně svobodný. Jen ten, kdo se naučí mnoho ztratit, může mnoho nabýt. Kdo se však drží toho, co nabyl, zatarasí si cestu k dalšímu rozšíření vědomí. Dopouští se při nejmenším dvojí chyby zároveň: nic co nabyl nedokáže navždy podržet, o všechno zase přijde, a právě jen proto, že to nabyl. Co začalo, musí také skončit, to je neodvolatelný zákon. A pak zaměnil prostředek za cíl. Daný stav vědomí, myslím lidského vědomí, je prostředkem k přechodu do věčného vědomí, nikoliv cílem.

Mluvíme-li o nabývání věčného vědomí, nebo o vědomí vlastní nesmrtnosti, vyjadřujeme se velmi nepřesně. Promiňte, že i já tak budu psát, abych si ušetřil slov. Nebudu však nikdy při tom myslet na nabývání věčnosti, nýbrž na přechod do věčného vědomí a ne uvědomění si faktu, který už existuje ve veškerém stvoření, ve všem dočasném, že totiž všechno stvořené, všechno pomíjející ustavičně bere svou existenci a svůj stupeň vědomí, pokud nějaké má - jako některé stupně živé hmoty, zvíře, člověk, z

věčnosti, jenže si toho není vědom. Této závislosti se nezbaví nikdo ani na nejvyšším stupni vědomí. Vnitřní svoboda, o níž byla řeč, pak spočívá v tom, že se člověk přestane ztotožňovat s něčím, co pomíjí a co je odvozené, a začne se ztotožňovat se zdrojem pomíjejícího, až nakonec bude vědomě odtamtud vycházet ve svých rozhodnutích. Ježíš tomu říkal plnění vůle Otcovy. Nesvoboda totiž počíná v tom, že se člověk rozhoduje jen podle zevních odvozených okolností a podle vnitřních odvozených pohnutek, zkrátka podle ustavičně se měnícího toku událostí a stavů myslí, čímž činí chybné závěry a nesprávná rozhodnutí, která ho poutají a vytvářejí řetěz dalších podmínek a následků, ze kterých nakonec není vybřednutí. Je třeba poután k něčemu,

k čemu si nepřeje být připoután, je nesen směrem, kterým si buď nepřeje být nesen, nebo nemůže směrem, kterým si buď nepřeje být nesen, nebo nemůže směrem, kterým si přeje jít.

Ježíš nás vybízí, abychom následovali právě jeho, který o sobě řekl, že z věčnosti přichází (my nepochybně také) a do věčnosti se vrací. Bohužel většina křesťanů dosud po 2 000 letech po této výzvě nepochopila ani její smysl, ani návod, jak následovat, obsažený nejen v přímých poučkách Ježíšových, ale i v jeho životě. Nepochopili jsme, že všechno, co se dělo s Ježíšem od chvíle jeho početí až po nanebevstoupení, je pouhé rozvedení myšlenky, kterou Ježíš vyřkl před Nikodémem: "Nenarodí-li se kdo znovu, nevejde do království Božího."

Ježíš hned při tom odmítl, že by šlo o znovutělení. Nuže, jde o úkol, který se má provést zde během nynějšího našeho života tak, abychom, podle Ježíšova požadavku, byli jedno s Otcem (věčností), jako on s ním jedno je.

Jinak řečeno, celý Ježíšův život je něco navíc, jakási nadstavba, kterou nutno přistavět k dosavadní struktuře lidského života, aby se dospělo do věčnosti, do vědomí vlastní nesmrtelnosti. Ježíšův život však neposkytuje jenom přehled o tom, co je třeba učinit navíc, nýbrž paralelně i všechno, čeho je třeba se zbavit, a toho je stejná míra, a řekl bych míra bolestná, jako toho, co se nabývá v tom přesném slova smyslu. Obojí nabývání a pozbývání by mělo být v rovnováze, protože jinak dochází ke krizím, které si můžeme prostě vysvětlit tak, že třeba se člověk něčeho zbavil, přece nic nového za tento vytržený kus svého já nedosadil, čili vznikla v něm rána zející, krvácející a bolestná. A právě tak opačně: něco přidal, a protože v sobě pro toto nově přidané nevytvořil místo, ostatní části jeho osobnosti se k tomu chovaly jako vetřelci. Vytláčily to, zničily to, v pouhé sebeobraně. A člověk je potom zoufalý, že nedělá pokroky v tom, co si předsevzal. Zdravý organismus se snaží zachovat si jednotu ve všech složkách a jedná samovolně jak na poli hmotném i duševním, aby tato jednotu, jakkoliv porušená, byla znovu zjednána. Následování Ježíše Krista nesmí být ani náznakově rozbíjením této jednoty, nýbrž jejím zdokonalováním.

Blahoslavenství

Máme zachováno jen jedno Ježíšovo kázání, které bylo určeno zaručeně všem, a které zaručeně nebylo míněno jako vedení několika

vyvolených jedinců, a je jím tak zvané kázání na hoře, nebo horské, jak se mu říká.

Po mnoha zázracích, které učinil, táhly za Ježíšem celé zástupy. Ježíš považoval za nutné je nasytit nejen chlebem, ale i slovem.

Kdo jste četl má dřívější pojednání, především Umění následovat Krista (UNK), víte, že všechno jednání Ježíšovo považuji za symbolické, a to jak v celku, tak ve všech jeho částech.

Kázání k nevybranému davu považuji proto za kázání k celému lidstvu jako takovému, za poučení, v němž se promlouvá věštecky o budoucnosti lidstva po stránce jeho budoucí možnosti maximálního vzejetí směrem k věčnému životu, směrem k přežití smrti.

V té části horského kázání, v níž mluví Ježíš o blahoslavenství, vyslovuje různé způsoby, jakými může být splněno to nejbláhovější a zároveň nejdůležitější přání člověka - být vědomě nesmrtelnou bytostí.

Zatím člověk přežívá sám sebe jen ve svých potomcích, ale všimněte si dobře, Ježíš radí ve svých blahoslavenstvích, jak ze zažívání tohoto našeho pomíjícího života přejít do zažívání věčného života. Usudte, zda mám pravdu. Ježíš praví:

(Záznam podle evangelia sv. Matouše kap. V, verš 1.-12.):

"Když viděl zástupy vystoupil na horu, a když se posadil, přistoupili k němu učedníci. I otevřel svá ústa a učil je takto:

Blažení chudí duchem, neboť jejich je království nebeské.

Blažení, kteří lkají, neboť oni budou potěšeni.

Blažení tiší, neboť oni budou dědit zemi.

Blažení, kteří lačnějí a žízňají po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni.

Blažení milosrdní, neboť oni dosáhnou milosrdenství.

Blažení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha.

Blažení pokojní, neboť oni budou zváni syny Božími.

Blažení ti, kdo jsou pronásledováni pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské.

Blažení jste, když vám budou zlořečit a pronásledovat vás a mluvit proti vám vylhaně všechno zlé k vůli mně. Radujte se a plesejte, neboť hojná je vaše odměna v nebesích, neboť tak pronásledovali prorocy, kteří byli před vámi."

Tyto myšlenky jsou dále rozváděny, jednak v poučkách jak žít, jednak v poučce jak se modlit. Tyto jednotlivé poučky jsem už vysvětlil v UNK a jinde, proto se k nim zde budu vracet, jen abych dokreslil blahoslavenství.

Ježíš zvláštním způsobem mluví k celku většímu než je skupina nejbližších učedníků. Mluví vždycky buď v podobstvích, kterým většina nerozumí, někdy jim nerozumějí ani učedníci, kterým je potom vykládá ještě zvlášť, nebo, jako v tomto případě, v obecných poučkách, které nelze nazvat podobstvím, ale kterým se prostě nedá rozumět dříve, než si je začne

člověk prověřovat zkušeností. A tak přesto, že jsou blahoslavenství určena bez výhrad celému lidstvu, přece jejich pochopení je dopřáno zatím jen těm, kteří se odváží zařídit podle nich ve svém životě. Pak se z obecné poučky stává poučení pro každou konkrétní situaci v životě jednotlivce. Naše vysvětlení bude mít právě tuto povahu velmi konkrétního návodu, jak se zařídit, aby člověk přešel např. z chudoby ducha nebo ze zármutku apod., jak o tom mluví jednotlivá blahoslavenství, do věčného života, do styku se svou nesmrtelnou podstatou, která sice je immanentní a zároveň transcendentní, ale právě proto, že je zároveň nad smysly a zároveň v nich, nikoliv skrze ně, může být zažívána jako zkušenost, o níž nelze říci, že byla zažívána v čase a prostoru, ani kde, ani čím, nýbrž právě z těch příčin, o nichž mluví Ježíš ve svých blahoslavenstvích.

Přehlédneme-li si všechna blahoslavenství, aniž jsme si je ještě vysvětlovali, vidíme na první pohled, že různé příčiny plodí různé následky: chudoba duchem, království nebeské, lkaní přináší potěšení, lačnění po spravedlnosti nasycenost, milosrdenství zase milosrdenství, čistota srdce vidění Boha, pokojnost má za následek zažívání synovství Božího, tichost dědictví země, a pronásledování pro spravedlnost opět království nebeské.

Víme dobře, že ani jedna ze jmenovaných příčin nemá u nikoho jmenované následky, takže není divu, zvláště když se zase doslova vezme co je řečeno naposled o odměně v nebesích, že po celý středověk až po dnešek měli křesťané ve zvyku těmito blahoslavenstvími odkazovat lidi na odplatu až po smrti. A přece jen se všichni tito vykladači mýlili, a to proto, že si u Ježíše všímali jen jeho pouček, ty brali vesměs doslova, přes napomenutí Ježíšova, a nevzali si na pomoc symboliku celého Ježíšova života, která opět vyžaduje přístup, který jsme si nazvali pochopením symbolického významu celého průběhu Ježíšova života.

Vedle toho platí o každé Ježíšově poučce, že její uskutečnění může být provedeno jen tehdy, neodchýlí-li se člověk od celkového ducha jeho učení a posvětlí-li tímto duchem svou snahu o uskutečnění kterékoliv jeho poučky. Jinak se vystavuje nebezpečí, že jednotlivosti z jeho učení bude chybně považovat za celek, a to zcela po svém. Bude-li mít přesto dobrou vůli, a vybere-li si z Ježíšova učení poučku, jejíž uskutečnění si bude vyžadovat celého člověka, zvítězí sám nad sebou, ale jen po mnoha rozporech a nerovnovážných stavech, které se budou navenek jevit jako velké utrpení.

Nechci zde znovu opakovat stěžejní poučky Ježíšova učení, jak jsem je rozvedl v UNK, nýbrž jen se zmíním o tom duchu tohoto učení, bez něhož není možno uskutečnit ani jedno z blahoslavenství, které si budeme vysvětlovat.

Duchu Ježíšova učení můžeme porozumět jen tehdy, když zkoordinujeme jeho poučky s jeho příkladem, a těžko říci, zda jsou důležitější jeho poučky nebo jeho příklad. Zaručeně však jedno bez druhého nepředstavuje celé jeho učení, protože by byl lidem neradil, aby ho následovali, nýbrž byl by se omezil na poučování. Tohle bezvýhradné a nezbytné spojení učení Ježíšem s jeho životním příkladem způsobovalo velké potíže i těm nejoddanějším následovatelům Krista, pokud si neuvědomovali, že mnohé jeho poučky a tím více celý jeho život na zemi jsou symbolické, a

že tedy podle rozluštění jejich symboliky je nutno analogicky postupovat v jejich plnění.

Pak duchem Ježíšova učení je, stále dokonaleji, ruku v ruce s narůstajícím poznáním vůle boží, stále bezvýhradněji plnit vůli Boží. Toto plnění má pak dvě stránky, aktivní a pasivní. Pasivní stránkou je ona poslušnost vůle Boží, aktivní stránkou je vynakládání všech sil k tomu, abychom splnili to, co poznáme jako vůli Boží.

O těchto dvou stránkách jedné a téže věci nám Ježíš podává skvělý příklad především vlastním životem. Předešleme si jej vlastnímu výkladu.

Ježíšův příklad

Celý další výklad vychází z předpokladu, že

1. Ježíš míní svými blahoslavenstvími nikoliv posmrtné, nýbrž za pozemského života prožívané stavy.

2. Celé Ježíšovo učení je vysvětlením cesty z pomíjejícího života do věčného života, zažívaného během normálního, pomíjejícího života.

3. Tato nadstavba, kterou Ježíš nazval přechodem ze smrti do života, je popsána jeho životem do všech podrobností a komentována jeho přímými poučkami a podobenstvími.

4. Také náš život je podobenstvím Ježíšova života na nižší úrovni.

5. Na nás je, abychom si dobrovolně toto podobenství zopakovali podle Ježíše na úrovni Jeho pozemského života, neboť také my od Boha jdeme a k Bohu se vracíme, a napodobíme-li Ježíše Krista, dokonce během tohoto jediného pozemského života.

6. Z blahoslavenství je patrné, že i ty nejběžnější lidské stavy myslí a to nejen radostné, ale právě ty nejméně radostné, mohou se stát zdrojem nejvyššího poznání, daleko převyšující tzv. hranici lidských možností, aplikujeme-li Ježíšovy poučky o blahoslavenství na ostatní jeho učení a život na straně jedné, a na vlastní život na straně druhé.

7. Pozemský lidský život se dá jako celek i ve všech svých částech posvětit sledováním smyslu, který mu dává Ježíš - hledáním především království nebeského a spravedlnosti jeho.

8. V pozemském životě se dá přejít ze stavu nedobrovolné či dobrovolné očisty (očistec) do stavu pekla (stavu beznaděje), avšak Ježíš člověka vede do stavu nebe - trvalého vědomí věčné podstaty člověka a k žití z této prapodstaty namísto dosavadního žití z téže bez našeho vědomí, a to přes celou sérii přechodných stavů, za nichž se věčná podstata zblízka nebo zdáli v nějakých účincích objevuje a zase mizí (ráje).

Nyní si představme celou nadstavbu pomíjejícího lidského života, jak se dá vyčíst v příčinách a následcích z Ježíšova života a ze všeho, co s tím souviselo. Nakonec přijdeme na blahoslavenství jako na Ježíšem vybranou konkrétní sérii zvláště důležitých příčin s příslušnými následky.

Nezapomínejme, že nejcennější příčina všech možných následků až k trvalému soužití s věčným životem je každému normálnímu dospělému

člověku dána k dispozici tím, že v každém z nás vývoj vesmíru dospěl do stadia tak vysokého a vznešeného uvědomění, že z něho lze přejít do věčnosti, že lze vyspělé lidské individuality využít k založení věčné individuality. Toto opuštění neustále se opakujících zkoušek na úrovni pomíjejícího života přirovnal Ježíš návodně k zasazení nepatrného semene, ze kterého vyroste strom, a k nalezení pokladu na poli, o kterém předtím nikdo nevěděl.

Nejsnáze pochopíme další výklad, budeme-li si vědomi, že člověk, který následuje Krista, dělá dvojí práci, která má jediný smysl, vrátit se k tomu, kdo jej stvořil a kdo rozvinul celý vesmír.

Dvojitost této práce spočívá v tom, že člověk jednak rozvíjí své lidství co největší měrou, aby jeho semeno, jímž je lidská individualita, bylo zralé a mělo naději vyklíčit ve věčném světě, jednak všech svých rozvinutých sil používá jako prostředků ke vstupu do věčného života.

Všimněme si, že pravím "svých rozvinutých sil" nikoliv jen ctností, protože pak bychom se omezovali v možnosti jít se vším, co máme k dispozici do věčnosti, a tak část, kterou bychom nechali stát vně, by nám zabránila vstoupit. Člověk nemá být rozdvojen ani ve své podstatě, ani ve své činnosti, naopak má směřovat od mnohosti všeho druhu k jednotě a k jednoduchosti. I pláč, zármutek, radost jsou a mohou být rozvinutými silami, které mohou vydatně pomoci na cestě do věčnosti, jak Ježíš upozorňuje ve svých blahoslavenstvích. Svým počínáním a zacházením s hříšníky zase upozorňuje, že předcházející připoutanosti a hříchy mohou být velkými pomocníky na cestě do věčnosti, ovšem za určitých okolností. Velkou hříšnost nebudeme moci považovat za všeobecně platnou velkou připravenost k věčnému dílu, o němž je zde řeč.

A tu se už dostáváme k symbolice Ježíšova života a všeho, co s ním souvisí.

Nejlepší přípravou pro sestoupení Syna Božího na zem - a teď začínáme mluvit symbolicky - je vytrvalá touha židovského národa po Mesiáši, spojená s nespokojeností se stavem, v jakém tento národ žil a se soustavnou stylizací života. Překlad do nesympolické mlavy i se stručným komentářem vypadá takto:

Na začátku nadstavby, nebo-li cesty do věčnosti, nelze jít týmiž prostředky jako později, protože člověk nemá ještě tolik poznání o příčinách svého stavu, aby si mohl být jist tím, že situací, ve které je, ať je jakéhokoliv druhu, je Bohem volán do jeho domu, tj. do věčného života. Má se naopak postarat o to, aby ze své iniciativy si zpřístupnil pochopení faktu, že je volán. Proto se musí naučit Bohu naslouchat.

Naučí-li se tomu, pak ovšem se stává jeho povinností poslechnout toho, koho slyší, a co slyší.

S těmito situacemi se ustavičně setkáváme už ve Starém zákoně. Hospodin skrze Mojžíše a proroky dává izraelskému národu k dispozici celou řadu pouček a nařízení, o kterých se praví, že je národ má uplatňovat ve svém životě, a za to slibuje, že bude veden do věčného života, kromě jiného, že pošle svého prostředníka, Syna Božího, který národu zvěstuje podmínky vstupu do království Božího, a to už vědomého vstupu.

My dnes už nemůžeme všechny poučky určené pro styl života reprodukovat v celém rozsahu, čili my dnes už nemůžeme stylisovat život tak, jak ho těmito poučkami, přes Mojžíše danými, přetvářeli staří Židé. Nebylo to možné už ani za dob Kristových. Vlivem pozměněných zevních okolností jsme odrostli tak všestranně, do podrobností vypracované soustavy příkazů, kterými se staří Židé měli řídit. Ježíš jasně rozhodl, že již v jeho době byli lidé tak daleko, že se mohli chopit spíše ducha smyslu těch příkazů a toho ctít, toho být poslušni, a že takové počínání bude znamenat víc než plnění příkazů doslovně a bez pochopení jejich celkového smyslu. Tohle Ježíš myslel, když řekl, že přišel Zákon naplnit, ne zrušit. I nejdokonaleji sestavená forma života není ještě vším, a vytratí-li se z ní duch, smysl toho, proč se to neb ono plní, člověk se snadno ztratí a zabloudí i při poctivém plnění. Zabloudí v tom smyslu, že už neplní příkazy proto, aby se pomocí nich dostal do věčnosti, nýbrž jen proto, že se to má dělat, nebo dokonce proto, že má strach jednat jinak, aby nebyl trestán.

Starozákonní proroci šli opravdu tak daleko, že vyhrožovali krutými tresty každému, kdo přestoupí Zákon. Činili tak, věduce, že je přece jen lepší zákon plnit než neplnit, i když člověk ani neví, proč ho plní. Tomuto způsobu plnění Zákona chtěl Ježíš učinit přítrž, přál si, aby jeho učedníci věděli, proč mají dělat to či ono, proč mají smýšlet tak a ne jinak. Jeho vystoupení znamená velký pokrok ve způsobu vedení člověka. My jsme si už mnoho těchto proč a proto vysvětlili v jiných spisech, ani v těch se nesmíme utopit, ani v těch nesmíme zabloudit. Mohli bychom zaměnit objevování příčin a následků za cíl, život věčný.

Řekli jsme si, že se máme napřed naučit naslouchat Bohu tak, abychom pochopili, že nás volá. To se děje zvláštním způsobem v tom smyslu, že bychom těžko našli účinnější způsob, než jaký nám ukázal Ježíš. Postupným vyprazdňováním se od své vůle a stále houževnatějším plněním vůle Boží svou vůlí začneme se dozvídat stále jasněji, co je vůle Boží, aspoň do té míry, jakou potřebujeme znát pro svůj pokrok na cestě do věčnosti. Teprve až se naučíme být poslušni tohoto vědění, můžeme se dozvídat, pokud je toho zapotřebí pro plnění našeho úkolu mimo nás samých, něco z vůle Boží, co se týká jiných lidí nebo situací, ve kterých se ocitáme.

Ježíš na cestě do věčnosti nehlásal nikde pouhou pasivitu, nýbrž napřed rozvinutí lidské individuality, abychom mohli šířeji a plněji konat vůli Boží, potom obětování této na nejvyšší míru rozvinuté individuality ve prospěch vyšší věčné individuality, která byla před dočasnou lidskou, a to proto, aby se lidská mohla stát nedílnou součástí věčné, nikoliv, aby se v ní ztratila. To je přínos vývoje vesmíru, až po rozvinutou lidskou individualitu a tvůrčímu programu Božímu. Bůh sebe vložil do vesmírového dění a bere si sebe zpět s požehnáním své tvůrčí činnosti. Lidská individualita nemusí být v Bohu zničena, protože vznikla jen zdánlivě. Ve skutečnosti je odnoží věčné individuality. Jen v tomto smyslu vznikla. Ježíš o tom velmi názorně mluví ve svém podobenství o vinném kmeni a jeho ratolestech. Co nemá začátek, to nemá také konec. O lidské individualitě by se mělo říkat, že se vyvinula, nikoliv vznikla.

Zastavme se ještě na chvíli u zacházení s tzv. vlastní vůlí. Nejlepší křesťanští myslitelé se vzácně shodli v tom, že Ježíš kázal vzdát se vlastní vůle a podrobit se vůli Boží. Ale co si počít pak, když vlastní vůli opustíme a Boží vůli nepoznáváme v takové míře, aby nám mohlo být toto poznání

vodítkem ve všech životních situacích, nebo se domýšlíme, že ji známe, avšak jeden vedle druhého ji jinak chápeme, dokonce jeden stojíme proti druhému, dušujíc se, že právě my správně chápeme a plníme vůli Boží, kdežto ten jiný, také křesťan, ji chápe špatně, a proto nejedná a nemyslí správně. Tento rys nesváru se táhne celými dějinami křesťanství a nejen neslouží jeho dobré pověsti, nýbrž i odrazuje od něho nejlepší duchy, kteří nemohou pochopit, že nyní, dokud jsme buď nedokonale, nebo vůbec nejsme vědomě spojeni

s věčným životem, chápeme jeho projevy jen v obrazech, jak se výstižně vyjádřil sv. Pavel, kdežto, pak, až budeme prodlévat na věčnosti, budeme věčnost chápat tváří v tvář. Je-li tomu tak, pak se budeme zatím přít, kdo z nás má pravdu, kdo si příkazy věčnosti vykládá správně a kdo ne, a přestože se třeba budeme všichni upřímně snažit, abychom správně naplnili vůli Boží a svou opustili, budeme bojovat jedním výkladem vůle Boží proti druhému téže vůle Boží.

Sv. Pavel se nemýlil ve svém výroku, ale křesťané nedokázali plně využít moudrosti, která je v něm obsažena. Kdybychom my křesťané se přestali zříkat vidět aspoň ten obraz vůle Boží celý, a ne jen v částech, které jsou nám příjemné, pak bychom nejen snáze opustili svou vůli, ale též bychom našli v plně viděném obraze vůle Boží vodítko pro všechny životní situace dokonce pro nejrůznější pochopení téhož obrazu.

Ano, je tomu tak. Pohled na kterýkoliv obraz, i daleko menšího umělce, než je věčnost, vyvolává v každém z nás jiný dojem, řečeno jinak, každý z nás si obraz jinak vykládáme. Snad nejpatrnější je to u obrazů hudebních, kde se v celku smiřujeme s tím, že si každý z hudebního díla vezme své, a pokud bylo dílo pro člověka přínosem, každý z nás odchází po jeho poslechu potěšen, a nevyčítá jeden druhému, že každý jinak poslouchá. Smiřujeme se s tím, že by nebylo možno, i při nejduchaplnějším poučení o významu díla, přimět všechny pro hudbu zanícené posluchače, aby si odnesli stejný dojem z poslechu. Při tom nelze nikomu z nich vyčítat, že měl špatnou vůli nebo, že nechtěl pochopit hudbu jako ten druhý. Bylo by to směšné.

Jednou, a věřím, že doba není tak daleká, bude nám směšné, že jsme si vyčítali jiné pochopení vůle Boží při pohledu na projevy jeho vůle. Klíč k této toleranci je v klidném uznání, že do smyslu vůle Boží se dá ustavičně hlouběji pronikat, a že není na škodu, vyslechneme-li si každého, kdo si myslí, že do ní hlouběji pronikl než my, nebo lépe i každého, kdo jakkoliv po svém do ní proniká. Oprostíme-li se od apriorního (předem zaujatého) odsuzování od našeho pochopení se lišících pojetí Kristova učení o životě, začneme být vděční za nejrůznější pohledy na tutéž věc, neboť každým, i diametrálně odlišným pohledem na ni, budeme moci obohatit vlastní pohled, budeme moci zahlédnout stránku, která nám dosud unikala právě pro náš jednostranný osobní pohled, který jsme omylem považovali za universálně platný.

Zde si vyložíme, jak právě v tomto bodě si stavíme nepřekonatelne překážky k tomu, abychom mohli vždy znovu, na každém stupni vývoje přehodnocovat svá dřívější mínění a postoje.

Není tak těžké vyčíst přímo ze života Ježíše Krista a mnoha jeho pouček, z jeho rozdílného jednání s lidmi podle jejich rozdílnosti povah a vnitřního pokroku, že jeden a tentýž člověk zákonitě jinak bude chápat a

praktikovat vůli Boží na různých stupních svého vývoje, a že proto nebude jeho jednání rozporné, nýbrž v souladu s jeho vývojem.

Víte-li nyní, že na podkladě tohoto způsobu myšlení je psán tento výklad Ježíšova života a přiznáte-li nad to pisateli těchto řádků dobrou vůli přiblížit vám možnosti následovat po svém Ježíše Krista, pak se nemůžeme rozejít ve zlém, protože budeme oboustranně obohaceni. Já vděčností za vaši důvěru v mou dobrou vůli a vy požehnáním trpělivosti, s jakou je třeba stavět kterýkoliv dům.

Věřte mi, že jsem veden jedině touhou usnadnit vaši životní pouť tak, abyste při ní došli co nejdále a byli svým bližním co nejprospěšnější, abyste všude rozsevali vzájemné porozumění jednoho pro druhého a přibližovali se tak duchu stále nového a obnovujícího se bratrství, pocházejícího z jediné naší nesmrtelné vnitřní podstaty.

Po tomto dožádání vaší shovívavosti snad pochopíte, že ve svém výkladu musím vycházet z určitých jistot nabytých osobní zkušeností. Nikdy bych si netroufal něco napsat, za čím bych nemohl stát osobní zkušeností. Proto se předkládané pojetí Ježíše Krista musí lišit od všech knih o tomtéž tématu psaných pouze spekulativním způsobem a také od všech knih o tomtéž psaných pouze z osobní zkušenosti. Jak při spekulaci, tak při zkušenosti se vychází z individuálního nadání a z individuálních možností, které jsou u každého jiné. Každý totiž, jak výsledky své spekulace, tak i zkušenosti, může přednést jen ve formě obrazů. Cesta do věčnosti je v pravém slova smyslu uměním, kdysi mu říkali královské a v Indii ho pořád ještě nazývají radža. Kdo touto cestou nejdou, mohou se mu jen obdivovat, právě jako je tomu při obdivu malířských děl. Malíř by byl bláhový, kdyby vybízel obdivovatele svých obrazů, aby také začli malovat a sliboval jim, že dosáhnou stejné dokonalosti. Ježíš však viděl, že cesta, kterou hlásá, je napodobitelná a vybízel všechny, kdo jsou obtíženi, aby ho následovali.

Jen si musíme být vědomi toho, že právě tak, jak je bezpečné a jisté následovat Krista, tak je problematické následování kteréhokoliv následovníka Kristova, jakoby to byl Kristus sám, protože Kristův příklad je universální, příklad kteréhokoliv jeho následovníka je pouhým konkrétním použitím universálně platného pravidla na konkrétní příklad. Mám ve zvyku tuto skutečnost zpřístupňovat matematickou analogií. Obecný vzorec na dvojmoc dvoučlena je: $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$

Avšak nikomu, kdo má podle tohoto jednoduchého vzorce počítat není předložen pouhý vzorec ke znovupočítání. Předpokládá se, že vzorec zná. Jednomu se dá podle téhož vzorce propočítat třeba:

$$(1+a)^2$$

jinému: $(1-a)^2$

opět jinému: $(3a^2b^4 - 2a^3b)^2$

Přestože všichni předpokládáme správné počtáře, budou počítat podle téhož nahoře napsaného vzorce, budou podle něho obdobně postupovat, budou mít k dispozici odlišné východisko a dospějí ke správnému, ale odlišnému výsledku. Řečeno obecně, každá lidská individualita je odlišná a dochází k odlišným, ale ne proto ke špatným závěrům, neboť lidská

individualita nemá být smazána, nýbrž "na sebe vzata", povýšena do řádu věčnosti, uvedena jako v matematice, podle věčného vzoru. To ovšem znamená, že ten, kdo tento rozvoj dokázal někam dovést, chápe i jiné obdobné rozvoje a pozná, které z nich jsou správné, protože nezkušenému se jeví jako vzájemně si odporující.

Jedno však je jisté. Všichni, kdo pochopili základní vzorec pro vstup do věčného života - a tímto vzorcem je příkladný život Ježíše Krista se vším, co mu předcházelo a co s ním souviselo - všichni, kdo jej pochopili do té míry, že podle něho dokázali vstoupit vědomě do věčného života, tj. nejen pochopili, ale i následovali Krista, všichni ti mají právo a povinnost ukazovat toto světlo jiným, otvírat i jim cestu, zpřístupňovat jim ji způsobem jakým jsou toho schopni.

Příklad Ježíšův se v největší skutečnosti dá vyjádřit takto:

Na různých stupních vývoje radí jiný způsob následování.

Pomineme-li návod k následování Krista, jak jsme o něm mluvili v UNK, tj. úvodní fáze nadstavby a přechodné stupně, vidíme, že ukazoval dva hlavní rozdílné stupně následování:

Na prvním, očištném, který znázornil svým životem od narození až do 30 let, ukázal, že i když rozvíjíme čistě lidskou osobnost, činnost a individualitu, má být smyslem tohoto rozvoje věčný cíl, sjednocení s věčným životem, příprava a usnadňování přechodu do něho. Člověk musí být podle vzoru Ježíše stále v tom, co je jeho Otce, to znamená, že neučiní-li všechno, i to nejsvětější pro rozvoj své individuality pro věčnost, nýbrž pro sebe, nedostane se k vrcholu očištné cesty, nedostane se do Jordánu, tj. nestane se vědomým synem nebo dcerou věčnosti, a proto nebude moci nastoupit další vývoj, znázorněný Ježíšem od Jordánu po kříž. Jinými slovy, očista i sebelépe a pečlivěji prováděná, bdělost nad hříchy atd., nevedou k vědomému soužití

s věčností, není-li motivem veškerého myšlení a jednání to, co je Otcovo, jeho vůle, a tou je, abychom se vrátili do jeho domu, a to vědomě, jako marnotratný syn v Ježíšově podobenství. Nechápeme-li veškerou svou činnost jako různé způsoby tohoto návratu, pak se jen podobáme témuž marnotratnému synu, prodlévajícímu ještě mimo otcovský dům, rozhazujícímu otcovy peníze a nakonec stíhanému těžkými poměry, které - "nastaly v krajině" - to už jsou známky přechodové krize do fáze vědomého návratu do otcovského domu.

Řekněme si ještě jednou jinými slovy: očista prováděná pro očistu nevede k dalšímu stupni vývoje, k vědomému soužití s věčností, jehož začátek je v Ježíšově životě symbolisován křtem v Jordánu. Očista, která vede

k takovému průniku věčného vědomí do našeho odvozeného, je soustavné tříbení myšlení a činnosti tak, aby se staly účelové v tom smyslu, že účelem jejich je dosažení vědomě žitého věčného života (Boha), kdežto dočasné cíle činnosti a myšlení jsou jen prostředky k tomuto nejvyššímu cíli. Jakmile kterýkoliv prostředek zaměníme za cíl, už se na míle odkláníme od vytýčeného cíle.

Člověk se nakonec tak zdokonalí v tomto nezaměňování prostředků za cíle, že jakmile si třeba začne přivlastňovat účinek, poznává v tom svá

provinění v tom smyslu, že opustil směr do věčnosti a nastoupil směr zpět k sobě.

Příklad z Nového zákona. Ježíš vzal s sebou na horu Tabor tři učedníky, aby byli přítomni jeho proměnění a rozmluvě s Eliášem a Mojžíšem. Dokud učedníkům obcování Ježíše se starozákonními proroky bylo poučením, osvícením, tedy přibližováním k věčnosti, mohli bez neblahých následků být svědky toho, co se před nimi dělo. Když však tento zasvěcovací obřad se jim zalíbil a oni si ho chtěli zvěčnit pro sebe, musel je Ježíš odvést do běžného bdělého stavu, to je přiměl je opustit horu a sejít do údolí, ovšem proti jejich vůli.

V tom případě Ježíš jasně ukázal na samoregulační systém, zabudovaný do lidské individuality, mající za úkol vracet každou vybočivší živou bytost na její úroveň a vědomí, jakmile přestane plnit podmínky jiné, třeba vyšší úrovně vědomí. Personifikoval (zosobnil) projevem své vůle tento systém, který samozřejmě v nás působí zcela neosobně a samovolně jako pojistka, která zahřátím vypne další elektrický proud. Ježíš zosobnil i mnoho jiných důležitých psychických stavů i s jejich příčinami i následky, a u těchto zase často v alternativních podobách. Např. v případě proměnění na hoře Tabor Ježíš odvoláním učedníků do běžného bdělého vědomí zabránil u nich návratu do stavu ráje, do něhož se člověk nemá vracet, protože z něho už jednou spadl a tento vývoj má za sebou. Kdykoliv by se do něho vrátil, znovu by spadl, a pokud by do něho vstoupil v okamžiku smrti, přišel by do něho třeba na několik desítek tisíců let a toto období by znamenalo zdržení na cestě.

V běžné praxi však nastávají poměrně rychlé pády z ráje tak, že člověk do něho úplně nevstoupil - jako na příklad učedníci na hoře Tabor - jen měl tendenci tam vejít, ale protože přestal pro svou samolibost plnit podmínky vstupu, byl svým samoregulačním systémem uvědomovacím bolestně vrácen do bdělého stavu násobeného ještě utrpením. Pokud se totéž děje v druhé fázi vývoje, pak se utrpení stupňuje až do příchodu mystické smrti. Viz symbolizace Ježíšova života: Slavný vjezd Ježíšův do Jeruzaléma a vzápětí potupná smrt na kříži.

Druhá fáze vývoje, kterou nám Ježíš ukázal svým životem od Jordánu až po ukřižování, liší se od první hlavně tím, že v první musel člověk chtít být v tom, co je jeho Otce, tj. musel si vnucovat nejvyšší smysl života, záměrný přechod do věčného života, kdežto v druhé fázi už vědomě plní vůli Otcovu, čili jak se Ježíš vyjádřil: "Já a Otec jedno jsme."

Mezi oběma fázemi nebývá tak strohého rozdílu, jak je přímo školsky ukázáno v Bibli křtem v Jordánu. Sv. Pavel např. prozrazuje o sobě, že dávno předtím, než se sjednotil s vůlí Ježíšovou před Damaškem - jeho obrácení bylo obdobou křtu v Jordáně u Ježíše - zažil extazi. Nezmiňuje se o dalších znacích druhé fáze, neboť podle tohoto záměrně mnou vybraného znaku sjednocení s vůlí věčnosti, každý pozná, kde se nachází, aspoň pro daný okamžik, a podle toho se zařídí, učiní-li tak, a zařídí se podle vzoru Ježíšova z období od křtu v Jordánu po ukřižování, nenastane rozpor mezi úrovněmi vědomí a vlastní myslí, čili nenastane utrpení, nýbrž naopak, stav vyššího vědomí se prohloubí.

Stav naší mysli samovolně bez našeho záměru a dokonce proti němu odporuje a zabraňuje vstupu do vyšších stavů vědomí. Toto Ježíš dobře

věděl, a proto dal několik obecných rad v podobě blahoslavenství, pomocí nich se dá jak vstoupit, tak i setrvat napřed nakrátko, později stále déle, do stavu vědomí vlastní nesmrtelnosti.

Blahoslavení chudí duchem

Ve svých blahoslavenstvích dává lidem nejvyšší možné přísliby, poskytuje jim naději, a jistě že by jim byl rád vnukl jistotu, že rozvinutím vlastností, o nichž je v blahoslavenstvích řeč, dosáhnou ulehčení na cestě k tomuto cíli.

Při výkladu ničeho jiného z výroků Ježíšových se nevyskytlo tolik rozporů jako při dohadech o smyslu těchto příslibů. Považuji za nemožné, aby se nějakou úvahou o jednotlivých větách v horském kázání došlo k takovým závěrům, které by běžně vzdělanému, ba prostému člověku, mohly poskytnout návod, jak těchto pouček použít k dosažení cílů, které Ježíš slibuje.

Všichni, kdo se pouštěli do výkladu jen ze samotného znění blahoslavenství, dopouštěli se nevědomky základní chyby, která vyplývá z jejich vlastního pocitu nejen oddělenosti od Boha, nýbrž i oddělenosti jednoho člověka od druhého. Tento pocit je jedním ze základních prvků onoho již zmíněného samoregulačního systému, jímž je buď udržován v té oblasti vědomí, do které se fyzicky zrodil, v našem případě lidské, nebo je zpět posílán do této "své" oblasti vědomí, jakmile z ní vybočí a přestane plnit podmínky, které mu umožnily přece jen vybočit.

Na tento samoregulační systém činí Ježíš během svých výkladů několik narážek, nejodvážnější v Otčenáši, kdy radí, abychom se modlili, aby nás Bůh neuváděl v pokušení. Také vysvětluje i na jiných místech kromě blahoslavenství, jak tento systém překonat a za jakých podmínek může a smí být překonán. Nejvýraznější poučkou toho druhu je velmi zdůrazněný příkaz: "Zapři sama sebe".

Proč jsou všichni tvorové vybaveni tímto samoregulačním zařízením, které je přidržuje na jejich úrovni vědomí? Protože platí všeobecně známá zásada, že jen dokonalým soustředěním na úroveň, ve které se ten který tvor, a tedy i člověk, nachází, dá se zcela využít vývojových možností, které ta která oblast vědomí poskytuje. Mluvme už dále pro zjednodušení jen o člověku.

A tak co je pro člověka na jedné straně velkým požehnáním, na druhé straně je tím největším pokušením, aby považoval svou úroveň za jediné existující, tak jak toho dojmů potřebuje, aby se mohl na svou úroveň co nejvíce spolehnout a věnovat se svému rozvoji tak, jako by to byl jediný možný, a po něm už nic nepřicházelo. Člověk ke svému rozvoji na hmotné úrovni dost dlouho potřebuje jiný druh soustředění než ten, který by se dal charakterizovat chudobou ducha. Avšak při tvůrčí činnosti v nejzákladnějším slova smyslu potřebuje něco z chudoby ducha. Takovými momenty je chvíle oplodňování, vyhlédnutí přírodou k uskutečnění nového života, ať už si to člověk přeje nebo nikoliv, dále chvíle významných a geniálních nápadů, chvíle uměleckého zanícení atd. Kdybychom si rozebrali takové okamžiky, pochopili bychom aspoň náznak a princip chudoby ducha. My však potřebujeme dojít k záměrně nastoupené chudobě ducha jako nepostradatelnému prostředku ke

vstupu do stavu nebe, tj. vědomého spojení s věčným životem. Ani pohlavní akt, ani vědecké nebo umělecké zanícení nejsou záměrně volenými prostředky

k nabytí vědomí nesmrtelnosti. Chybí u nich ona přímočará motivace, pro níž Ježíš vstupoval do Jordánu, aby se dal pokřtít. Chtěl totiž ukázat, kdy a za jakých podmínek se má člověk ucházet o vědomé synovství Boží, má-li mít naději, že se tato jeho tužba splní. Byla to také jedna z ukázek určitého stupně chudoby ducha.

Duchem, o němž je řeč v horském kázání, je mysl a ještě něco navíc. Spokojme se však pojmem duch = mysl.

Ježíš nám svým životem obrazně předvádí velmi názorně stav mysli, kterého je zapotřebí v té které fázi vývoje. Potíž je v tom, že stav mysli je u něho převeden do životního děje a tato transpozice až dosud většinu vykladačů sváděla k tomu, aby považovali za děj to, co je stavem. Přeložení stavu do děje má však také velké výhody. Tímto překladem je totiž provedena analýza, rozbor stavu mysli, takže přijdeme-li na to, že jde o překlad, stačí už jenom všimnout si jednotlivých prvků, a hned se dokonale vyznáme v celém obsahu mysli, obsahu, který je nejen doprovodem určitého vývojového stupně, nejen jeho příznakem, ale i jeho hlavní příčinou, a způsobuje jej, vyvolává jej, při nejmenším jej podporuje, disponuje nás k němu.

Všichni víme, jakou obrovskou moc má stav naší mysli, jak je předznamenáním zdraví nebo nemoci, jak obojí podporuje, ba i vyvolává. Při nadstavbě lidského života má však stále vzrůstající význam a vliv. Člověk totiž stále víc přechází ze stavu pouhé hmoty do různých stupňů úrovně myšlení, a kdyby vývoj šel tak daleko, jak ukázal Ježíš svým životem, začal by člověk stavem své mysli dělat zázraky, slovo jeho by se stávalo skutkem, jakou by mělo za sebou sílu jemu odpovídajícímu stavu mysli.

Ježíš ukázal, že stav chudoby mysli je vývojový. Určitý jeho stupeň stačí k tomu, abychom mluvili jen v těch nejhrubších rysech, abychom dospěli ke zrození nového duchovního života v sobě, symbolizovaného v Ježíšově životě jeho narozením ve stáji. Jiná fáze a stupeň této chudoby způsobuje vědomě synovství Boží symbolizované Ježíšovým křtem v Jordánu, a konečně ta nejvyšší míra chudoby ducha symbolizovaná smrtí Ježíšovou na kříži, přináší schopnost věčného vědomého spojení s Bohem, nikoliv pouhou odvozenost od něho a závislost na něm.

Nejodvážnější křesťané se učili chudobě ducha od Ježíše ukřižovaného. Jednali správně po té stránce, že nikde jinde nemohli najít vzor dokonalejší chudoby ducha. Přestože však nikdo nemůže dát více, než co má k dispozici a protože začátečníku se toho nedostává mnoho a pokročilemu stále ještě dost, zjišťovali, že se nedostávají účinky smrti na kříži, nýbrž třeba "jen" zcela nečekané účinky narození ve stáji nebo v Jordáně. To bylo v nejlepším pořádku. Výsledky totiž svědčí o dosažení úrovně chudoby ducha a poučují člověka o tom, co má ještě provést. Jsou vždy nad to velkým projevem milosti Boží, protože každý soudný člověk musí uznat, že se mu vrací mnohokrát více, než co vložil. Zcela podle Ježíšova podobenství o hřivnách. Za každou hřivnu, se kterou hospodařil nikoliv pro sebe, nýbrž pro Boha, pro věčnost, dostává mnohem více, symbolicky "město". Neponechá-li si "město" , nýbrž zase s ním dále hospodaří pro věčnost, dostane za tuto

milost mnohem větší milost, přesně tak, jak se praví v Novém zákoně, že milost za milost bereme.

Stává se však, že místo zjevné milosti, učí-li se křesťan umírat s Kristem pro všechno a všemu, sklízí utrpení, trápení, svízele všeho druhu, které nadto, jak mu připadá, nemají konce a stupňují se. Ptá se: Nešel jsem za chudobou ducha neoprávněně a není mi snad ukázáno, že musím ještě pro mnoho ještě napřed těžce a bolestně odumírat, než se mi dostane milosti, o níž byla řeč? Nikdo se nedává za chudobou ducha neoprávněně. Ježíš zve všechny lidi k tomuto stavu myslí, který přivádí člověka do Božího království. Málokdo však plní podmínky této chudoby. Jeho utrpení je pak výsledkem rozporu, který v něm vzniká.

Ostatně na žádném stupni chudoby ducha nezapomíná Ježíš upozorňovat na těžkosti, s nimiž je spojen přechod do vyššího stupně. Máme-li plně pochopit, jaké to těžkosti jsou a proč se dostávají, musíme vykládat Ježíšův život ve spojitosti s jeho národem, ve kterém se narodil z širšího hlediska, a ve spojitosti s jeho nejbližším okolím, rodinou a učedníky, z užšího hlediska. Půjdeme-li se pro stručnost aspoň tohoto užšího hlediska, vidíme, že po vstupu na první stupeň a částečně před jeho dosažením musí Ježíš čelit mnoha nástrahám: Herodesovi - rozumovým předsudkům a rozumovému prestiži, nemůže zabránit pobití mláďátek - zničení dobrých, ale nikoliv nezbytných zárodků nového života. Zachováno zůstává jen samotné jádro nového života. Ježíš musí prchnout do Egypta - potřebuje pomoci zevního světa, nacházejícího se mimo něj, vně něho, a to je spojeno s mnohými obtížemi.

Zůstaňme ještě u tohoto prvního stupně. Proč se tyto těžkosti dostávají? Neunikl jim ani Ježíš - vtělený Bůh. Tím méně jim unikneme my. Nezapomínejme, že při postupném přerodu jde jen o skutečnou kvalitativní změnu v myslí, rozhodnutích, přednostech a činech. Na jedné straně Panna Maria slibuje "Staniž se mi podle slova tvého", podrobuje se vůli Boží, ale to nemluví za rozum (Herodesa) a za ostatní složky lidské individuality, které by se rády ubíraly po dosavadních cestách samovlády bez ohledu na vůli Boží. Nejlépe je to patrné na projevech Herodesovy vůle. To je ta stará část člověka, kterého je nutno postupně překonat spíše únikem než přímým odporem. Významnou poučkou je prohlášení svatých tří králů Herodesovi.

Nemáte-li se divit následujícímu a dalším výkladům Nového zákona, berte na vědomí, že autor tohoto výkladu předpokládá, že vše z historie Ježíšova života se stalo proto, aby se tím lidé mohli řídit na své cestě z lidství do věčnosti, čili na oné fázi vývoje, které zde říkáme nadstavba lidského života.

Svatí tři králové, hledající místo, kde se narodil Ježíš, zastavili se u vládce země, Herodesa, a ptali se ho na to místo. On sám je neznal, ale předstíral, že by se také rád poklonil narodivšímu se Mesiáši, a proto je žádal, aby, najdou-li Ježíše, vrátili se k němu, a řekli mu, kde se Ježíš nachází. Chtěl totiž Ježíše zabít.

V této historii je ve zkratce popsána hlavní příčina těžkostí, které vyvstávají okolo prvního stupně chudoby ducha. Je to potíže s výměnou "vládce". Člověk se liší od ostatních, tzv. nižších tvorů, že je člověkem rozumným, že se řídí rozumnými úvahami a soustavně rozum vzdělává, rozumové vědomosti doplňuje. Ježíš však pravil, že moudří tohoto světa,

myslel rozumáře, nemají přednost vstupu při vstupu do království Božího, nýbrž naopak lidé prostí jako děti. Vyučoval totiž prostotě a chudobě ducha nejen v kázání na hoře, ale celým svým životem, neboť věděl, že rozum je sice nutným předchůdcem přímého poznání, které on hlásá, ale také věděl, že dokud budeme lpět na postupném poznávání pouhým logickým myšlenkovým pochodem, dotud nebudeme schopni onoho stavu myslí, při němž se do nás může vlít poznání, pro které doslova není na zemi, v rozumu, místa. Proto se musel Ježíš narodit ve stáji, na místě, které nepatřilo ani jemu, ani jeho rodině, proto byl pronásledován Herodesem. Mluvím zde ne o všech, nýbrž jen o jedné z příčin, kterou teď potřebujeme vysvětlit. Také zde platí pravidlo, že čím složitější společenský nebo individuální jev, tím více má příčin.

V předepsaném ději je personifikován a tím také zdramatizován rozpor mezi sotva se narodivším novým vědomím a starým vědomím omezeným jen na chápání tohoto světa a některých jeho souvztažností, o kterých je zde řeč, a které se dají rozumem pochopit. Právě proto, že náš rozum společně s naší smyslovou vybaveností nás přidržuje ve vnímání skutečnosti tohoto světa jako skutečnosti jediné a výlučné, stává se po této stránce úhlavním nepřítelem nového vládce Ježíše, který jen zdánlivě ho ohrožuje, čili jen zdánlivě stojí proti němu a chce ho svrhnout z jeho vlády (jak se obával Herodes). Zbaví ho jen po té stránce jeho moci, že mu ukáže jeho relativní význam, zbaví ho jeho absolutní moci. Jde o postupné doplňování rozumových zkušeností novým způsobem poznávání, bez logického navazování jednoho poznatku na druhý. V pravém slova smyslu před člověkem napřed chvilkově a nezřetelně, později stále jasněji se otevírá nebe, napřed vstup do nezávislosti na pomíjivém provisoriu, jehož součástí, v rámci dočasné existence na zemi v lidském těle, je též postupné rozumové chápání. Po tom, co se objeví brána do věčnosti (symbolizována narozením Ježíše v Betlémě), nabude se vědomí samotné věčné existence připravené pro lidskou individualitu (symbol křtu v Jordánu) atd.

Na této cestě jsou věci, které rozum může pochopit, a protože až do jejich konce je třeba si uchovat pozemskou lidskou existenci, je třeba, aby existoval i on, čím dále tím méně v posici vládce, čím dále tím více v posici sluhy a dokonale pokorného sluhy. Jedno však rozum nemůže pochopit, jak je patrné z uvedeného citátu: Kde se Ježíš narodil.

Je pochopitelné, že člověk pohybující se v prostoru a čase a měřící všechno těmito kategoriemi, není schopen pochopit, kde se bere, odkud přichází a kam se zdánlivě bez jeho přičinění ztrácí ono nové vědomí, o němž člověk, jakmile se v něm zrodí, musí být přesvědčen, že je vznešenější než jeho dosavadní, a tedy by se mu měl poklonit, měl by se před ním sklonit, měl by mu postupně předávat vládu nad člověkem. To je také jeden ze závažných znaků postupující chudoby ducha.

Ve snaze pochopit, odkud toto vědomí pochází, odkud pramení, kde začíná, člověk se zbytečně upoutává na průvodní procesy probíhající v těle a v běžném vědomí, a často mylně je považuje za ono nové vědomí. Povraždění novorozeňat je symbolem toho, co by se stalo, kdyby rozum odhalil, kde je nové vědomí. Všechno, co může odhalit, toho se zmocňuje, to - řečeno nedramaticky - polidšťuje, převádí na smrtelnou úroveň, dramaticky řečeno, zabíjí, a tím způsobuje, že to všechno přestává být byť jen nositelem vyššího vědomí, a začíná být pouhým smrtelným, odsouzeným k smrti.

Nesmíme se divit té dramatizaci, se kterou se setkáváme v líčení Ježíšova života. Vždyť ve skutečnosti v lidském životě se odehrává to největší drama. Všichni lidé jsou určeni k tomu, aby dospěli do vědomě žitého věčného života, ve skutečnosti umírají po stamiliónech a miliardách, aniž tohoto dosáhli. Shledáváme se tu se stejným hýřením, s jakým se setkáváme už u rostlin a zvířat, ovšem ve větší míře u mikroorganismů. Z tisíce semen jen jedno se uchytí a předá i ten pomíjející život dále. O co vzácnější je uchycení věčného života v pomíjejícím životě. Tak můžeme pochopit, že Ježíš se před svou smrtí krví potil.

Ještě k místu, na němž se narodil Ježíš, o němž se nemohl nic dovědět rozum (Herodes), ale mohli se o něm dovědět ti, kteří se už znovuzrodili (svatí tři králové).

Ptá-li se vás někdo, zda je Bůh či nikoliv, neodpovídejte podle své víry, nýbrž podle potřeby tázajícího se. Nelžete, řeknete-li, že Bůh není, nelžete, řeknete-li, že Bůh je.

Už v položení otázky je chyba. Kdo o ní ví, měl by odpovědět, že Bůh není, kdo o ní neví a věří v existenci Boží, nebo se o ní dokonce přesvědčil, měl by říci, že Bůh je. Svatí tři králové jednali moudře. Po nalezení Ježíše se už nevrátili k Herodesovi. Kdokoliv pozná věčnou skutečnost, nepokouší se ji někomu vysvětlit. Řekněme si aspoň proč.

Tak jak existuje cokoliv dočasného, tak nemůže existovat Bůh, protože kdyby byl omezen časem nebo prostorem, nebyl by věčný. Všudypřítomnost Boží nemá povahu ani místní, ani časovou, a proto se nedá rozumem dokázat. Proto také se Herodes nedověděl o místě, na němž se narodil Ježíš. V historii života Ježíšova jde totiž o obrazné zodpovězení všech otázek, na něž potřebujeme při nadstavbě lidského života znát odpověď. Pro rozum Bůh neexistuje, zní odpověď nebo rozumem se nedá zjistit, kde Bůh je.

Všimněme si všech, kdo a za jakých okolností se dovídá, kde se Ježíš narodil. Nový zákon nám to prozrazuje. Právě-li se tam, že pastýři v okolí Betléma uslyšeli zpěv andělů a sběhli se ke stáji. Ježíš byl ovšem vtělený Bůh, jeho vnitřní božství nikdo nemohl vidět, ale i fakt, že kromě Panny Marie (nesmrtelná duše) a sv. Josefa (osvíceného rozumu) ještě nějaká další složka zaznamenala vtělení Boží, je pro nás velmi důležitý, neboť celá řada lidí prodávajících tento vnitřní přerod, ten kvalitativně nový stupeň vývoje, jen velmi mlhavě si uvědomují, že se stávají nositeli nového věčného života, a že už je dělí jen krůček od toho, kdy se jim tento život bude nějakým způsobem sdělovat ve vědomí.

Symbol pastýře je dokonale zpodoběn v Novém zákoně. Ježíš o sobě řekl: "Já jsem dobrý pastýř" atd. Drobní pastýři okolo Betléma symbolizují člověka, který nepase své ctivosti daleko od Betléma, tj. nepěstuje je pro sebe proto, aby se cítil být čistý, spokojený se sebou, nýbrž proto, aby se jimi přiblížil království Božímu, ještě lépe řečeno z lásky k Bohu, protože si to přeje ten, kterého miluje.

Proč si vykládáme tyto podrobnosti? Často není nejtěžší dosáhnout určitého stupně vývoje. Daleko méně snadné je umět se na něm udržet a připravit půdu pro přechod do dalšího stupně. Tento fakt Ježíš dokazuje na několika místech, nejvýrazněji však na svých učednících. Musel je soustavně a vždy znovu přesvědčovat o svém poslání a o své podstatě. Zaplatili sice

velkou cenu, když byli ochotni opustit své rodiny, aby mohli následovat Ježíše. Pak však, proti všemu očekávání, stále potřebovali, aby Ježíš jejich víru podporoval stále novými zázraky. Když potom po třech letech ustavičných zázraků musel podstoupit velké ponížení, jeho učedníci se rozprchli. Ježíš ovšem věděl, že se to stane, znal totiž zákonitosti cesty, po které šel a kterou sám ukazoval.

Proto ani my nesmíme přeceňovat svou víru a schopnost uchovat, co nám bylo dopřáno. Pak si musíme vážít každé rady, kterou nám Ježíš dává nejen přímými nebo obraznými poučkami v podobenstvích, ale i svým životem. I když Ježíšova podobenství mají nezměrnou hloubku, přece jen v nich nemůže být vysvětleno všechno, co se dá napovědět převodem do životního děje.

Ježíš obvykle v podobenstvích používá symbolického děje. Charakteristickými ději v podobenstvích je příměr o marnotratném synu a o hřivnách. Co však je pouhé podobenství proti bohatosti prožitého lidského Ježíšova života, který byl záměrně regulován tak, aby právě tak, jak od Boha vyšel, do něho se zase vrátil s co nejbohatší "kořistí", s mnoha lidskými dušemi stvořenými a uchvácenými Ježíšovým příkladem.

Chceme-li se naučit pravé chudobě ducha, pak opravdu nenajdeme nikde lepší poučení než v Ježíšově životě. Ježíš v něm v podstatě líčí dvojí stránku do věčnosti: vnitřní uskutečnění a převedení tohoto vnitřního vítězství do zevního lidského života. Tyto dvě stránky téhož procesu nejsnáze rozpoznáváme na vstupu Ježíše do Jordánu, aby se dal pokřtít, jeho pokřtění sv. Janem Křtitelem a vyzkoušení nabyté vnitřní zkušenosti napřed v zápase se Satanem po čtyřicetidenním půstu a pak při vedení duší. Obdobně je tomu při narození Ježíše ve stáji (vnitřní stav) a pronásledování a útěk Ježíšův do Egypta (následky ve vnějším světě, v okolnostech, které člověk zažívá jako něco vnějšího, ačkoliv tomu není úplně tak, nebo dokonce ani zdaleka tak). Na nejvyšším stupni pak vidíme vnitřní stránku procesu ve smrti na kříži a ve zmrtvýchvstání a vnější stránku v Ježíšově styku s učedníky potom. Z tohoto vynešení z nitra navenek, jak o tom také mluví některá podobenství, poznáváme výtečnou Ježíšovu radu, že bychom měli napřed mířit za vnitřním uskutečněním a pak se snažili je převést a udržet v celém lidském tzv. vnějším životě, ve styku s lidským prostředím.

I chudoba ducha se má tedy napřed dosáhnout uvnitř. Jaké rady nám k tomu napřed dává Ježíš?

Především nikde neradí, jak dosáhnout jen určitého stupně na cestě za věčností, nýbrž jak ji dosáhnout jako jediného žádoucího vyvrcholení lidského života. Proto nikde neříká: "Snažte se postoupit na cestě do království Božího," nýbrž "Budte jedno s Otcem mým, jako já s ním jedno jsem."

S ničím menším se nemáme spokojit. To dokazoval Ježíš tím, že i největším hříšníkům nabízel věčný život, nic méně a že i od ctnostných lidí vyžadoval, aby se nespokojovali s ctnostným životem, nýbrž následovali ho tam, kam on šel, k Otci, do věčného života.

Proto ani my se nemáme snažit o dosažení jen určitého stupně chudoby ducha nebo určitého stupně vývoje, nýbrž následovat Krista znamená jít za ním až na kříž a s ním vstát z mrtvých, tj. povstat do stavu, ve

kterém jsme, a který on nazval smrtí ve srovnání s vědomým soužitím s věčným zdrojem života.

Není potom (ale až potom, dovedeme-li si uchovat stále toto rozhodnutí a uskutečňovat je i přes částečné úspěchy (!) i neúspěchy) nepřekonatelných překážek na naší cestě. Dostaví-li se výsledek nižšího stupně, nebo dokonce utrpení, nesmí se člověk spokojit s dosaženým nebo zklamaně nechat další snahy, nýbrž má se snažit podle rad Ježíšových udržet úroveň, na níž se octl, a z ní bez prodlení mířit dál k nejvznešenějšímu cíli: Jen ten, komu šlo o sebeuspokojení, jedná jinak a zůstává stát. Takový člověk je odsouzen k tomu, že se promění v solný sloup, jako Lotova žena, když se zastaví při úprku

z hořící Sodomy. Správný postup se dá definovat takto: Je to pouť z místa, kde Bůh není, tam kde je nutno trvat s Ježíšem na jeho stanovisku o této zemi, kde se nám existence Boží nemůže projevit, že "Syn člověka zde nemá, kam by hlavy sklonil", není zde více pro něho místa. Dokud je zde pro něho místa, nemůže vejít do království Božího.

Zde se asi znovu pozastavíte nad zdánlivě opačným tvrzením, že Bůh je všudypřítomný. Ano, zde na světě je Bůh nití, na níž jsou těsně jedna vedle druhé navlečeny perly jako stvořené, jak říká východní moudrost, a proto on, nit, není vidět. Proto Boha nikdo neviděl a nikdo se s ním nesešel, pokud má místo mezi perlami Božími.

Nyní si promluvíme o vnitřním a vnějším způsobu dosažení chudoby ducha.

Napřed o vnitřním dosahování chudoby ducha. Obecně lze říci, že daleko méně je třeba k tomu, aby se např. dosáhlo narození Ježíše, než aby se udržel nový duchovní život na živu. Rozumějme si dobře, nemluvíme o historii, narozením Ježíše rozumím stav vědomí a smrtí malého Ježíše rozumím zakončení, někdy jen přerušení tohoto stavu proto, že pro jeho trvání nejsou zjednány podmínky.

Každé vnitřní dosahování začíná nějakou úvahou a rozhodnutím. Lze říci, že člověk, obvykle, pokud nejde o případy, kdy za něho rozhoduje někdo jiný, uvažuje, co má dělat a co nikoliv, případně se poradí s někým a znovu uvažuje a znovu se rozhoduje. Celá řada rozhodnutí, těch, jejichž účinek je patrný navenek zaměřenými činy nebo záměrnou nečinností, míří k tomu, aby se člověk tím nebo oním způsobem uplatnil vůči prostředí, ve kterém žije, aby v něm něco učinil pro sebe i pro ostatní. Pokud člověk nemíří svými úvahami a rozhodnutími mimo sebe, jde, podle terminologie, kterou zde budeme používat, o vnitřní rozhodnutí, zkrátka o úvahu a rozhodnutí, které má ohlas v duševním světě člověka a které se projevuje vůči zevnímu světu jen nepřímo a to v tom případě, přijme-li člověk pro sebe úvahou a rozhodnutím nějakou zásadu, kterou se potom řídí i v poměru k okolnímu světu.

Dokud člověk žije podle svých rozhodnutí jen proto, aby upravit sobě i jiným, na nichž mu záleží, životní pouť na tomto světě, všechny jeho úvahy a rozhodnutí se točí pochopitelně kolem úpravy pozemského života, ať už po stránce zdravotní, existenční nebo citové. Řekli bychom krátce, člověk se ve své mysli stará, aby všechno dopadlo podle jeho představ o dobru a osobním prospěchu jeho i těch, na nichž mu záleží. To je celkový směr mysli, který u svých učedníků Ježíš si přál změnit, obrátit do věčnosti. Jako člověk hledal a hledá především splnění všeho, co je prospěšné, nebo co mu připadá být

prospěšné pro život na tomto světě, tak má podle Ježíšova návodu především hledat království Boží a spravedlnost jeho.

Mám zkušenosti se sebou samým i s jinými lidmi, že i když člověk tento obrat v myšlení považuje za správný, je pro něho snazší ho plnit a zůstat mu věrný pokud mu v zevním životě nic nechybí. Jakmile však trpí zdravotními potížemi, těmi především, nebo jinými těžkostmi, buď se snaží - a to je pochopitelné - že tak činí, především odstranit je, a teprve pak se zase vrátit

k nadsvětskému, duchovnímu cíli.

Ježíš, jak víme, nebyl proti vyléčení člověka, proti tomu, aby byl člověk zbaven zbytečných obtíží v tomto světě. Proto se mohl klidně zeptat svých učedníků: "Zdali vám něco chybělo, dokud jste chodili se mnou?" Byl však přesvědčen, že tyto potíže se dají daleko snáze překonat, jestliže člověk trvá pevně na přednostním hledání království Božího a když v žádném případě neodstupuje od tohoto předsevzetí je najít. Pak mohl správně a bez výjimky slíbit každému, kdo se nevzdaluje tomuto předsevzetí a plní je za všech okolností, že vše mu bude přidáno.

Velmi poučné je napomenutí Ježíšovo učiněné učedníkům, kteří se obávali, že utonou za bouře na jezeru, když Ježíš vedle nich spal. Probudili ho a upozornili vyčítavě, že tonou, zatím co on si klidně mezi nimi spí. Řekl jim, že jsou malověrní, že je přece s nimi, aby neměli obav. A utišil bouři. Události tohoto druhu se staly a byly napsány proto, abychom se z nich poučili. Když šel Petr po vybídnutí Ježíšově po vodě, bylo všechno v pořádku, dokud nezaváhal vítr a nezačala se voda vzdouvat. Jakmile se začala voda vzdouvat a stříkat mu na kotníky, ztratil víru a začal tonout. Musel být podchycen Ježíšem.

Zmíněná poučení, která dává Ježíš svým učedníkům, byla čím dále tím tvrdší. Vrcholným poučením, které jim dal a které bylo obdobné jeho smrti na kříži, byla ukázka jeho zdánlivé bezmocnosti, ve které se dal vláčet po soudech a ponižovat lidskou chátrou. (Vidíte doufám obdobu mezi těmito událostmi a jeho spánkem na jezeře za bouřky na straně jedné a mezi opuštěností učedníků a poslední Ježíšovou větou na kříži: "Bože, proč jsi mě opustil?" na straně druhé).

Také každý z nás na cestě do věčnosti se musí osvědčit za obdobných okolností, kdy si říká: "Co mne to potkává, která běda mne ještě nepotkala, kterou starost jsem ještě nepocítil, jak jinak se mají ti, kdo nejdou touto cestou apod. Neocitáme se v těchto těžkostech proto, že by nás Pán Bůh křížkem navštěvoval, protože nás má rád, nýbrž proto, že projevujeme zatím větší ochotu a schopnost uskutečnit svá předsevzetí jen uvnitř, než v zevním světě. A nezapomínejme: Naše tělo i za situací, ve kterých se ocitá, to není naše nitro, to není náš vnitřní svět, to nejsme my, to je zevní svět. A kdyby nebylo zapotřebí této existence v zevním světě v tomto nejvyšším slova smyslu, nemuseli bychom projít těmito zkouškami.

Ideální by bylo, kdyby člověk svá vnitřní rozhodnutí dovedl harmonicky uskutečňovat jak ve svém vnitřním, tak i ve vnějším světě. Příkladem nám mohou být učedníci, kteří se pustili za Ježíšem. Rozumíme-li učedníkem lidskou vlastnost, později vyhraněnou ve ctnost (u Jidáše v nectnost), pak jeho odhodlání jít za Ježíšem nemělo za následek jen, že s ním chodil (to je symbol vnitřních uskutečnění), nýbrž i že se vzdal své rodiny (symbol

souladného vnějšího uskutečnění téhož rozhodnutí). Měli bychom nejen vědět, co určitému vnitřnímu rozhodnutí a uskutečnění odpovídá ve vnějším světě (o tom nás Ježíš svým životem nenechává na pochybách), ale měli bychom se podle tohoto vědění také řídit. To první vám mohu vysvětlit, to druhé za nikoho nikdo učinit nemůže.

Stojí za povšimnutí, že pro rodiny učedníků nemělo neblahé následky, že je učedníci opustili. Je příznačné, symbolicky řečeno, nejen, že Ježíš neměl nic proti tomu, aby celé rodiny učedníků chodily za nimi, a zřejmě proto, že se postaral i o ně stejně dobře jako o své přímé učedníky. To je velmi poučná ukázka o pravdivosti Ježíšových slov, že nám bude všechno přidáno, budeme-li především hledat království Boží. Poučné je i to, že rovnováha zjednaná na určitém stupni rozhodnutí a uskutečnění není zjednána navždy. Nedostatečné přenesení vnitřního rozhodnutí do zevního světa např. je pěkně ukázáno na trojnásobném zapření Ježíše Petrem, dříve než kohout zakokrhá a jinde v Novém zákoně.

Rovnováha mezi vnitřním a vnějším dosahováním musí tedy být ustavičně a novými prostředky zjednávána, nemá-li se dostavit bolest. Neříkám, že bychom se měli bolesti bát, ale vím z vlastní zkušenosti, že bolest může být tak silná, že nás odvede od našich věčných cílů, zvláště když trvá příliš dlouho. Pak už nepůsobí jako ukazatel nerovnováhy, nýbrž zdržuje.

Ideální by bylo, kdyby člověk uměl vládnout hned všemi prostředky, které nám nabízí symbolika Ježíšova života. Víme však dobře, že Ježíš si dovedl dojít pro člověka tam, kde byl a teprve pak chtěl, aby šel s ním a za ním. Kde jsme, řečeno obecně? Kam si za námi musí Ježíš zajít. Do našeho pocitu oddělenosti jednoho od druhého a od samotného Boha. Ježíš neměl tento pocit oddělenosti, znamenal však užší a volnější spojení jednoho s druhým. Snažil se o to, aby se svými učedníky navázal co nejužší spojení, užší než byla ostatní, a tak je nejen získal pro svůj záměr, ale i snáze ovlivňoval a podporoval.

Protože člověk vychází z pocitu oddělenosti a na rozhodném vlivu tohoto pocitu mnoho nezmění ani spekulativně dosažený monistický názor o jednotě všeho, není-li podložen zkušeností, že tomu opravdu tak je - má za to, že dílo spásy, tj. přechod do věčného života, dělá pro sebe.

Dnes už jsme tak dalece poučení o myšlenkových proudech na rozhraní našeho letopočtu, že známe myšlenkové proudy, které v tehdejší době převládaly v Palestýně. Lidé očekávali brzký konec světa, před nímž má znovu na svět přijít Eliáš a po něm Mesiáš. Proto se představitelé tehdejšího duchovního vedení židovského přišli ptát Jana Křtitele, zdali je tím Eliášem, který má přijít.

Také učedníci Páně museli vědět o tomto očekávání konce světa. V tomto strachu před koncem světa našel Ježíš své budoucí učedníky a odtamtud si je vybral. Ujistil je v jejich názoru na blízký konec světa, neboť jim řekl, že jsou mezi nimi mnozí, kteří zažijí ten konec. A nemýlil se, protože přišel ukazovat cestu ke skutečnému konci světa, který u člověka nastává tím, že se ocitne za hranicemi toho, do čeho je svět zarámován, za hranicemi času a prostoru. Stačilo, aby Ježíš prozradil, že přišel proto, aby z konce světa učinil nepostradatelný a ničím jiným nenahraditelný prostředek, jímž se dá přejít do věčného života a že on je tu proto, aby je převedl. Můžeme mít

proto za to, že každý z nich šel za Ježíšem pro svou osobní spásu, z osobních důvodů, a ne proto, aby jiným přinesl spásu. Z toho je Ježíš soustavně a trpělivě vyváděl především tím, že je učil dobře činit jiným, sloužit jiným a nakonec za ně položit život, jako to učinil on.

Ze zkušenosti víme, že téměř jedinou nebo aspoň převažující pohnutkou pro následování Krista bývá zájem o vlastní, osobní spásu. Na cestu do věčnosti se tedy vydávají lidé, kteří se mají velmi rádi, lidé vypočítaví a dokonce bezohlední, kteří se starají jen, nebo převážně jen, o sebe. Kristus zve i je, ale tito lidé budou muset projít velkým bolestivým tříděním, vytrvají-li na cestě, aby se postupně naučili milovat bližního posléze jako sebe a Boha více než sebe.

Víme, že s Ježíšovými učedníky to z počátku nedopadalo lépe. Dohadovali se, kdo z nich bude první v nebeském království. To znamená, že jim nejen šlo o osobní prospěch, ale že chápali zatím jako jejich předci království Boží jako místo, nikoliv jako stav. Ježíš Kristus je musel teprve naučit myslet na nebe jako na stav, když napřed třem z nich ukázal jeho odlesk na hoře Tabor a pak všem, při seslání Ducha svatého, jako nový stav vědomí.

Tato fakta unikala většině křesťanů už bezmála 2 000 let. S touto nevědomostí by se mělo už přestat, protože čím dále tím méně bude těch, kteří budou schopni věřit, že si je někdo po smrti vezme do nějakého místa, které nazývají nebem, peklem nebo očistcem. A pro tento blud o zaopatření po smrti v čase a prostoře zavrhnou celé náboženství.

Protože člověk má zprvu nevyvratitelný dojem, že jeho poměr k věčnému životu, k Bohu, je jeho nejintimnější a výhradně osobní záležitost, není divu, že má větší důvěru ve vnitřní dosahování než v zevní.

Také Ježíš svým životem, jak jsme si už částečně vysvětlili, radí začít s vnitřním uskutečněním a to pak převádět do zevního života ve světě. Razí zásady, že všechno vnitřní se musí osvědčit zevně, a co se neosvědčí, to se neudrží ani vnitřně. Mluví při tom např. o domu postaveném na skále, přišla bouře a nepovalila jej.

Stává se, že někdo dosáhne při své vnitřní modlitbě - a to bývá obvyklý prostředek, jímž se dosahuje vyššího stavu vědomí - značné chudoby ducha, tj. velmi se přiblíží království Božímu, ale neví, jak téže chudoby dosáhnout v životě mimo modlitbu, jeho život mimo modlitbu se dostane do rozporu se životem v modlitbě a začíná utrpení. V řídkých případech je tomu opačně. Člověk dosáhne velkorysé chudoby ducha při svém jednání, ale nedokáže v téže chudobě pokračovat ve své modlitbě. A nastane utrpení.

Nedá se sice nadiktovat ani předepsat skálopevné odhodlání přejít ze smrti, jímž je tento náš pomíjející život, do života, ale přece jen není možno uskutečnit tento přechod bez velkého zaujetí pro tento cíl, bez zaujetí nejrůznějším způsobem uzpůsobeného povaze člověka.

Nový zákon varuje před vlašností. Praví se v něm: "Budeš-li vlašný, vyvrhnu tě z úst svých." Vidíme ze života Ježíšova, že žádná rozhodnutí, která měla kladné následky, nebyla polovičatá nebo malicherná, nýbrž všechna velkorysá, velkodušná, v zásadě měnící dosavadní styl života. Takových rozhodnutí je třeba, jak ve vnitřním, tak ve vnějším dosahování. Rozdíl je v tom, že takový druh rozhodnutí ve vnitřním životě, především ve

vnitřní modlitbě, přináší okamžitou ozvěnu, kdežto stejně upřímné a radikální rozhodnutí, týkající se zevního způsobu života, vztahu k lidem, práci apod., nese ovoce teprve za čas, a musí mít tedy povahu trvalého plamene. Proto Ježíš radí, abychom napřed učinili radikální a nekompromisní rozhodnutí ve vnitřním životě, bez ohledu na to, jaký bude mít dopad na zevní život, a pak se hleděli vyrovnat s tímto následkem v zevním životě i za cenu velkých obětí.

Příkladem vám může být rozhodnutí a jednání Panny Marie. Jejím rozhodnutím, že zrodí ze sebe Syna božího, předcházela čistý život, řekli bychom určitá míra předpokladů v jejím vnějším i vnitřním životě pro další vzrůst a pokrok.

Řekněme si: Panně Marii by bylo ani v duchu nenapadlo, že může ze sebe zrodit Syna božího, kdyby jí to byl neoznámil Anděl Gabriel, posel Boží. Tento podnět shůry nám právě chybí, proto asi nedosahujeme totéž, co Panna Maria, anebo nemáme takovou odhodlanost jako ona. Dále, podle symbolismu zde vysvětleného, podnět probíhá na úrovni nesmrtelné duše, neboť Panna Maria představuje nesmrtelnou duši, se kterou my nemáme vědomý styk.

Obojí námitky je třeba uvést na pravou míru. Oddělenost našeho vědomí, zevní duše, toho co v nás myslí a říká si "já", od nesmrtelné duše, symbolizované Pannou Marií, je pouze jednostranná. Lidské vědomí může existovat jen proto, jen potud, pokud kromě jiného, dostává stálý příkon nerozlišené uvědomovací síly. Tento proud beztvaré, nekonkrétní síly nám umožňuje, abychom ho použili pro své osobní účely, abychom mu dali směr, barvu, tvar, konkrétní podobu směřované síly. Je to materiál, se kterým celkem volně hospodaříme. Řekli jsme si, že když určitým způsobem záměrně pozměňujeme stále stejným způsobem tento tok síly při žádoucí stylizaci života, vytvoří se koryto, jímž se postupně stále snáze tento tok ubírá.

Od samého narození na tento svět člověk vytváří schopnosti, dispoziční co nejdokonaleji vnímat hmotný svět. Snaží se přitom, aby se co nejméně musel zapírat. Sebezápor je mu nepříjemný, i když opačné jednání je často velmi nerozumné. Postupující život, zrání, dospělý věk a pak hlavně stárnutí jej sice nutí k sebezáporu, ale málokdy v takovém stupni, aby člověku nestačilo už žít jen v tomto světě a pro tento svět. Komu stačí žít jen v tomto světě a pro něj, pro toho není, neexistuje možnost vstoupit do věčného života. Podobá se bohatému mládenci, který dává přednost svému pomíjejícímu bohatství před věčným životem, i když s ním koketuje.

Mohu mluvit ze zkušenosti se sebou, že i v dobách, kdy jsem si předstíral, a denní modlitbou jsem s v tom utvrzoval, že nejvíce ze všeho mi záleží na lásce k Bohu, měl jsem raději toto malé bohatství, kterým je náš lidský život, a proto jsem nemohl vejít do věčného života. Protože jsem však přece jen upřímně toužil po lásce k Bohu, muselo dojít k situacím, při nichž jsem musel zaujmout konečně správný duševní postoj, protože mi nic jiného nezbývalo.

Dá se říci obecně, že kdo sebe zapírá soustavně a nikoliv jen v malých věcech, způsobí v sobě při nejmenším narození Ježíše, a nepovolí-li, jde tento vývoj dál.

Panna Maria musela zapřít celý svůj život v tehdejší společnosti, když se uvolila porodit dítě za svobodna. Je nám tedy vzorem, jak má konkrétně vypadat náš sebezápor, aby vedl ke vstupu do věčného života.

Máme-li si pomoci životem Ježíšovým, musíme si umět vyložit jednotlivé události z jeho života a kolem něho aspoň v hrubých rysech takto:

1. Všechny události, v nichž se líčí Ježíšův život v okruhu nejužší rodiny: Panna Maria (nesmrtelná duše a její odnož, naše individuální lidské vědomí), sv. Josef (osvícený rozum), učedníci (lidské vlastnosti), stáj v Betlémě (lidské tělo), zvířata ve stáji (smyslový život atd.), všechny události pohybující se v tomto nebo převážně v tomto rámci, znamenají náš vnitřní život a různé stupně vnitřního uskutečnění.

2. Všechny události sběhlé v širším okruhu, jako je např. právě vykládané horské kázání znamenají především převod vnitřního uskutečnění do zevního života.

3. Konečně události, v nichž jsou líčena vnitřní i vnější uskutečňování, kdy jde o proměny tak rozhodného významu, že nemohou zůstat jen ukryty ve vnitřním světě člověka, se dějem prozrazuje, co proniká navenek, v čem je zapotřebí pomoci zvnějška, do jaké míry, jakého druhu a jaký vliv má tato pomoc na vnitřní uskutečnění. Tohoto způsobu symbolického výkladu je v největším rozsahu použito před a při smrti Ježíše Krista na kříži nebo při útěku Ježíše před Herodesem.

Sám Ježíš mohl tyto věci svým učedníkům takhle vyložit až po svém zmrtvýchvstání, protože dějová skladba jeho života nebyla ještě hotova. Poprvé všechny události svého života tímto způsobem vysvětluje s odvoláním na proroky dvěma učedníkům, jimž se zjevil na cestě do Emaus. A jejich srdce při tom hořela, jak praví Písmo. Samozřejmě, nemohl poslat dokonalé vysvětlení také z jiných důvodů, tak např. proto, že určitý druh nejistoty hraje určitou dobu rozhodující význam ve vnitřním životě člověka a podstatně přispívá ke vnitřnímu umírání. To muselo být ukázáno především na lidských vlastnostech - na učednících.

My máme k dispozici celý obraz Ježíšova života, z něhož se dá vyčíst mnohem více pravidel než zmíněná tři, především o řešení konfliktů mezi vnitřním a vnějším uskutečňováním. V rámci tohoto spisu si o nich promluvíme jen pokud se týkají blahoslavenství. V životě Ježíšově je však ukryto ještě mnohem více, než pravidla, jimiž se můžeme řídit. Je v něm obsaženo požehnání a milost, které se snesly na lidstvo a především na všechny, kteří byli a jsou ochotni následovat Ježíše. Vyslovuje-li Ježíš před zástupy slovo "Blahoslavení", není - jako nikdy ani nebylo - jeho slovo pouhým lidským slovem. Bylo a je silou, o níž se můžeme opřít. Totéž platí o jeho životě. Není rozdílu mezi jeho slovem a skutkem. Ježíšovo slovo je skutkem. Tím se liší od lidského slova. Proto mnozí, kteří nerozuměli tomu, čemu porozumíte vy a následovali Ježíše slepou vírou, které už mnozí z nás nejsou schopni, dospěli do stejných výšin, které nabízí Ježíš i nám.

Podle návodu Ježíšova dáme ve většině případů přednost vnitřnímu dosahování chudoby ducha a pak se budeme snažit přenést plody této chudoby navenek, do styku se světem kolem sebe, tj. nejen s lidmi a přírodou, ale i se svým tělem. Buďme si však vědomi toho, že Ježíš vybil

jak ku vnějšímu, tak k vnitřnímu dosahování chudoby ducha. Ke vnějšímu dosahování vybídl např. bohatého mládence, který hledal věčný život. Cena, kterou měl zaplatit, se mládenci zdála být příliš vysoká. K vnitřnímu dosahování vybídl např. Nikodéma slovy: "Nezrodíš-li se znovu z vody a ducha, nevejdeš do království Božího."

My budeme pro jednoduchost výkladu sledovat jen obecný příklad Ježíšovým životem v tom nejširším slova smyslu.

Ježíš nenechává nikoho na pochybách o tom, že jen ten dosáhne nějakého vnitřního uskutečnění nesmrtelného života, nějakého napojení svého vědomí na něj, kdo žije buď životem Panny Marie nebo se odvrací s plnou rozhodností od dosavadního života, jako Maří Magdaléna nebo učedníci. Život vlažný, žitý z ohledu na sebe, nemůže dospět nikam jinam než ke ztrátě všeho vědomí, které člověk zde na světě nabyt. Není už rozhodující, zda se to stane při smrti nebo několik desítek let po ní.

Tedy první uskutečnění se obvykle dosahuje uvnitř, ale příprava k němu probíhá jak v nitru, tak ve vztahu člověka k vnějšímu světu.

Ježíš nám dává celou řadu rad, jak si počínat a jak myslet, abychom se připravili k uskutečnění království Božího.

Především nás utěšuje způsobem, kterému se obvykle špatně rozumí nebo vůbec nerozumí. Práví: "Kdo má, tomu bude ještě přidáno, a kdo nemá, tomu bude i to, co má, vzato."

Na štěstí od pronesení těchto slov uplynulo dost dlouho, než abychom neměli o jejich významu jasno tam, kde se opravdu Ježíš následuje.

Kdokoliv z nás má něco z onoho vnitřního nebo vnějšího uskutečnění království Božího, jemuž Ježíš říká znovuzrození z vody nebo dokonce z Ducha, nemusí mít obavy, že ustrne, bude-li s těmito dary dobře hospodařit. Kdo však nemá nic z této nadstavby běžného lidského života, ten vlastně na tomto světě nemá nic, neboť se ustavičně při smrti takového člověka přesvědčujeme, že ztrácí vše, co z tohoto pomíjivého zde na světě nabyt.

Při té příležitosti mi snad prominete malé odbočení do určité podrobnosti. Sledoval jsem už pěknou řadu lidí, kteří navázali více či méně dokonalé spojení svého vědomí s věčným vědomím, to znamená, že se dostali k vnitřnímu narození Ježíše v sobě. I toto narození se prožívá u každého

s jinou intenzitou, podle toho, kolik příslušný jedinec vložil do díla z toho "svého" života. U jedněch to začne třeba jen zvláštním druhem snů, které mají jeden společný významný prvek: Je jim v nich předávaná síla k uskutečnění dalších prvků na cestě do věčnosti, síla, o níž mohou bez váhání říci, že nebyla z nich a že se s ní dosud ve svém životě nesetkali. Jsou svědkem toho, že je jim něco přidáváno, protože už něčeho nabyli. Jiní totéž, co jedni prožívají v dějovém snu, co vytěžují z děje snu, zjišťují, že se do nich vlévá během určitých událostí za bdělého stavu. V jejich životě začínají probíhat děje, ve kterých nejsou zúčastněni jen oni sami, nýbrž někdy velmi široké okolí, děje, při nichž se jim dostává důkazů a tím i neobvyklá síla k dalším krokům do věčnosti. Tyto děje poznávají a rozeznávají od ostatních událostí velmi zřetelně, i když nikdo z jejich okolí, ani ti, kteří v nich hrají významnou roli, o nich nemají tušení. Zde byste mohli pochopit, proč někomu

je přidána síla k dalšímu uskutečnění převážně jen ve snu, a jinému převážně za bdělého stavu. Ve snu člověk nemůže odporovat tak dobře přílivu oné pomocné síly jak v bdělém stavu, a proto je mu dávána hlavně ve snu, a to tak dlouho, dokud se nenaučí s ní správně hospodařit. Samozřejmě, nemůže ji promrhat, i když je mu dána ve snu, ale a to je důležité, nemůže ji promarnit okamžitě, takže ona v něm přece jen způsobí nějakou proměnu, dříve než ji "vstřebá" nesprávným způsobem myšlení a jednání, a o to jde, aby se zajistilo co nejdelší a nejúčinnější působení této síly Ducha.

Řeknete si: "Kdo by chtěl vědomě špatně hospodařit s tak vzácnou blahodárnou silou?" Faktem však zůstává, že převážná většina lidí s touto silou neumí hospodařit, a že je dosavadní život nenaučil, jak s ní mají hospodařit. Ne, že by tyto poučky nebyly obsaženy i v nejběžnějším lidském životě, ale je velmi nepříjemné se jimi řídit. Nebudeme mluvit o běžném životě, protože takové ponaučení by bylo příliš zdlouhavé, ale mluvíme o přílivu oné zvláštní síly navíc, která je obsažena v některých snových nebo běžných událostech. Hospodaříme s touto silou obvykle jako se vším ostatním, co máme v tomto životě k dispozici, že se z toho těšíme a že si toho všímáme tak dlouho, dokud nám z toho něco zbývá. A když toho není, pak si stýskáme. Lidé si stýskají po svém mládí, po svém majetku a po všech šťastných okamžicích svého života, ale stejným způsobem si začnou stěžovat na ztrátu oné síly, kterou nabyli ve snu nebo v bdělém stavu z nějaké události, která tam probíhala. To je obvykle jediným trvalým kladným přínosem do jejich života. Říkám kladným, protože mládí se nám nemůže vrátit, ale toto požehnání, o němž je tu řeč, se nám vrací nesčetněkrát, kdykoliv pro ně zjednáme podmínky. Vždyť pro něho platí, že kdo má, tomu je ještě přidáno.

Máme-li si vysvětlit jakým správným způsobem má člověk se zmíněným darem hospodařit, musíme si především ujasnit, k čemu ta síla je lidem předávána. Je nám dávána jen proto, abychom byli schopni vejít do království Božího, a většinou má konkrétní podobu a obsah, přestože jim jejich účastník nerozumí. Tato předávaná síla nás obvykle učí tomu nejnnutnějšímu, co nejvíce potřebujeme ke vstupu do stavu nebe, učí nás stále dokonalejší chudobě ducha. Hospodaříme s ní jen tehdy dobře, když opravdu nastoupíme ten stupeň chudoby ducha, do kterého jsme dorostli.

Ukáži na konkrétním příkladu, co tím myslím. Napřed však musím vysvětlit, jakým způsobem nás tato pomoc učí, co je to "učit" v tomto slova smyslu. Rekl jsem, že nás učí stále dokonalejší chudobě ducha. Tím však jsem už vyslovil učební cíl, nikoli prostředky, jimiž to činí. Zjednoduším výklad na jediný hlavní prostředek, ačkoliv je jich velmi mnoho. Hlavním prostředkem je další větší míra uvědomovací síly, než jakou disponujeme ve svém běžném lidském životě.

Něco málo o povaze uvědomovací síly. Pomocí ní si např. uvědomujeme lidsky - tedy nikoliv jako zvíře nebo rostlina - tento svět, ve kterém žijeme, a to má potom za následek, že ho také lidsky chápeme a že život v něm lidsky prožíváme. Tato uvědomovací síla nic přímo nevysvětluje, jen způsobuje, že se nám pomocí určitého zažívání, např. tohoto světa, umožňuje si jej a události v něm lidsky vysvětlovat. Její příkon z věčného a tedy i z nadčasového a nehmotného zdroje dostáváme patrně pomocí určitého ještě nehmotného nervového střediska, už ale vázaného na lidské tělo (Indové mu říkají muladhara pro bdělý stav a svadhastana pro spánek se

snem) a přes chromosómy, jež jsou hmotné záznamy zděděné po předcích, do mozkové kůry a odtamtud do smyslového vnímání až k rozumovému zpracování vnímaného. Kdyby byl člověk odkázán jen na tuto uvědomovací sílu - a to je velmi důležitý fakt - nikdy by nerozvinul svůj lidský život tak jako ve styku

s ostatními lidmi a za stálého poučování přímého i nepřímého, bezprostředního i vzdáleného, od ostatních lidí. Dítě, kdyby se mu nedostalo výchovy rodičů, školy a prostředím, nikdy by se nestalo normálním dospělým člověkem.

Člověk tedy přes střediska a prvky, o nichž byla už řeč, dostává takovou míru uvědomovací síly, že tento její proud stačí k rozvinutí lidského života, je-li doplňován lidským prostředím, jak o tom byla řeč. Nebyl-li člověk vystaven vlivu lidského okolí, především vlivu výchovy, sice by dospěl, třeba vychováván zvířaty a přírodním prostředím, ale nehlásil by se k lidem a hlavně nemohl by dosáhnout nejvznešenějších cílů, jimiž je průchod do věčného života.

Obdobně je tomu, dostane-li člověk v určitém druhu snu, který budeme nazývat mystickým, neboť vede ke spojení s věčností, nebo v určitém druhu událostí větší míry uvědomovací síly, než jak je tomu u jiných lidí. Ježíš by o takovém člověku řekl, že konečně má co ostatní nemají, že vůbec něco má, že má to, k čemu může být ještě přidáno, zatím co všechno to, co mají ostatní, není vedle toho nic, takže k tomu nemůže být něco přidáno a bude všechno ztraceno.

Tedy v mystickém druhu snu nebo za určité životní události dostává člověk větší míru uvědomovací síly než obvykle, ale právě tak jako při té základní míře, ani tentokrát, sám by ji nedokázal zpracovat žádoucím způsobem, kdyby nedostal pomoci od těch, kteří už pomocí této síly někam dospěli. U běžných lidí je to pomoc dospělých dítěti, aby je vychovali podle vlastního vzoru a podle potřeb lidské společnosti, při zvětšené míře uvědomovací síly je to především pomoc Ježíše Krista, ať už si ji člověk uvědomuje nebo nikoliv, ať už věří v Boha, Krista nebo ne. Děti si sice zdánlivě pomáhají také samy k duševnímu růstu a k dospívání, když si spolu hrají, jejich hry jsou však bližším nebo vzdáleným napodobováním dospělých a kombinací znalostí a zvyků dospělých, čili jejich vzájemné výchovné působení je závislé na vlivu dospělých. Právě tak nikdo nemůže být uveden do duchovní dospělosti (tj. do vědomého života ve věčnosti nezávisle na prostředcích jako je lidský život, bez nich se zatím neobejdeme) nikým jiným, než tím, kdo ve věčném životě vědomě žije, a tím je zaručeně Ježíš Kristus a jeho svatí, křesťanští i nekřesťanští.

Pomoc Ježíše Krista nespočívá v tom, že by se někomu zjevoval v lidské podobě, nýbrž, že obcerstvuje každého, kdo je obtížen a to všemožným způsobem. O tom se přesvědčí každý, jehož tíha života je taková, že se odváží o ni podělit s láskou Kristovou. Obcerstvuje ji ponejvíce větší měrou uvědomovací, než jakou disponoval před tím. Ježíš také podrobně ukázal, do kterých složek člověka na kterém stupni a v jaké formě a rozsahu může vlít svou pomoc. Víte-li, že učedníci představují lidské vlastnosti a znáte-li, co znamenají ostatní symbolické postavy kolem Ježíše, víte-li pak, že jeho pouť životem představuje naše stupně nadstavby lidského života až do trvale vědomě žitého věčného života a seznámíte-li se podrobně s Ježíšovým životem jako s historií svého života, kterou dříve nebo později

nastoupíte, pak se kromě jiného dovíte, že např. učedníci mohli být osobně vedeni jen do určité výše a že zůstávali značně nevědomí a nejistí, dokud nepřežili potupnou Ježíšovu smrt, konec podpory lidských vlastností, konec přímého narůstání ve ctnostech, odpadnutí zrádných vlastností atd. Teprve pak, když situace vypadala zcela beznadějně, dostali posilu od Ducha svatého, která už neustávala, protože se už neztotožňovali se svými vlastnostmi, nedostatky, přestali lpět na osobním vedení, nepovažovali se za hodné jeho. Teprve při seslání Ducha svatého se podoba pomoci zásadně mění z pouhé uvědomovací síly, bez úplného porozumění na soustavné chápání symboliky celého života. A tak je tomu už mnohem dříve, během cesty aspoň částečně. Náhle je tu pochopení, které nám před tím chybělo, a vždycky v takové míře, jak potřebujeme.

Konkrétní příklad, jak je člověk veden mystickým snem k chudobě ducha.

Upozorňuji, že sen byl daleko složitější a poučoval o dalších věcech. Poučení se dělo oním specificky mystickým, tj. spojovacím způsobem. Dotyčná paní, které se sen zdál, vůbec mu nerozuměla, přesto však zažila a pocítila po něm velkou posilu. Bezprostředně před snem předcházela snaha té paní odevzdat se Bohu, ale bez znatelného pokroku. Nutno však říci, že ten večer před snem se rozhodla k odevzdanosti zvlášť dokonalé. Tato snaha přinesla svůj ohlas až ve snu, protože v bdělém stavu ona paní ještě odporovala, aniž věděla jak, většímu přílivu uvědomovací síly. Tomuto přílivu již jednou odolávala či odporovala strachem za bdělého stavu. Proto se požehnání přeneslo do snového stavu, kde člověk neklade tak velký odpor. Tentokrát se jí zdálo, že se ocitla na vysokém majáku, který nějakým divným způsobem ztotožňovala s Kristem. Měla za úkol z tohoto majáku skočit do hlubokého moře, které maják obklopovalo do nedohledna na všechny strany. Odhodlaně to udělala.

Takhle vypadala Kristova pomoc, která se mohla uskutečnit jen ve snu, protože v bdělém stavu už kdysi ta paní odporovala této pomoci strachem a bezprostředně před snem složitostí svých myšlenek a nedostačující chudobou ducha. S pomocí Kristovou dosáhla aspoň ve snu oné chudoby a prostoty ducha, které je zapotřebí k tomu, aby se člověk mohl ponořit do oceánu Božství.

Bylo by dobře říci, jaké následky mělo toto vlití větší míry uvědomovací schopnosti ve snu. Navenek pramalé, protože ona paní, jak by to Ježíš dokázal předvídat, toužila stav, který zažila ve snu si přivlastnit. A my víme ze života učedníků, že lidské podstatě, projevené lidskými vlastnostmi, natrvalo tato útěcha nenáleží, nesmí se stát ani na chvíli cílem, za nímž člověk jde. Jedině ho máme následovat, Ježíše Krista, a nemáme ho zaměňovat za jeho dary. To je velmi krutý požadavek pro člověka, který byl zvyklý hospodařit pro sebe, a teď má hospodařit pro Krista. A v tom je pravá podstata chudoby ducha, i když zatím vysvětlená jen symbolicky.

Řekl jsem, že u té paní účinky oné milosti, prožité ve snu, byly navenek pramalé. Jinak tomu ani téměř nemohlo být. Jinak tomu však je uvnitř v jejím nitru. Cítí, že tam se něco zlomilo, že jinak přistupuje k zevním událostem než dříve, a je naděje, že až příště onu vnitřní milost zažije v bdělém stavu, nelekne se jí, nýbrž zachová se jako Panna Maria ("Staniž se mi podle slova tvého").

Chudoba ducha je opravdu míněna tak, jak se o ní dovídám z evangelií. Ať se projevuje vírou, láskou, nadějí nebo kteroukoliv jinou ctností, vždycky je spojena s prázdnou myslí v tomto smyslu.

Panna Maria svoluje k tomu, aby se z ní narodil Syn Boží bez ohledu na snoubence Josefa, jemuž se představí těhotná a bez ohledu na společnost, která ji bude mít právo kmenovat.

Učedníci jdou za Ježíšem bez ohledu na to, že při tom opouštějí své rodiny.

Pán Ježíš káže království Boží bez ohledu na to, že za to bude ukřižován. A on o tom ví, že jeho počínání bude mít tyto následky, ví, že ho učedníci v rozhodný okamžik opustí a jeden z nich zradí. Je prost zloby, hořkosti, ví, že učedníci nepatří jemu, nýbrž Otci. Dokumentuje ještě i na kříži, že odevzdává svou matku Janovi. A přece je jedna ještě vyšší chudoba ducha, když se cítí zcela opuštěn od Otce a přece mu odevzdává svého ducha.

Všechny tyto příklady, vyjádřené událostmi, dokumentují vnitřní rozhodnutí a vnitřní proměny, ke kterým musí dojít, má-li se vejít do království Božího.

Kdyby tyto proměny bohatého v chudého duchem probíhaly jen uvnitř lidských duší a neměly za následek, jak my tomu velmi nepřesně říkáme "zkoušky v zevním světě", ono "tříbení pšenice", jak o něm mluví Ježíš ke svatému Petrovi před svou smrtí, i když jej upozorňuje, že jej zapře, i když si myslí, že by to nikdy neučinil, kdyby tyto přeměny probíhaly jen uvnitř a nestála při nich i za nimi zkušenost prožitá v zevním světě, nikdo by je nesnesl, jak by byly prudké ve své čistotě a oproštěnosti od děje, který jejich průběh rozkládá na menší dávky.

Ježíš však uvádí prostředky, které, kdyby je člověk použil při své vnitřní modlitbě s absolutní důvěrou v ně a v jejich smysl, vedly by ihned k vnitřnímu dosažení království Božího. Jedinou další podmínkou je, že tyto prostředky musí být užity tak jednoduše a prostě, aby se skrze ně mohla vůbec projevit chudoba ducha.

Nezapomínejme, že Ježíš uvedl na začátku Otčenáše, který doporučoval svým učedníkům, dvě myšlenky: "Otče náš, jenž jsi na nebesích", a "Posvět se jméno tvé", jako modlitební prvky, a že je předeslal před "Přijď království tvé", ačkoliv řekl, že máme hledat především království Boží. Ježíš však nepomýšlel na to, že modlitba zůstane pouze výrazem poměru člověka

k Bohu. V tomto ohledu je nanejvýš zajímavé, že Ježíš v Otčenáši formuluje také vztah modlíciho k zevnímu světu, hlavně větou "Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům". Z této věty je nejlépe vidět, že modlitba nemá být jen vnitřní záležitostí mezi člověkem a Bohem, a že vlastně by neměl mít právo se modlit Otčenáš nikdo, kdo nedokáže odpustit všem, kteří se proti němu provinili. Ježíš na tuto důležitou podmínku vstupu na kříž myslí a připomíná nám ji výslovně téměř před vstupem na kříž, když se modlí k Bohu za své trýznitele slovy: "Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí." Toto odpuštění viníkům je nejvýznamnější podmínkou udržení třeba jen toho minimálního výtoku na cestě do věčnosti. Chudoba ducha totiž musí být všestranná. Také nenávisť může být jen majetkem, který nás zatěžuje a

který nás činí svým způsobem bohatými. Odpustíme-li viníkovi, propustíme ho z mysli, osvobozujeme od tíhy jeho viny svou mysl.

Nemá-li snad modlitba dosahovat až do nebes, jestliže ji začínáme slovy: "Otče náš, jenž jsi na nebesích?" Celým křesťanstvím se táhne jako zlatá nit obecně vyjádřená slovy: "Když je nouze nejvyšší pomoc Boží nejbližší."

O čem nás tato zkušenost poučuje? Jen o lásce Boží? Tak lehce se tento problém nedá odbýt.

Ježíš svým životem ukazuje, že je přímo zákonitou nutností, máme-li vejít do království Božího, aby se člověk naučil sebezáporu. V dobře pochopeném sebezáporu tkví hlavní podstata chudoby ducha. Pomozme si Ježíšovým životem. Učedníci se napřed vzdali svých rodin a šli za Ježíšem Kristem. Ke konci tříletého období pobytu na této úrovni sebezáporu, po dozrání situace učedníků (lidských vlastností) Ježíš klade před své učedníky ještě náročnější úkol: Vzdát se svého mistra, Ježíše, za okolností, jejichž hořkost nikdo z nich, pouze Ježíš, nepředpokládal. Při této zkoušce převážná část učedníků (lidských vlastností) zapřela Ježíše (nedokázala ho přímo podpořit v jeho úkolu, dokonce nepochopila, co se děje), jeden zradil (tím se Jidáš odsoudil k sebevraždě, nemohl déle existovat) a jediný stál pevně pod křížem (Jan, symbolizující lásku). Nedívejme se na smrt Ježíše na kříži jako na oddělený proces od chování učedníků a Panny Marie nebo si zatarasíme cestu k jeho pochopení. Všechny dílčí děje kolem ukřižování, jakož i samozřejmě ukřižování samé, je podrobně rozepsaný popis prostředků, jimiž se dosáhne takové chudoby ducha, že se může vejít natrvalo do království Božího.

Kdy sestoupil Duch svatý na učedníky? Teprve když ztratili veškerou sebelásku, veškeré zadostiučinění ze všeho, co prožili a učinili vedle Ježíše (nezapomeňme, že i oni dělali zázraky, kázali a křtili). Zůstala jim jen víra ve slib, daný Ježíšem, a ještě i ta byla otřesena (viz pochybnosti sv. Tomáše). Spíše se dá říci, že už to nebyla víra, která je udržovala pohromadě, ale další druh sebezáporu, odpírali svým pochybám spojením svého úsilí.

Vraťme se k Otčenáši. Předpokládejme, že představuje řád hodnot, kterými se máme řídit, nemá-li nastat rozpor mezi tím, co se modlíme a jak myslíme a jednáme. Nemá-li se např. právo modlit ten, kdo neodpustí svým viníkům, protože nemůže sám očekávat odpuštění svých vin, pak ani nemá právo, žádat o splnění "Přijď království tvé", které této prosbě předchází: "Otče náš" a "Posvěť se jméno tvé". Tyto dvě myšlenky jsem sice už jinde několikrát vysvětloval, dají se však vidět vždy v novém a dokonalejším světle jako vůbec celé Kristovo učení.

Nyní potřebujeme znát význam těchto dvou myšlenek pro nabytí chudoby ducha.

Měl bych zodpovědět napřed otázku, proč jsem nevysvětlil tyto dvě věty tak, jako tentokrát.

Dokumentuji svou odpověď ukázkou ze života některých křesťanských mystiků.

Bl. Jindřichu Suso se stávalo, že jakmile jako kněz se při mši dostal až ke slovům "Sursum corda" (Vzhůru srdce), zůstal stát s rozpřaženýma rukama a nemohl, nebo nepotřeboval, pokračovat dále. Museli ho vzbudit z tohoto zanícení a zaujetí touto myšlenkou. Podobné zaujetí zakoušel Pater Pio, který působil až do roku 1968 v Giovanni Rotondo v Jižní Itálii. Při jeho mších vždycky musel v první lavici sedět někdo, kdo ho "probudil", aby pokračoval dále. O četných jiných mysticích ze středověku i z dneška je známo, že třeba ve slovní modlitbě Otčenáš vyřknou právě jen Otčenáš a nemohou dále, ne že by nechtěli, ale jsou tak dojati touto myšlenkou a tak vyprázdnění všeho slovního obsahu modlitby i myslí, že v té chvíli buď tonou v slzách nebo radosti.

Katolická teologie vypracovala o těchto stavech ze staleté zkušenosti dokonalou teorii o stupních mystické modlitby. Říkají, že jakmile modlitba dosáhne stupně afektivní modlitby, tj. neohraničeně stoupajících citů, nelze dále pokračovat ve slovní modlitbě a mělo by se trpět všem těm, kteří se dostali do těchto stupňů, aby směli prodlévat ve svém citu, místo aby pokračovali ve své slovní modlitbě. Nebudu zde rozvádět podle téže teorie modlitbu ticha a další stupně mystické vlité modlitby, protože i sebe dokonalejší popis se podobá správné diagnóze lékaře, ale ničemu více. Nikde v katolických popisech těchto stavů nenajdeme návod, jak se zákonitě dostat z těchto stavů dále. Pozorujeme-li takového člověka a rozebíráme jeho stavy, musíme dojít k jednoznačnému zjištění. Tady lidská duše naráží na nějakou stěnu, u níž pláče nebo se raduje nebo u ní trpělivě zírání, ale za ni se nedostává. Tam nastává temná noc a velmi temné poznávání, jak se vyjadřuje sv. Jan z Kříže a jiní.

Všem těmto teoretikům a praktikům chybělo soustavnější pochopení symboliky Ježíšova života, takže tam nenašli oporu pro praktický život mimo modlitbu. Museli si, jako sv. Jan z Kříže a jiní, vymyslet jiný děj, obdobný Ježíšovu životu, ale nedosahující ani jeho přesnosti, ani podrobnosti a ten pak vykládali namísto života Ježíše Krista. Vždycky ke škodě duší, které vedli nebo které se zařídily podle nich. Kdyby byli uskutečnili Ježíšův život, byli by mohli poznat, ve které jeho fázi se vedené duše nacházejí. A v Ježíšově životě by našli podrobnou odpověď, jak se má zařídít, aby zjedнала rovnováhu mezi vnitřním pokrokem a formou vnitřní modlitby, především pak myšlenkovým postupem při ní a mimo ni. Jsou fáze, při nichž musí člověku pomáhat celý život i ten nejběžnější, a čím dále komplexněji, jinak se neprorazí. Tato pomoc je aktivní i pasivní povahy. Ve zkratce se dá říci, že nastane-li větší míra chudoby ducha při modlitbě, protože člověk našel duševní přístup k ní pomocí modlitby, musí znát, jak v této modlitbě pokračovat, ale aby její (třeba slovní) forma mu nepřekážela jít dál a aby se přes ni přenesl lehce bez skrupulí (pochybností). Nepostačilo by ani, kdyby našel tento způsob. Narazil by na další stěnu své běžné činnosti a vůbec svého běžného myšlení mimo modlitbu. Musí i v běžném životě najít tudíž bránu, kterou našel ve své modlitbě, a musí i tam skrze ni projít a nesmí zůstat před ní civět ani v modlitbě, ani v ostatním životě. Jakékoliv rozdělení modlitby od ostatního života je ve vyšších vývojových stupních nežádoucí, protože vede k velkému utrpení, které člověka deptá a zbavuje ho sil, které by právě nejvíce potřeboval. Obdobně je tomu, když se člověk stane chudý duchem v běžném životě a neví, jak tutéž chudobu zajistit při modlitbě. Lidský duch se nedá

rozdvíjet, nastává utrpení, které nikdy, jak se dotyčnému zdá, nemá konce a může končit jedině fyzickou smrtí. To je ovšem zdání, nic méně uvádí člověka do zoufalých stavů.

Nevýhodou tohoto i sebe dokonalejších pojednání o těchto věcech je, že mohou poskytnout jen rozbor obecně platných jevů a jím příslušejícím zákrokům ke zjednání rovnováhy, nemohou však zabránit tomu, aby někdo špatně ohodnotil svůj stav, protože není běžně známý jeho okolí a není tedy zkušenostně souměřitelný. Zde je opravdu zapotřebí nikoliv jen správného teoretického, ale i praktického vedení takovým člověkem, který u sebe a pro sebe už našel prostředky ke zjednání rovnováhy mezi vnitřním a vnějším životem, mezi dosaženým stupněm vnitřní modlitby a její formou a duševními postoji právě tak jako našel prostředky, jak uspořádat životní děj, aby nepřekážel dalšímu vývoji, nýbrž aby ho podporoval. Upozorňuji, že životní děj je obdobou průběhu vnitřní modlitby.

V životě Ježíše Krista poučky pro formu vnitřní modlitby a pro způsob života jsou obsaženy tak jednoduchým způsobem, přestože velmi naléhavým a představujícím opravdu celý způsob jeho života, že pro tuto jednoduchost by člověk řekl, že přímo tam nikde není zmínka ani o způsobu vnitřní modlitby ani o jí odpovídajícímu způsobu života a myšlení. A přece jen, nenajdeme-li je tam, budeme se muset řídit jen dílčími pohledy různých následovníků Kristových, a ty budou vždycky vhodné jen pro někoho, nikoliv obecně. Budou-li však pro někoho vhodné, pak budou daleko konkrétněji pomáhat dotyčnému jednotlivci.

Nyní se dopravujeme pomocí Ježíšova života ke vhodnému uplatnění vlivu slov: "Otče náš" ve vnitřní modlitbě, a v životě jakožto k nenahraditelnému prostředku ke vstupu do království Božího.

Znovu upozorňuji, že Panna Maria, sv. Josef, Ježíš, učedníci atd. na straně jedné, Herodes, Kaifáš, Jidáš, Satan na poušti atd. na straně druhé jsou zde považováni za složky jediné lidské individuality, která stoupá ze stavu vědomí, jaké máme v běžném bdělém stavu, do stavu uvědomování si sounáležitosti s věčným životem jako zdrojem jak individuálního lidského života, tak i existence všeho stvořeného. Kromě touhy po Mesiáši, která byla zakořeněna po staletí v Izraeli, byla tu příprava bližší u jednotlivce, Panny Marie, stylizace jejího života, jeho čistota a bezprostřední rozhodnutí svolit k tomu, co jí Bůh navrhnul prostřednictvím anděla Gabriela.

Jsou tu tedy naznačeny všechny kroky, jimiž se má uskutečnit myšlenka "Otče náš" a "Posvěť se jméno tvé". Poslední krok, správné rozhodnutí, je pak ještě podrobněji rozveden.

My jsme si ve spisu UNK vysvětlovali slova "Otče náš" jako nutnost na začátku modlitby pozdvihnout co nejdokonaleji mysl k Bohu, který je na nebesích. Ty tam jsou doby, kdy lidé naivně zdvíhali oči vzhůru k nebi a mysleli si, že už pozvedli mysl k Bohu. I když tento směr, daný myslí pohledem vzhůru, byl do určité míry pomůckou k tomu, aby se člověk odpoutal od sebe, nevedl ještě sám o sobě k oné prostotě ducha, která je zapotřebí, aby člověk mohl proniknout svou myslí do nebe. K tomu je třeba oné chudoby ducha, se kterou máme zkušenosti jen ve výjimečných životních situacích, jimiž je vynucena, není však nasměrována k Otci, a proto obvykle nevede k setkání

s ním. Přesto však si řekneme, jak taková situace vypadá, protože je velmi

užitečné o ní mít aspoň představu. Stav mysli při ní se dá totiž navodit bez oné výjimečné situace a protože pro vstup do nebe je jen stav mysli rozhodující, dá se ho užít záměrně.

Stav ten má samozřejmě také své stupně, při nichž jde o jeden jediný stav v různých stupních.

Říká se, že se někdo lekl tak, že by se v něm krve nedořezal. Zastaví se mu nejen koloběh myšlenek, ale dokonce dech a srdce. Toho si byli vědomi již ve starověkém Řecku, když zasvěcovali strachem. Jenže nestačí zastavit běh myšlenek, tedy jaksi se vyprázdnit, nepatřit ani sobě, ani jakékoliv konkrétní myšlence. A tady měli i řečtí zasvěcovači před sebou těžký oříšek, jak odvést ono čisté vědomí, které zbylo, do lůna věčnosti, nenechat ho civět

v bezmocné, temné oddělenosti, zamezit tomu, čemu středověcí a po nich i novověcí katoličtí theologové říkali "temná noc smyslů", "temná noc ducha", a posléze "velmi temné poznávání", tak aby se přešlo - pokud možno bez mezer - do zřetelného pouta spojení s věčností.

V Řecku ani zdaleka všichni zasvěcování, přestože byli osobně vedeni svými mistry, nepřecházeli do znatelného poznání své nesmrtelné a tedy i od Boha neoddělené podstaty.

V Ježíšově životě je správné počínání vysvětleno jako obvykle dějem, a to několikrát, pro každou hloubku přechodu zvlášť.

Vysvětleme si aspoň dějově nejsrozumitelnější přechod do věčnosti přes prostředek chudoby ducha.

Život Panny Marie tu považujeme i před narozením Ježíšovým v širším slova smyslu za život Ježíšův. Naučte se myslet v těchto spojitostech, abyste přestali později rozdělovat svůj život od života svých bližních.

Nechme mluvit evangelistu Lukáše (kap. 1, verš 26 a dále): V šestém měsíci byl od Boha poslán anděl Gabriel do galilejského města, které se jmenuje Nazaret, k panně zasnoubené muži jménem Josef, z domu Davidova, a jméno panny Maria. I vešel k ní anděl a řekl: "Zdravas milostiplná! Pán

s tebou!" Ona se lekla jeho řeči a rozvažovala, co to má být za pozdravení. A anděl jí řekl: "Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a bude nazván Syn Nejvyššího. A Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida, i bude kralovat nad domem Jakubovým na věky a jeho království bude bez konce. Maria však řekla andělovi: "Jak se to stane? Vždyť muže nepoznávám?" Anděl jí pak odpověděl: "Duch svatý sestoupí na tebe a moc Nejvyššího tě zastíní. Proto také, co se narodí, bude svaté, bude nazváno Syn Boží. A hle, tvoje příbuzná Alžběta také počala syna ve svém stáří, a ta, kterou nazývali neplodnou, je už v šestém měsíci. Neboť u Boha není nemožná žádná věc." I řekla Maria: "Hle, služebnice Páně, ať se stane podle tvého slova." A anděl od ní odešel.

O povaze této události se nedá pochybovat. Dějem se líčí nebo rozepisuje vnitřní stav probíhající bezčasově nebo s minimální spotřebou času.

Převedme si tedy tuto událost na stav uvědomění. Především si musíte zodpovědět otázku, kdy může nebo dokonce zákonitě musí dojít k tomuto druhu uvědomění.

Po dosažení takové míry chudoby ducha, která se dá dosáhnout z vlastního přičinění a z vlastní vůle. Tato chudoba ducha je symbolizována v Písmu čistým životem Panny Marie.

Výslovně uvádím, že čistý život Panny Marie, jako všechno ostatní v životě Ježíšově, je symbolem, je událostí, kterou bychom měli brát symbolicky už proto, abychom mohli dojít k obecnějším závěrům, než jak je patrné z konkrétního děje, který by se nechápal symbolicky, nýbrž by mylně vedl k doslovnému napodobování bez možnosti vyhovět osobnímu založení, potřebám a přednostem hledajícího.

Považujeme-li však čistý život Panny Marie za správný symbol toho, jak se má člověk připravovat a disponovat k "početí věčného života", a to je zase symbol.

Čistým životem pak můžeme rozumět každé velkorysé stylizování života za účelem nalezení věčného života. Zbývá nám říci, co se dá rozumět takovou velkorysou stylizací života.

Symbol čistého života Panny Marie je volen tak vhodně, že nám nedá práci definovat takovou stylizaci. Praví se v něm vlastně něco, co všichni známe. Žít bezpohlavním životem z lásky k Bohu nebo z touhy po věčném životě, což je v počátcích téměř rovnocenné, je velmi obtížné a je zřejmé, že takové počínání představuje jeden ze způsobů nejvelkorysejších obětí pro zvolený ideál.

Symbol jasně ukazuje jaká míra velkorysosti zaručuje dosažení "těhotenství", z něhož se rodí věčný život.

Symbol je dokonalý. Nepřičiňuje-li se lidská duše o to, aby porodila věci dočasné, může si přát porodit věčné. Obojí zároveň není ani velkorysost, ani nevytváří možnost dosáhnout ve kterékoliv z obou oblastí rozhodujících výsledků. Měli bychom si to zodpovědět dílčí otázkou: "A to se tedy člověk má vzdát veškeré světské činnosti, která přece míří k vytváření dočasných hodnot"? Symbol ukazuje pravý opak: Panna Maria žila ve světě jako kterýkoliv jiný člověk, ale už před zvěstováním andělovým a tím dokonaleji po něm, přála si být "služkou Páně", ne služkou všeho toho dočasného, co vytvářela. Za takových okolností je velmi užitečné žít ve světě a takový způsob myšlení je přímou pomůckou k "otěhotnění věčným životem", ba je podmínkou, bez níž by se věčný život neuskutečnil.

Jako Ježíš pravil: "Hledejte především království Boží, " tak také analogicky se dá navrhnout: "Dělejte všechno, abyste získali věčný život!"

Totéž se dá říci také takto: Dělá-li člověk všechno jako službu věčnému životu, Bohu, neotěhotní výsledky své činnosti, tj. nepřivlastní si je, nýbrž otěhotní věčným životem, tj. je mu přidána nad jeho osobní možnosti vůle, moc zrodit ze sebe věčný život.

Takové počínání nesmí být složité, nýbrž prosté, aby odpovídalo aspoň určitými lidskými silami dosažitelnému stupni chudoby ducha. O tom si musíme říci více.

Tak zvaný normální lidský život je příliš složitý, symbolicky řečeno příliš bohatý v tom smyslu, že lidský duch je jím ustavičně rozptylován mnoha směry. Symbolicky řečeno, lidská mysl (duch) slouží mnoha pánům, v nejlepším případě aspoň dvěma. Na tomto rozptylování je nejcharakterističtější to, že člověk slouží mnoha zájmům, jak svým, tak cizím. Má dojem, že mu zadává práci jeho zaměstnavatel, že mu předkládá úkoly jeho rodina, společnost, ve které žije, jeho společenské postavení, pak má své osobní zájmy, kterým by někdy dal přednost především, do toho někdy vpadá ještě politická nebo náboženská angažovanost, takže člověk nakonec neví, čím je. Toto mnohostranné ovlivňování se často kříží, jedno konkuruje druhému, jedno klade požadavky na úkor druhého atd. Příkladem Panny Marie se nám předkládá způsob myšlení, který nám dovolí mezi všemi těmito vlivy najít jasnou přímočarou cestu, službu Bohu nebo věčnému životu.

Zásadou při tom by mělo být chování Panny Marie, které nám napovídá, že můžeme dělat jen to, co chápeme jako správné a jako službu Bohu nebo věčnému životu.

Ježíš nám dává poučení o tom, jaká rozhodnutí má člověk učinit, aby se disponoval ke vstupu do věčného života. Kdybychom tyto jeho rady chtěli odbýt krátce, ale výstižně, řekli bychom, že především nabádá ke stále větší chudobě ducha.

Panna Maria, dříve než došlo k setkání s andělem, vzdala se hledání muže a žila čistým životem. Kdo tohle podle ní nenapodobil, nemůže pochopit, k jaké chudobě ducha podobná snaha vede. Při tom neměla žádné zkušenosti s vnitřním životem, neměla k dispozici žádné vznešené poučení o askezi nebo o vnitřní modlitbě. Jen byla přesvědčena, že čistým životem se zalíbí Bohu. Byla to poslušnost v nejpálčivější a nejnaléhavější lidské tužbě. Svůj pohlavní život obětovala Bohu, řečeno jinak, síly, které by byla jak myšlenkami tak i fyzicky věnovala pohlavnímu životu, obrátila k Bohu, převedla je na jinou úroveň, než do vybití.

Ukažme si totéž analogicky na běžném životě mezi lidmi. Můžeme jej pochopit pomocí příkladu Panny Marie v oblasti pohlavního života. My se totiž chceme dostat od symbolu, jímž je pohlavní čistota, do symbolu, který má charakterizovat pomíjející život na světě prudce směřující do věčného nepomíjejícího života, k celkovému pojetí života, který by za všech okolností vedl k věčnému životu.

Řekl-li Ježíš Kristus: "Hledejte především království Boží," pak také ukázal, že se dá toto království hledat všemi životními prostředky a za všech okolností a nezůstal dlužen odpovědi na žádnou lidskou situaci, ve které by se nedalo hledat království Boží a dokonce tak, že nikdo z okolí takového člověka nemá tušení, že on hledá a dokonce postupně nalézá napřed jeho stopy, a to stále zřetelnější, a potom samotné království Boží. Hledal je způsobem touhy po mesiáši židovského národa, hledal je čistotou života Panny Marie, opatrností svatých tří králů, sv. Josefa, vlastní poddaností rodičům až do třiceti let, při tom přebýváním v tom, co je jeho Otce, vstupem do Jordánu, přijetím učedníků, jejich opuštěním rodin atd. Ve všech těchto příkladech je obsažen On, vezmeme-li celek jeho života i s jeho příčinami a následky za jeden jediný symbol toho, čím jsme, čím máme být a jaká je naše pravá podstata. Nezapomeňme, že řekl: "Dříve než Abraham byl, já jsem."

Nedá se zabránit tomu, aby nebyl od věčnosti pro nás připraven vstup do věčného života. Kdyby tomu tak nebylo, bylo by zbytečné veškeré Ježíšovo podněcování ke vstupu. Mějme na paměti, že nejsme nikým méně a nikým více, než marnotratnými syny z Ježíšova podobenství.

To však není celý Ježíšův příklad. Tou stránkou svého života, o níž právě byla řeč, se v Ježíšovi postupně zmenšuje všechno, co je pomíjejícího, co bylo vytvořeno, aby se dalo platně žít na tomto světě, až k stadiu, o kterém promluvil sv. Pavel slovy: "Živ jsem již ne já, ale živ je ve mně Kristus."

Druhou stránkou Ježíšova příkladu je jeho vrůstání do věčného života, do Otce. Je to řada událostí, která neprobíhá z jeho osobní vůle. Začíná početím Panny Marie, narozením v Betlémě, útekem do Egypta, přebýváním v tom, co je Otcovo, tj. podřizováním se vůli Otcově, křtem Duchem svatým v Jordáně, pokušením Satanovým na poušti, vybíráním ucedníků atd., až k smrti na kříži.

Touto stránkou Ježíš dokumentuje, že do věčnosti se dá vrůst už zde na světě, a že výsledkem tohoto vrůstání je uznání a poznání, že jediným činitelem nakonec, až se vstřebá všechno pomíjející do jeho podstaty, je Bůh, je věčný život.

Předčasná pasivita však nepřináší správné ovoce. Ježíš ukazuje, že i ono vrůstání do věčnosti nás má k tomu, abychom dokonaleji spolupracovali na dotváření vesmíru v malém a stále větším měřítku.

Nedbá-li se této rady vyplývající z Ježíšova života o postupném přechodu do pasivity a tedy i o narůstání do chudoby ducha, má to za následek automatické vzbuzení brzd, proti kterým je člověk bezmocný.

Přechod do trpnosti, pasivity úměrné dosaženému stupni vývoje, který je nejlépe patrný ze stupně modlitby, tento přechod vždycky, je-li správně, tj. bez zbytečného utrpení proveden, má za následek, že činnost, jak se jeví pozorovatelům z vnějška, je intenzivnější a dokonalejší, a totéž platí o myšlenkové činnosti, je snažší a duchaplnější, neboť vědomí a schopnosti myslí se rozšiřují, nikoliv zužují. I to nám ukázal Ježíš na svém životě. Srovnajte jen, jak byl nečinný po svém narození, do jaké míry byl činný do třiceti let, jak se zvýšila jeho činnost po vstupu do Jordánu a zároveň nabyla novou kvalitu a po zmrtvýchvstání tato kvalita ještě zase narostla zcela podle slibu, že po svém odchodu bude moci poslat Ducha Utěšitele. Ježíš nám napovídá svým životem velmi jasně toto. Chceme-li přejít v tomto pomíjivém životě ze smrti, jímž je, do života, jímž by se měl stát, musíme z něho učinit především prostředek vhodný k tomu, aby se jím provedl tento přechod. Tak, jak ho žije většina lidí, je jim v jejich očích jen a jen prostředkem k uspokojení dočasných, časných tužeb nejrůznějšího druhu. To jsou lidé bohatí duchem, a toužící se stále obohacovat jen pro obohacování. Kdo však chce dosáhnout vědomého spojení s věčným životem a přechod do něho, musí život rozvíjet proto, že právě určitá velmi vysoká rozvinutost světského života činí člověka schopným, aby přešel do věčnosti.

Panna Maria svým výrokem, že se stává služkou Boží, aniž ví, jak se může stát matkou věčného syna Božího, naznačuje dvojí požadavek přechodu do života, který je prostředkem k nabytí věčného života.

První požadavek plnila dosavadním životem - žila čistým životem proto, že podle toho, čemu věřila nebo co se jí k víře předkládalo společností,

ve které žila, takový život si přeje Bůh. Žila čistým životem, protože si byla jista, že tím plní vůli Boží. Než uvědoměle žila čistým životem, musila učinit rozhodnutí, že bude tak žít.

Shrňme si ještě jednou plnění tohoto požadavku, protože i při dalších krocích tomu bude obdobně. Vždycky po nějakém rozhodnutí, které je jakýmsi mezníkem, před nějž se nemá jít zpět, následuje jeho plnění. Kdyby se zůstalo u tohoto plnění a kdyby člověk nebyl schopen dalšího náročnějšího rozhodnutí, zastavil by se ve vývoji. To je zákon obecně platný pro celý vzestup do věčnosti.

Při zvěstování anděla Panně Marii o narození Ježíše jde o další obdobný krok. Je při něm řečeno, co člověk musí učinit po správném rozhodnutí. Člověk má uznat, že není hoden takové milosti, že se však rád podvoluje jejímu působení a že se zavazuje plnit podmínky jejího trvalého působení. Dále se dějem vykládá, co se má podnikat, aby se udržel tento stupeň chudoby ducha. Nejdůležitější je ovšem přístup k věcem a poměr k životu vůbec.

Jak rozumět tomu stavu být sluhou nebo služkou Boží? Než anděl navštívil Pannu Marii, žila čistým životem. Čistý život jakéhokoliv druhu a ražení nemusí být ještě nutně službou Bohu, nýbrž pouze poslušností vůči příkazům Boha. A tato poslušnost může být způsobena třeba i strachem z věčného nebo i z časného trestu, málokdy z lásky k Bohu, častěji ze záliby, ze zájmu o sebe, z potřeby dosáhnout klidu svědomí a z pohnutek na podobné úrovni. Nikdo, kdo zůstává na této úrovni rozhodnutí a jeho realizaci, nemůže dospět dál, nemůže dospět k narození věčného života.

Teď je důležité, abyste mi dobře rozuměli. Člověk ze začátku neví, jak by měl obětovat svůj život nebo jak by měl jím sloužit Bohu, možná, že není ani poučen o tom, co je to čistý život nebo jaký má význam pro jeho vzestup, právě jako Panna Maria nevěděla, "kterak se to může stát", a že ze sebe porodí Ježíše. Toto nevědění mu nikterak nebrání ve vzestupu, pokud pochopil a uznal za správné aspoň jediné, že musí opustit své "bohatství" a jít za Kristem, následovat ho až ke vzkříšení z mrtvých, tj. do trvalého přechodu se ztotožněním s pomíjejícím životem a jeho prostředky do trvalého ztotožnění s věčným životem. "Bohatství" je zde třeba rozumět tak, že člověk myšlenkově náleží mnoha věcem a domnívá se, že také ony patří jemu, že jsou to jeho záležitosti, jeho vlastnosti, jeho tělo, jeho věci, zatím co by měl přijmout za správnou myšlenku, že všechno je mu propůjčeno, aby pomocí toho mohl přijít do věčnosti, aby s tím hospodařil nikoliv pro sebe, ale pro věčnost. Zpočátku může s tím hospodařit dokonce tak, aby získal věčnost pro sebe, tedy pro toho, který je mu vlastně také propůjčen jako prostředek. To je dovoleno až do fáze vývoje znázorněné narozením Ježíše v Betlémě. Vyšší způsob myšlení je ten, který navrhuje Ježíš v podobenství o hřivnách. Hospodařit s hřivnami, tj. se svým životem jako s něčím co nám nepatří, jen proto, abychom se zalíbili hospodáři, abychom splnili jeho vůli, na které nám záleží víc než na sobě. Na konci takového osvědčení se v určitém postoji však vždycky je nové vyšší rozhodnutí. Symbolicky v podobenství o hřivnách se praví, že hospodář přichází a vybírá své služebníky, aby mu vydali hřivny, které jim propůjčil, i

s tím, co pomocí nich získali. Z toho, že bez omluvy vydávají hřivny i výtěžek z nich, je patrné, že měli daleko větší zájem o hospodaření s majetkem hospodářovým než se svým, nýbrž jen s hospodářovým majetkem. Tento

poměr k majetku a k disposičnímu právu vůbec je charakteristický i pro Pannu Marii. Ona se stává bezvýhradně služkou Páně, ničím jiným, podřizuje i existenci svého budoucího manželství vůli Boží a pracuje jen a jen všemi silami ku porodu.

Mít tedy především zájem o to, abychom hospodařili se svým životem jako s Boží hřivnou, ze které máme být připraveni každý okamžik vydat počet, to je správný postoj, který způsobuje narození Ježíše v Betlémě.

Ještě aspoň o jedné velmi důležité poučce, týkající se chudoby ducha. Josef se ke dni sčítání lidu, a tím dnem nebo tou dobou bylo právě i narození Páně, musel odebrat do svého rodiště vlivem okolností, které nebyly v jeho moci. Je tím řečeno, že člověk - ať chce nebo nechce - musí se stát jako dítě, aby mohl vejít do království Božího, přesně podle slov Ježíšových. Zde však touto událostí se slovům Ježíšovým "nebudete-li jako jedno z maličkých těchto, nevejde do království Božího", dostává podrobné vysvětlení. Člověk se musí ocitnout se všemi svými složkami u svého zrodu, avšak hlavně k vůli Josefovi, neboť ani rozum, ani osvícený rozum není tou poslední a definitivní instancí,

z níž by se nám mělo napříště dostávat poučení. I osvícený rozum je jen prostředkem, který jen přechodně zastává pozdější trvalé a plynulé přeplyvání moudrosti Boží do lidské individuality. Tento rozum je zde při narození Páně v této souvislosti i se svou funkcí proto tolik zdůrazněn, že rozum a s ním smysly, z jejichž vjemů rozum spřádá své poznatky, je nám dán jen a jen pro přechodnou existenci, pro kterou jedinou je absolutně nutný, ale kdybychom od něho chtěli odpovědi na otázky, týkající se věčného života, vždycky by nám skutečnosti tohoto druhu zkreslil. Resignace na pouze rozumové rozluštění věčnostních otázek je jednou z podstatných složek chudoby ducha. Tím se stává, že často prostí lidé, kteří nevynikají rozumovými schopnostmi, mají přednost při vstupu do království Božího. Zářnými příklady v křesťanském světě jsou nám sv. František z Assisi, Gerardo Majella, Filip z Neri, Jan

z Vianney a mnozí jiní, zvláště některé prosté ženy jako sv. Kateřina Sienská, blahoslavená Imelda Lambertini aj. Čtenář by se měl seznámit s jejich prostým způsobem dosahování a s funkcí rozumu u nich, aby pochopil z příkladu více, než kolik může poskytnout tento výklad. Nenavádím nikoho k nerozumnosti, ale k vědění, že rozum je nedostačujícím prostředkem k poznání věčné pravdy. Aby mohl něco absolutního pochopit, musel by být sám absolutní a takový nikdy nebyl a nebude. Je nepostradatelným nástrojem na cestě, ale nesmí se od něho chtít víc, než kolik může poskytnout. Může nás doprovodit jen kousek cesty, a pak odpadá. Tradice správně vystihla, že sv. Josef byl už velmi stár proti Panně Marii. Čím dále postupujeme, tím více musí rozum hrát roli poslušného sluhy sv. Josefa a ne vládce, Herodesa. Nic z toho, co nám rozum na této cestě do věčnosti může povědět, nemá mít definitivní ráz, nýbrž jen podobu obleku pravdy. Tak se dívejte i na celý tento výklad. Ustavičně se při něm přesvědčuji, že ani zdaleka nevystihuje poznání, které není z rozumu. Proto po tomto přetlumočení rozumem musí přijít další překlady do rozumové oblasti, budou třeba mnohem dokonalejší, ale nikdy nebudou moci plně vystihnout skutečnost, budou již však sloužit, kéž tak, jako sv. Josef.

Rozumová činnost je umožňována transplantací (přemístěním) universálního vědomí, jaké existuje ve věčném životě, do mozkové kůry. Tato

mozková kůra umožňuje přechod bezčasovému a bezprostorovému vědomí do časoprostoru, nic víc. Mozková kůra je druh živé hmoty, která má v podstatě dvojí schopnost: z věčnosti přijímat nerozlišenou uvědomovací sílu, a ze zevního světa přijímat smyslové vjemy. Uvědomovací síla se přetavuje do schopnosti smyslů. Smysly za to zprostředkují jednotlivé složky obrazu světa a předkládají se rozumu, aby je pospojoval. To je jeden z nejběžnějších způsobů, jak si člověk vytváří syntézu vnímaného s myšleným. Provádí-li tuto syntézu správně, nepodlehne klamu, že smyslový zdroj vjemů je jediný možný, nýbrž stará se o to, aby se měl kde narodit nový věčný život, aby tam pro něj bylo místo. To místo není nikde jinde, než ve stáji, v lidském těle, neboť ono je průsečíkem, také jakousi syntésou vesmírových, abstraktních sil a individuálních, konkrétních lidských dispozic.

Člověk je dítětem Otce vesmíru, Stvořitele, právě tak, jako dočasně, pokud je živ na světě, dítětem konkrétních rodičů. Konkrétními rodiči zde nemyslím jen matku a otce, nýbrž přírodní a lidské prostředí, všechny smyslové a rozumové vjemy, které se člověku nabízejí během jeho pouti po tomto světě. Ježíš ukazuje, že člověk nemá být nevděčný vůči těmto rodičům, ale nemá podlehnout klamu, že oni jsou jeho pravými a nikoliv jen odvozenými rodiči. Na toto vše může stačit i neosvícený rozum, i když nepoznává svého pravého Otce. Může přesto o něm vědět, neboť se může považovat za vývojový článek, který pochází odněkud z větší dálky, než od svých konkrétních rodičů, a patrně do větší dálky, než do hrobu, se ubírá. Vědomí o pravém Otci se bude teprve postupně doplňovat a vyjasňovat, jak ukázal Ježíš při vstupu do Jordánu a dále i ve svých učednících.

Ježíš však ukázal, že zatímco byl ve svém mládí pozemským rodičům poddán, byl "v tom co bylo jeho Otce", jak se vyjádřil ve svých 12 letech. Z toho je patrné, že služba vůli Otcově, jak ji vyhledává svým svolením a rozhodnutím Panna Maria, dopadá vždycky tak, že sluha se postupně tak sžije s programem konat vůli Otcovu, že už by ani jinak nemohl jednat, než být zcela zaujat tímto úkolem. To se dá vyjádřit ještě jinak: snaží se z celého svého světského života učinit nástroj, pomocí něhož se vstupuje do království božího a to tak, že okolnosti, za kterých na světě žije, považuje vcelku, nikoliv v podrobnostech (jak ukázal vystoupením ve 12 letech v chrámu) za příhodné pro přechod do věčnosti. Ony (pozemští rodičové v nejširším slova smyslu) však jsou pro něho jen pomocným nástrojem. Hlavním nástrojem je on sám se svou vůlí přejít do věčného života. Nestaví se proti vůli rodičů ani tehdy, když je v souladu s jeho cílem. Vidíme také, jak se změnil poměr Ježíšův k okolí (rodičům), když vstoupil do Jordánu, aby se dal pokřtít. Jednak se pustil do zápasu se Satanem, jednak aktivně působil na své okolí, prostředí, rodinu,

z téže vůle Otcovy, do níž do té doby vrostl, v níž tedy už dokonale byl. Po smrti na kříži a zmrtvýchvstání se opět změnil způsob Ježíšova aktivního působení na prostředí. Působí převážně Duchem svatým, nikoliv osobně, a o tomto působení praví, že je vrcholné.

Líčení těchto změn dějem ovšem nemůže znázornit všechno. Změny se líčí jako skoky a postupné dospívání k dalšímu skoku. Tomu bychom měli rozumět tak, že skokem je jaksi každé vnitřní nebo téměř bezčasové dosahování určitého vývojového stupně. Nenásleduje-li po takovém skoku převedení jeho výdobytků do veškerého zevního života, neudrží se dosažený

stupeň, symbolicky: dojde k zavraždění mláděčka nebo k neposlušnosti vůči Otci, k prohře v zápasu se Satanem apod.

Ježíš zkrátka nemohl jinak ukázat průběh onoho způsobu života, který máme následovat dějem vlastního života, než rozdělit jej na etapy, jejichž průběh je obdobný, z nichž jedna je podobna druhé, jenže se odehrává na stále vyšším stupni vývoje, a konec konců všechny dohromady se podobají celému běžnému lidskému životu, s tím rozdílem, že člověk se může ocitnout tváří v tvář smrti jen jednou, na konci svého života, kdežto na cestě, kterou ukazuje Ježíš, se ocitá před určitou podobou smrti třeba několikrát, a čím vícekrát se to stane, tím méně se tato mystická smrt podobá přechodu do neznáma, a tím více je přechodem do stále vědoměji a vědoměji žitého věčného života, až nakonec tento vědomě žitý věčný život přejde do tohoto pozemského vědomí a s ním do celého způsobu pomíjejícího života. Člověk začne žít jako nesmrtelná bytost uprostřed všeho konečného.

Bylo by dobře, kdybyste pod mystickou smrtí rozuměli něco obdobného fyzické smrti, ne něco zcela odlišného od ní. Vždyť setkáte-li se s člověkem, který se bez těchto snah, o nichž zde píše, ocitl tváří v tvář fyzické smrti, ale pak jí přece jen unikl, řekl bych o vlas, poznáte, že nese stopy tohoto setkání se smrtí po celý život a už nikdy není zcela tím, kým byl před tím. To jsou však výjimky. Ježíš učil zákonitě dospět následováním Jeho života ke stále dokonalejšímu stupni mystické smrti a svým životem symbolicky popsal všechny její vývojové fáze i s příslušnými a následnými znovuzrozeními nebo s postupujícím znovuzrozením.

Tak znovuzrození z vody, které Ježíš doporučoval v rozmluvě s Nikodémem, má v jeho životě dva výrazné stupně, zrození Ježíše v Betlémě, tak jak vyšel z lůna Mariina, oddělil se z její plodové vody a zrození v Jordáně, tak jak vyšel z řeky Jordán po křtu od sv. Jana Křtitele.

Křest Duchem zase má dvě hlavní fáze. V jedné, při smrti na kříži, Ježíš odevzdává, jak patrně z jeho posledních slov, svého ducha Otci a v druhé, v níž se toto znovuzrození dokončuje, když Otec mu vrací lidského ducha obohaceného Duchem svatým a křísí se z hrobu. Zde je významně napověděno, že ne lidským duchem se vstává do věčného, ať se toto věčné prožívá zde v pozemském životě, jako se stalo u apoštolů (u lidských vlastností osvěcených Duchem) za jejich pozemského života po seslání Ducha svatého nebo ve stavu odděleném, když se Ježíš rozplynul před zraky apoštolů při vstupu na nebesa.

Celý Ježíšův život svým symbolismem kromě jiného vykládá, jak postupně je lidský duch nahrazován duchem Božím, a že jde o jakýsi proces dospívání, obdobný narození a dospívání dítěte. Všechny krize při tomto přerodu vznikají tím, že člověk má tendenci setrvávat na úrovni, na kterou se dostal. Ono trápení, které mají často rodiče s dítětem, chtějí-li z něj vychovat dospělého, ve společnosti platného člověka, se dostavuje i zde, jenže zde není nikdo z viditelných rodičů a vychovatelů, kdo by jedince vychovával a postrkoval. Proto se v různých spisech na tolika stránkách namáhám vás přesvědčit, že i Ježíš si přeje, aby člověk od výchovy přešel k sebevýchově, přičemž by následoval obecně platný Ježíšův životní příklad a neustal po celý život v jeho následování, protože jedno je jisté: každá chvíle lidského života má být podle vzoru Ježíše posvěcena Božím duchem. Tomu On říká znovuzrození z Ducha.

Toto znovuzrození je možné jen tehdy, když vývoj dostoupí takového stupně, že člověk už nevychází ke své činnosti jen jako plnič vůle Boží (to byl přechodný stav od Jordánu po kříž) a přiznejme si, že velmi náročný. Vůli Boží poznává nejen do takové míry, aby nebyl na rozpacích, co má dělat a jak má myslet, nýbrž napřed začne objevovat svůj pravý život v Bohu, ve věčnosti a nakonec z tohoto života vychází vědomě do pomíjející existence, která zůstala zachována.

Ke všem stupňům znovuzrození je potřebná příslušná míra chudoby ducha. A nevadí, že si zopakujeme postup, jaký radí Ježíš Kristus při nabývání a uchovávání kteréhokoliv stupně této chudoby. Svým životem říká: Snaž se po předchozím vytrvalém toužení, po vytrvalé přípravě uskutečňováním

v celém životě ideálů, které člověk pojal, v okamžiku, kdy prostředky, kterými se člověk snažil své ideály naplňovat, se ukázaly být nedostačující, aby člověka dovedly ještě dál a ještě blíže k dosaženému ideálu, v tomto okamžiku nedát se připravit o touhu, i když už nevíme, jakým z dosavadních prostředků by mohla být splněna a včas se touto touhou a právě jí jedinou dát prostě a jednoduše unést a zapomenout na všechna zklamání a vlastní neschopnost, zkrátka nesnažit se o to, aby poznával, kterak se to může stát, že když dá přednost čisté touze před všemi složitějšími prostředky, když přejde do čisté toužení, aniž ví, aniž se nad tím trápí, že neví, jak by mohl bez konkrétní snahy, ubírající se k tomu nebo onomu činu, dosáhnout zrození věčného života v sobě.

Takovýto přechod z konkrétních prostředků, které se ukázaly být nadále nedostačujícím nositelem touhy, do prostoty ducha, do odevzdání ducha ideálu, symbolicky do služeb, čím nenáročnějších, tím lépe, vždy vede k jakémusi vnitřnímu uskutečnění (symbolicky početí nového věčného života).

Pak však velice záleží na tom, aby to, co bylo počato, bylo udrženo při životě, aby to neodešlo zase do podvědomí (symbolicky: aby se podařil porod a mládě nebylo zabito). Čili po každém vnitřním dosažení, které se uskutečňuje vždy převážně jen prostotou a chudobou ducha nebo zchudnutím ducha a jeho odevzdáním, musí následovat hospodaření s výdobytky takové chvíle, aby mohlo dojít k novému vnitřnímu úspěchu atd. pořád ve stejných okruzích. Jejich periodičnost může mít rychlou nebo pomalou frekvenci, vždy podle okolností a povahy hledajícího. Jsou lidé, kteří s úspěchem denně provádějí něco, čemu bychom řekli ponoření do ideálu všemi silami. Nejdůležitější není jakou formou to činí, nýbrž zda se ponořují celí a zda mají touhu, se kterou se ponořují. Snaží-li se např. někdo o vnitřní modlitbu této povahy a nemá nic, s čím by se ponořil, nýbrž dělá ji jen z povinnosti, přesvědčuje se, že tento prostředek je neúčinný a odebírá sílu následujícím opakovaným pokusům.

Naštěstí k těmto cíli se dá přistupovat z různých stran, jak o tom svědčí ostatní blahoslavenství.

Blahoslavení lkající

V překladu Škrabalově čteme toto blahoslavenství takto:

"Blažení, kteří lkají, neboť oni budou potěšeni."

Kdo jednou ve vnitřní modlitbě došel až ke stavu, ve kterém jeho vědomí přecházelo do věčného zdroje vědomí, ten také zažil, že delší dobu po této hloubce modlitby zase opačným směrem věčné vědomí vplývá, aspoň na pozadí myslí, do jeho běžného vědomí. Ví také, že toto blahodárné spojení

s věčností přes své vědomí ztrácí, jakmile se dá vzrušit něčím, k čemu přichází podnět zvnějška nebo ze vzpomínky. Většina lidí však nemá ani příležitost k hlubokému uvnitřnění už pro svůj navenek zaměřený život, ani nezná vhodný způsob vnitřní modlitby, kterému by do té míry důvěřoval, že by se pomocí něho mohl celý odebrat do věčného života, k Bohu. Naopak většina lidí se dává vzrušovat událostmi, do kterých se dostává s tokem životního děje. Tito lidé lkají tam, kde by člověk, který si dovede jít pro útěchu do své vnitřní modlitby, vůbec nelkal.

Ježíš však ve své učitelské fázi života - a v této poznáváme Ježíše nejprve - šel za hříšníky tam, kde se nacházeli, ať už to bylo do hospod (za celníky, publikány) nebo do chrámů a synagog (za farizeji a saduceji). Zde v tomto blahoslavenství nám praví, že si za námi dokáže dojít i do našeho lkaní. Stačí říci, proč zrovna do něho.

Bible vznáší (sv. Jan) požadavek, aby byl člověk horký nebo studený, neboť vlažného Bůh vyvrhne ze svých úst. Nebudeme si zde vysvětlovat celý nebo úplnější smysl tohoto požadavku, ale z praxe je zřejmé, že jen ten přechází ze svého duševního stavu a vědomí, které mu zprostředkuje vědomí tohoto světa, do vědomí o individuální nesmrtnosti (do křtu v Jordánu).

Být horký znamená zajisté být pro něco nadšen, být studený, naopak odporovat tomu, pro co se jiný nadchl. Vlažný znamená ani nemít velký zájem, ani velký odpor. Učíme-li se však chápat řeč Nového zákona také symbolicky, pak můžeme v pojmech "horký", "studený", "vlažný" spatřovat obecně platnou kvalifikaci duševních stavů. Kam zařadit lkajícího nebo radujícího se? Zaručeně mezi horké. Mluví-li však Ježíš právě o lkajících, lze v tom vidět záměr. Obvykle se tento záměr vysvětluje jako výraz jeho lásky, jako touha chtít utěšit zarmoucené, že na věčnosti budou odměněni. Když však víme, že věčnost lze zakoušet už zde na světě v rámci pomíjejícího života, pak také potěšení, o němž se mluví v tomto blahoslavenství, je dostupné už zde. Kdyby tomu tak nebylo, nebyl by Ježíš vybízel své učedníky, aby se radovali. Je důležité si uvědomovat, že Ježíš svými blahoslavenstvími mířil do celé věčnosti, zažívané kdekoliv. Pak se nám vtírá myšlenka, že Ježíši šlo o vysvětlení různých možností proměny stavů, probíhajících v času a prostoru (tedy způsobené pomíjejícími ději našeho života) ve stavy nadčasové. Vysvětluje, že vlastně za určitých okolností lkaní se může propojit s věčným proudem radosti a že právě ono nám poskytuje tuto možnost. K tomuto přetavení dočasného ve věčné dochází za obecně platných podmínek, jak je velkolepě a podrobně prozradil Ježíš při mnoha příležitostech.

Lkaní je jednou z příležitostí, kterou lze využít k přechodu do věčného života, a to z toho důvodu, že zaujímá, pro sebe požaduje celého člověka, sjednocuje ho např. v utrpení. Jím se především celá mysl a všechny city spojí v jeden cíl. To je podmínka sine qua non přechodu z pomíjející úrovně na nepomíjející. Toto sjednocení všech duševních mohutností v člověku, je

však jen základní, i když ničím jiným nenahraditelnou podmínkou pro přechod do věčnosti. Nemá-li však zůstat jen základnou, na které by se mohlo také jen civět až do vyčerpání, musí být splněna další podmínka. Lkaní člověka musí přejít do takového stadia, kdy člověku nezbyvá žádné jiné řešení, než že předloží svůj pláč Bohu a s ním sebe celého. Tak se mu jeho lkaní stane největším požehnáním. Pomocí něho se vnitřně sjednotil (tj. zaměřil svou pozornost rozumovou i citovou jedním směrem), pomocí něho se pak také odebral k Bohu. Zde by ovšem mohl nastat nežádoucí průběh. Člověk, který dokázal být v tom smyslu, jak jsme si řekli, sjednocený v žalu, nedokáže být sjednocený ve svém vstupu do věčnosti. Vysvětlím to: nejde jen o nedostatky ve víře, nýbrž o touhu, aby mu bylo odpomoženo od jeho žalu a nic více. Málokdy dostoupí žal tak daleko, že si člověk přeje, aby si ho Bůh vzal i s žalem, který zažívá. K tomuto nabídnutí života obvykle dochází jen v případech krajního zoufalství. A přece lkaní má jen tehdy spojovací účinek, jen tehdy přibližuje člověka k věčnosti, je-li doprovázeno touhou odejít s ním k Bohu nebo do věčného života. Vzpomeňme na podobenství o marnotratném synu, který po dlouhém bloudění přišel na to, že jedině v Otcově domě nebude dále trpět a rozhodl se vrátit domů. Vzpomeňme na rozhodnutí učedníků jít za Ježíšem i za cenu opuštění rodin. To všechno jsou symboly sjednocení lidské osobnosti za jediným cílem.

Ptám se: Komu z vás se propojuje tato myšlenka do všedního počínání a myšlení tak, aby všechno, co činíte a na co myslíte, se stalo prostředkem

k nalezení věčnosti. Možná, že ani nepoznáváte logickou souvislost mezi symbolem lkaní a ostatní činností a myšlením, které lkaním není. Obyčejná činnost se liší od lkaní tím, že při ní obvykle, nebo málokdy dochází k onomu kýženému sjednocení osobnosti, které musí bezpodmínečně předcházet před vstupem do věčného života. Vizte Pannu Marii: Stala se jen a jen služkou Boží, a jen proto mohla ze sebe zrodit Ježíše, Syna Božího. Jaké by to bylo krásné, kdybychom si přáli vrátit se do Otcova domu nikoliv ze zoufalství, nýbrž

z vnitřní potřeby. Lkaní by k tomu bylo dobrou příležitostí právě pro onu schopnost jinak nežádoucího sjednocení lidské osobnosti.

Z vlastní zkušenosti vím toto: Lkaní je jedna ze schopností nebo lidských vlastností, která poměrně nejsnáze může být absolutně využita. Nedivím se, že si Ježíš vybral právě ji, aby na ní ukázal, k čemu obecně vede maximální, optimální ba absolutní využití všech lidských vlastností, které dovedou sjednotit všechny tužby člověka jedním směrem.

Kterákoliv lidská vlastnost či schopnost (symbolicky učedník Páně) může dovést člověka jen k určitému stupni vzestupu, k potěšení, jak praví Ježíš, ne až do království Božího. Proto život Ježíšův ukazuje, jak jeho učedníci v rozhodné chvíli usínali (tři učedníci v zahradě Getsemanské) nebo se rozutekli. Dokud je Ježíš jen těšil svými zázraky a jedinečnou pomocí, bylo dobře. V té době si učedníci mysleli, že tak to půjde až do věčnosti. Nemohlo však tomu tak být, protože lidské vlastnosti zanikly jen proto, aby se jimi mohl zdokonalit a dovršit lidský život až k takové výši, kterou jsem označil za absolutní, to jest nejvýše možnou, ze které už potom přes jakousi moc (symbolicky Ježíšovo utrpení, smrt na kříži se všemi průvodními zjevy), pomocí resignace nelze jít dále lidskými silami, jen pomocí neutuchající touhy po věčnosti (přes opuštění všemi lidskými vlastnostmi i při pocitu oddělenosti

od Boha, Ježíš přece jen svého ducha odevzdává Bohu a vstává konečně z mrtvých). Člověk se musí přestat ztotožňovat s pomíjejícím životem a vycházet pak do něho z věčného života - od Otce.

Řeknu pokud možno obecně, jak to bylo s mým využitím lkaní a jakého druhu potěšení se mi z něho dostalo.

Napřed jsem lkal nad způsobem života, ke kterému jsem byl okolnostmi (příčinami objektivními i subjektivními) přinucen. Nový způsob mi připadal být bezútěšný a nudný. Tehdy jsem ještě nevěděl nic o tom, o čem zde píš, ani jsem nepocítoval potřebu víry v Boha. Protože jsem se nejen vzdával nového způsobu života, ale vzdával jsem se i sama sebe, neboť jsem si nepřál za takových okolností existovat, stalo se mé lkaní nad ztrátou starého způsobu života a nad nastolením nového způsobu nositelem celé mé osobnosti, jejím sjednotitelem. To trvalo asi rok a půl a vyvrcholilo katastrofální situaci v novém způsobu života.

Nepřestal jsem toužit po starém způsobu života, ačkoliv dnes vidím, že to bylo nerozumné, protože za tehdejších okolností nebylo možno se k němu vrátit. Ocitl jsem se v situaci chromého u rybníka Bethesdy, kterého vždycky všichni předběhli, takže nemohl být uzdraven, přesto však jsem trval na svém. Tím musela vzniknout nová situace, která rovněž přicházela z vnějška (měla povahu objektivní příčiny, jak se mi jevila), ze které vzniklo nejvyšší možné potěšení, jakého se vůbec může člověku dostat na tomto stupni vývoje. Dozvěděl jsem si, že nejvyšším smyslem života je během něho přejít vědomě do věčného života a stát se svobodným, nezávislým na fyzické smrti. Dozvěděl jsem se to právě tak absolutně jako bylo zabsolutisováno mé lkaní a má touha, proto dodnes nemohu říci, že jsem v té chvíli začal věřit v Boha a ve věčný život. Mohu říci s jistotou jen tolik, že jsem nejen věděl o lidských možnostech přechodu do věčnosti, ale že jsem dokonce věděl, že získávám prostředky, kterými toho dosáhnu, ačkoliv jsem je ještě neznal, nevěděl jsem kterak se to může stát, ale dal jsem se bez výhrad do služeb tomuto ideálu. Pak se dostavila znalost prostředků, jimiž se může vejít k vnitřnímu uskutečnění vědomí vlastní nesmrtelnosti atd. Ale to sem už nepatří. Od té chvíle jsem žil přes všechny zvraty šťastnějším životem, pokud jsem mohl posoudit, pro nedostatek problémů, se kterými se jiní zdržovali celá léta. K žádné další tragédii už nedošlo, naopak bral jsem pořád milost za milost.

Tolik bylo nutno říci, abyste věděli, jaký druh potěšení slibuje Ježíš lkajícím, kteří své lkaní zabsolutizují a nepřestanou při tom chtít žít plnějším životem. Tento život pak nabude konkrétních forem, který jak ve formách tak v obsahu nebude už pouhým lidským dílem.

Blahoslavení tiší

Ani v tomto blahoslavenství Ježíš neslibuje království Boží, nýbrž dědictví země. Řekněme si, co se pod tímto slibem skrývá.

Opět je zapotřebí porozumět další části jeho života a všimnout si ho opravdu do určitých podrobností, abychom z něho vyčetli návod "tichosti", po kterém následovalo "dědictví země".

Především Ježíšovi nešlo o vládu nad pozemskými statky. To dokázal, když byl pokoušen Satanem na poušti a odmítl veškerou moc nad zemí. Jinak a v jiném smyslu tomu bylo při zvěstování archanděla Gabriela, při narození v Betlémě, při podrobení rodičům a okolí až do třiceti let, při vstupu do Jordánu, při pozdějších jeho modlitbách v ústraní, při jeho spánku na rozbouřeném jezeře, při jeho slavné jízdě Jeruzalémem před jeho zatčením, při jeho zatčení, a pak při jeho potupném mučení, smrti na kříži, ležení v hrobě a mnohých jiných zřetelných příležitostech, např. těsně před provedením zázraku, před proměněním chleba a vína atd. Popsala by se celá kniha, kdybychom si chtěli probrat všechny ty návody k tichosti. Všimněme si jen ducha, celkového smyslu této tichosti. Ježíš např. tiše snáší nařčení před soudem, ačkoliv by se mohl hájit. Jindy před tím tvrdě hájí pravdu, když mu jde o věc a nikoliv o něho a vládu nad zemí.

Ve všech zmíněných případech, ale nejvýrazněji při zázracích, při nichž šlo o změnu v kvalitě hmoty a potom na kříži a těsně před ním Ježíš ukazuje, co míní vládou nad zemí, nebo dědictvím země. Pro tichost, do které vstoupil, zvládl zemi, tj. svou tělesnost tak, že mu nebyla překážkou, nýbrž ničím jiným nenahraditelným prostředkem a služkou na cestě k realizaci věčného života už zde na zemi. Bez této tichosti by byl nevstal v těle z mrtvých. To byl nejvyšší důkaz o tom, že zdědil zemi.

Křesťanská mystika zná stupeň vnitřní modlitby, které říká modlitba ticha, a považuje ji za vlitou, tzv. zdarma od Boha danou. V těchto věcech je třeba učinit malou opravdu. Dále Karel Weinfurter ve svém Ohnivém keři propaguje tzv. tichou koncentraci, o které praví, že je to nejvyšší způsob soustředění na Boha, který vede ke spojení s ním. I zde je třeba učinit důležitou opravu. Ani katolická mystika (neboť ta jediná v křesťanské mystické ideologii mluví o stupních vnitřní modlitby), ani Weinfurter nebrali v úvahu tu dlouhou řadu pouček, kterou nám poskytuje Ježíš o vnitřní modlitbě svým životem. Weinfurter aspoň v hrubých rysech chápal Ježíšův život jako symbol a vzor pro naši cestu, ale unikaly mu podrobnosti a symbolické spojitosti. Čteme-li např. jeho rozsáhlé dílo Bible ve světle mystiky, setkáváme se v něm z kontextu vytrženými pasážemi, které jsou vyloženy tak, že jen ony mají symbolický význam, kdežto celek nikoliv. Přes tento základní omyl, je to dílo převratné. Byl tu položen základ, se kterým se v daleko dokonalejší, ale zase jen v skryté symbolické formě, shledáváme ve středověkých rosikuciánských spisech.

Ani já zde nebudu vysvětlovat onu dlouhou serii Ježíšových pouček o modlitbě ticha, protože bych nechtěl vzbudit dojem, že u něho jde jen o návod pro vnitřní modlitbu. Symbolismus jeho života nám umožňuje bohatě se zásobit zkušenostmi jak pro život činný, tak pro modlitbu. Činím jen zde další krok kupředu. Po mně přijdou další generace praktiků následujících Krista a ti řeknou mnohem více.

Rád bych zatím opravil nedopatření ve výkladu modlitby ticha na straně jedné a tiché koncentrace podle Weinfurtera na straně druhé.

I sebelepším uklidněním, utišením, vyprázdněním mysli, se nedostaneme k dědictví země. Dosáhneme-li dokonalého utišení mysli, dospějeme jen k odpadnutí vědomí v těle, přestaneme si uvědomovat tělo právě tak, jako jsme si přestali uvědomovat kteroukoliv změnu v mysli. Zde Ježíš podlehl sugestivní definici Patandžaliho: "Soustředění je zamezení

veškerých změn myslícího principu." Ježíš sice i na kříži dokázal, že také vede k úplnému vyprázdnění od sebe samého, zároveň však ukázal, že toto vyprázdnění je pouze prostředkem k tomu, abychom se s celým svým obsahem vůle mohli vrhnout do věčnosti, do Boha, odejít do Otcova domu. Nestačí tedy zamezit všem změnám myslícího principu, nýbrž je nutno nespustit z mysli cíl, který jsme si předsevzali - věčný život. Aby tento cíl mohl být zachován s výsledkem opravdového spojení s věčností, k tomu nestačí oněch známých 28 minut dokonalého soustředění, které vyžadují staří indiští jogini. Záleží především na intenzitě vstupu do těch 28 minut, přesněji jakou částí své osobnosti člověk do nich vejde. Vstoupí-li se do nich třeba z touhy po vědomí nesmrtelnosti, je to přece jen vstup pomocí sebelásky, velmi dlouho se vůbec nedaří a musí být podpořen soustavnou a důkladnou každodenní přípravou ostatním životem, který nesmí odporovat tomuto přání. Před člověkem, který takto vstupuje do věčnosti, se musí ještě rozestoupit krunýř jeho osobnosti. Proto první vstupy mají u tohoto člověka spíše povahu prudkého vnitřního umírání než láskyplného objetí. Je to pochopitelné, protože ona část uvědomovací síly, která od chvíle narození na tento svět prýštila do lidského vědomí, byla soustavně užívána tak, že se jí chápaly smysly a rozum a zpracovávaly ji pomocí dojmů přicházejících zvnějška na řadu dílčích, stupňovitých pohledů na skutečnost. Z těchto malých částíček se nedá složit celkový obraz skutečnosti. I kdyby se sesbíralo sebevíce faktů o tomto světě, přece by chyběly ty části zkušenosti, které nám nemohou smysly a rozum přiblížit. Proto zůstává základním požadavkem poznání podstatné části skutečnosti utiší se, ustat ve shonu po dalších střepech a snažit se nahlédnout na skutečnost ne z určité strany, nýbrž na její celek najednou. Tento pohled nemůže poskytnout oko, ani jiný smysl, ani rozumová úvaha. Naopak je třeba ustat v pohledu na části, aby se mohl dostavit pohled na celek. Jedním ze základních požadavků k tomu, aby se tohle mohlo stát, je utiší se. Vždyť neklid je právě výrazem hledání něčeho částečného. Jím se opravdu dá najít mnoho částečného, a do té míry, do jaké je to nutné, je to velmi plodný způsob poznávání, ale na určitém stupni vývoje poznání, pokračování tímto způsobem by člověka přesvědčilo, že dokonalejším způsobem už vnímat a chápat nemůže. Člověk by únavou padl, kdyby se i nadále snažil jít těmito postupnými prostředky zasazenými do rámce času a prostoru.

K přechodu z částečného ke globálnímu pohledu na skutečnost, k onomu ztišení, které je prostředkem k tomuto novému a dosavadními prostředky nedosažitelnému zření skutečnosti, se však nelze dopracovat přímo, nýbrž jen a jen nepřímo. Tady se člověk dopouští největší chyby, počínal-li si stejným přímým způsobem jako když částečně poznával podle formulky: "Pohlédnu sem a uvidím tohle, pohlédnu tam a uvidím tamto" a podobně sáhnou sem a nahmatám tohle atd. nebo vezmu do úvahy to a to a vyvodím z toho to a to atd. Tenhle přímý způsob rozšiřování poznatků je přes určitou mez neúčinný právě tak, jako do ní byl nepostradatelný. Vysvětlím na vlastní zkušenosti. Jen ještě připomenu, co je řečeno v Novém zákoně: "Řekne-li vám někdo, že království Boží je zde nebo tam, nevěřte mu." Opakuji, že nikdo nikdy v času a prostoru věčnost nepoznal, protože prostředky, jimiž v čase a prostoru poznává, jsou pro poznání věčnosti nevhodné, takže čím více jich používáme, tím snáze přicházíme k závěru, že nic věčného neexistuje.

Nyní ke zkušenosti s utišením, které má za následek dědictví země. Na rozdíl od tohoto ticha, existují jiná ztišení, která nemají následky ohlášené Ježíšem. Ticho, které má na mysli Ježíš, poznáme podle ovoce, které nese. Ještě upozorňuji, že způsob vnitřní modlitby, z něhož vyšlo ono ticho, není jediným prostředkem, jímž se dosahuje a že ve výjimečných případech se ono ticho může dostavit po jiných příznivých okolnostech a po jiné přípravě k němu. Bez přípravy však k němu nedochází.

Tehdy v patnácti letech jsem nemohl pokračovat ve své životní dráze, kterou jsem si vytkl. To ve mně způsobilo hlubokou duševní krizi, při které jsem nestál o ten způsob života, do kterého jsem šel proti své vůli. Na počátku mého prvního vnitřního uskutečnění stálo při nejmenším vzdání se cílů konkrétního proudu pomíjejícího života a zachování, ba zbožštění, zidealizování cílů, které jsem musel opustit a jejichž dosažení se mi jevilo jako zcela nereálné. Zůstala čistá touha po nich bez nejmenší naděje, že by mohly být dosaženy. Srovnajte s případem chromého u rybníka Bethesdy. Tomuto chromému po přípravě - čekání - bylo předáno dědictví země - uzdravil se za pomoci Božího, Ježíšova zásahu - řečeno obecně a symbolicky dějem.

Tedy totéž nesymbolicky na osobní zkušenosti, která ovšem už nebude obecně platná, leda zase jako symbol.

Po určité době neustálého toužení po ztraceném ideálu, který nebyl povahy náboženské a neměl nic společného s vírou v Boha, dostavilo se splnění této touhy nečekaným způsobem. Napřed jsem se dověděl o smyslu života, o kterém jsem dříve neměl ani tušení, že tento pozemský život je branou do života věčného, branou kterou se musí vejít už během něho a ne až po smrti. Toto vědění jsem nabyl z knihy náhodně otevřené na určité straně, kde právě ta myšlenka byla napsána. Bylo to první vědění v mém životě, které se lišilo od všeho, co jsem se dozvěděl před tím, neboť v něm byla obsažena zvláštní jistota, že nejen získám prostředek, jímž budu moci tento cíl uskutečnit, ale že ho i tímto prostředkem uskutečním. Ukázalo se sice později, že jím nedosáhnu něčeho absolutně nejvyššího, ale bylo dobře, že jsem to nevěděl (neboť když jsem se dozvěděl, zase z četby knihy, ve které na tento prostředek bylo jen ukázáno, avšak nebyl konkrétně vysvětlen, jak jsem ho pochopil), protože jsem mohl a byl schopen se spolehnout na jeho absolutní moc a tedy se plně oddat jeho užívání. Bylo to v podstatě napřed opakování jediné samohlásky a pak jména Božího v nohou, které jsem prováděl tak, že bylo od začátku nositelem mého vědomí do věčnosti. A samozřejmě jen tím, co je v člověku vědomé, může z částečného uvědomování přejít do stále širšího až absolutního. A pak už se ticho při vyslovování onoho jména dostavilo samo, zároveň s vlastněním země, před tím nikdy nepoznaným. Nesnažil jsem se přerušit vyslovování jména Božího a přesto, jakmile jsem začal přecházet pomocí tohoto prostředku do věčné existence, nejen jsem nepotřeboval dále vyslovovat ono jméno, a také jsem je přestal vyslovovat zcela samovolně, bez rozhodování, že je přestanu vyslovovat. Dostavilo se jakési rozšiřování dosavadní oddělené konkrétní tělesné existence do nekonečna, což bylo spojeno s tichem. Jelikož jsem se ocítl ve zdroji existence a ničeho jiného - ne ve zdroji poznání nebo lásky - mohl jsem vlastnit (dědit) podobným způsobem, jakým vlastní sama věčnost, nejen svou bývalou tělesnou schránku, ale všechno stvoření (zemi ve velkém), do nekonečného. Od té chvíle vím, co je to blahoslavenství tichosti a co je to dědictví země.

Může se stát, že člověk podobným způsobem s podobnými následky se ztiší i za jiných okolností a jinými prostředky. Nepřechází-li však jeho tichost do vlastnictví země, není to ona tichost, kterou měl na mysli Ježíš a nepřináší blahoslavenství ani jiného druhu.

Ježíš Kristus ukázal před svým ukřižováním a při něm, obrazně dějem a událostmi, jak se má dosahovat oné tichosti, která přináší dědictví země, tj. kdy konečně tělo a tělesnost ze sebe vydá ten nejvyšší užitek, že je uložena do hrobu (symbol), aby mohla vstát z mrtvých. Člověk na počátku své cesty ovšem nedosahuje této dokonalosti v užívání dědictví země. Víím, jakou hrůzu ve mně způsobil pocit, který jsem následně nabyt, že jsem tuhý a mrtvý, že mé srdce netluče a že nedýchám a že nepotřebuji dýchat. Tím jsem ovšem porušil rovnováhu a vyšel z ní zpět do omezené existence.

Snažte se, ale není to nutné a rozhodující pro dosahování tichosti, porozumět nastupující tichosti. Ze symbolů předkládaných Ježíšem, zatčení na hoře Olivetské bez odporu, odsouzení před soudem z křivého nařčení, že chtěl dát rozbořit Jeruzalémský chrám a ve třech dnech ho postavit, po odsouzení k smrti tiše snášel všechny další křivdy, včetně nesení kříže na Kalvárii, přibíjení na kříž a smrt na něm, konečně pobyt v hrobě, jako vrchol tichosti, po němž nastalo tak dokonalé dědictví země, že nepotřeboval fyzicky umřít.

Tím jsem zároveň vysvětlil i blahoslavenství pokojných, kteří budou zváni syny Božími. Tento stupeň pokoje dosáhl Ježíš v Jordáně.

Blahoslavení milosrdní

Doufám, že jste už uznali za správné spatřovat ve slovech Ježíšových více než náš běžný, mocí slova Ježíšova, zcela stručný obsah a význam. Plnějším významu Ježíšových slov nelze porozumět jinak, než když hledáme jejich naplnění v jeho vlastním životě, když je nalezneme a pak se podle nich zařídíme.

Z líčení jeho života např. vidíme jasně, že do svých třiceti let spíše milosrdenství přijímal, spíše žil z milosrdenství, které bychom nazvali vymoženostmi rozvinuté a pokročilé lidské společnosti v širším, a životem rodiny v užším slova smyslu. Teprve když se sám lidsky rozvinul, také pomocí lidského dobrodiní, vyplývajícího z úrovně pozemského života, pouští se osobně do období, které trvalo tři toky a které bychom mohli zjednodušeně definovat obdobím osobního učitelství a osobního konkrétního milosrdenství.

V té době prokazoval milosrdenství krajně obětavým způsobem. A blahoslavenství, přisouzené milosrdným, se na něm uskutečnilo rovněž vrchovatě. Byl ukřižován touž společností, které prokazoval tolik dobra. Posuzujeme-li tento účinek milosrdenství bez znalosti symboliky Ježíšova života, hodnotíme ho jako vrcholný nevďek. Ježíš však nekonal skutky milosrdenství jen proto, že miloval trpící, nýbrž i proto, aby nám ukázal, jaký smysl má milosrdenství pro toho, kdo je činí. Z nezištné lásky konané milosrdenství prudce člověka přesouvá z pomíjejícího života do nepomíjejícího a v tom je ten smysl milosrdenství, který není na první pohled a bez hlubšího pochopení patrný.

Obecně platí, že kdokoliv začne žít spravedlivým, nebo milosrdným životem, nikoliv jen proto, že je mu to někým přikázáno (ať už tím prikazujícím je člověk nebo Bůh), nýbrž z oddanosti nebo lásky k prikazujícímu (a to byl případ Panny Marie), později Ježíšův, Janův, Petřův, atd.), začne sklízet nečekané ovoce, jakousi vděčnost prikazujícího. Je-li prikazujícím člověk, nemusí to být přímý projev uznání ze strany toho, jemuž je člověk oddán (oddaný pak bere odplatu událostmi, nezávislymi na prikazujícím).

Vděčnost Boží se projevuje tím, že člověka převádí z jeho pomíjivé existence do věčného života už zde na zemi během pomíjejícího života. Aby se tento přechod mohl uskutečnit, musí dojít v lidském myšlení i chování a samozřejmě i poznání k závažným změnám, které jsou často velmi bolestné.

Miluje-li někdo bližního z lásky k Bohu, jak tomu bylo u Ježíše v nejvyšší možné míře, neodrazuje ho nevděk těch, kterým prokazuje lásku a milosrdenství. Naopak lidský vděk do určité míry překáží rozvinutí žádoucích následků milosrdenství na úrovni věčné. Nebylo by totiž divné, kdyby měl člověk radost z takové vděčnosti a nakonec si ji přál. Tím by zaměnil účinky časné za účinky věčné, čili, jak říká Ježíš: "Už by došel odplaty své", zmařil by účinky věčné. Ježíš dával najevo, že ví, s jakou odplatou se setká u lidí a protože nic nedělal k vůli ní nebo aby ji sklídl, neustával ve svém milosrdenství. Musil svým životem dokonce ukázat, že ho v rozhodujících chvílích zklamou i ti nejoddanější ("Petře, dříve než kohout zakokrhá, třikrát mě zapřeš!")

Jedině proto, že nedbal na vděčnost a bez ohledu na ni konal skutky milosrdenství, mohl Ježíš dojít nejvyššího milosrdenství, vzkříšení z mrtvých a nanebevstoupení. Nezapomeňme však, že tyto vrcholné účinky milosrdenství mohly nastat teprve po řadě proměn, vyvrcholených smrtí na kříži a uložením v hrobě. To jsou symboly všech proměn, které musíme prodělat i my, máme-li dojít k onomu Ježíšem slibovanému dosažení milosrdenství - k věčnému životu v Otcově domě.

Samozřejmě nenabyl jsem tuto zkušenost o Božím milosrdenství na tak vznešeném stupni jako Ježíš a jeho učedníci, protože jsem nebyl dostatečně milosrdný z lásky k Bohu, ale i to málo, co jsem zažil, může dobře osvětlit způsob, jakým je člověk proměňován a veden, především proto, že jsou to zkušenosti z naší doby a z našeho prostředí.

Snažil jsem se dělat všechno z lásky k Bohu. Proto jsem se pokoušel dělat i to, co mi bylo krajně nepříjemné, ale co bylo rozumné nebo milosrdné. Upozorňuji, že jsem nikdy, bohužel pro svou slabost, nebyl ani důsledný, ani bezohledný vůči sobě. Jen občas jsem se přemohl a učinil jsem i něco krajně nepříjemného a při tom užitečného pro jiné. Nicméně, protože i to málo, co jsem učinil z lásky k Bohu, bylo provedeno bez ohledu na osobní zisk nebo věčnou odměnu, mělo to za následek prudké, někdy slabší, někdy silnější vnitřní umírání, které mělo vést na druhý břeh. S některými jeho prudšími nečekanými aspekty jsem si nevěděl rady už zpočátku a prchal jsem, pokud se dalo, z účinků vnitřního umírání, jak už jsem se zmínil. A nakonec jsem se ocitl v koncentračním táboře, odkud jsem nemohl uniknout. Přestože jsem zprvu nechápal, proč jsem tak krutě trestán (pak jsem ovšem zjistil, že nejde o trest, nýbrž o proměnu vynucenou okolnostmi, o proměnu, ke které bych byl po dobrém nikdy nepřistoupil). Byl jsem přinucen zřít se pomíjejícího života, a to bez naděje na život věčný, jako náhradu za ztrátu dočasného. Naopak,

měl jsem dojem, že z důvodů mně tehdy nepochopitelných, mě Bůh dokonale opustil. Později jsem si srovnal tento stav myslí s voláním Ježíšovým na kříži: "Bože, proč jsi mne opustil?" Ve chvíli, kdy jsem měl jistotu, že budu fyzicky zabit gestapákem, odevzdal jsem svůj život Bohu, avšak ne z vypočítavosti, ale z nutnosti, mně nic jiného nezbyvalo. Nejen, že mne gestapák nezabil, nýbrž ode

mne nečekaně odešel, ale dokonce ve mně nastala okamžitá změna v posuzování situace. Věděl jsem, proč jsem v koncentračním táboře a znal jsem svůj časný úkol na sobě i na bližních. Poznal jsem, co je to milosrdenství Boží, došel jsem ho do té míry, do jaké jsem byl schopen je praktikovat.

Nechci vás nabádat, abyste mne následovali, nýbrž chci vám poskytnout oprávněnou naději, že dojdete daleko většího milosrdenství než já, který projevoval jen vůli, pouze si přál milovat Boha nade vše a ve všem, avšak byl příliš slabý, než aby toto předsevzetí dokázal soustavně uskutečňovat. Přesto mi bylo dáno pochopit, že milosrdenství Boží se projevuje dvojím směrem. Dává člověku poznávat, že je pro něho nejužitečnější, když vychází ze sebe a v ničem sobě nedává přednost. Užitek tohoto vycházení ze sebe, které se praktikuje láskou k bližnímu jako k sobě, spočívá v tom, že člověk se postupně začíná zbavovat pocitu oddělenosti od druhých, jako především k pocitu spojení s Bohem, s věčností. Nedovedu si představit, že by člověk mohl zakoušet trvalejší spojení s Bohem, kdyby předtím se nespojil v lásce se svým bližním aspoň tam, kde bližní potřebuje milosrdenství. Kdykoliv jsem se ve vnitřní modlitbě přiblížil k Bohu a začal jsem vycházet z jeho věčné lásky, promrhal jsem toto spojení, když jsem nezačal tutéž lásku praktikovat hned i mimo modlitbu vůči bližnímu, bez zadostiučinění, že jsem učinil dobře, nýbrž láskou Boží jsem působil jako svou, konaje skutky milosrdenství.

Dvojí směr milosrdenství Božího spočívá tedy v tom, že nás Bůh vyprazdňuje od nás samých a aby nás mohl naplnit sebou. Oběma směrům se dá napomáhat milosrdenstvím, tj. dobrovolným vycházením ze sebe a z něho, neboť nelze se jinak spojit s Bohem, než když vyjdeme ze svého klamného pocitu oddělenosti.

Blahoslavení čistého srdce

Nyní už jistě víte, že všechna blahoslavenství jsou rozpisem prvního.

Toto blahoslavenství má zvláštní ráz, slibuje, že lidé čistého srdce budou vidět Boha, při čemž dobře víme, že smysly nelze Boha vnímat, tedy ani zrakem. A přece, chceme-li co nejvíce přiblížit existenci Boží někomu, kdo o ní nemá vůbec žádnou představu, nebudeme mu ji moci přiblížit lépe jiným způsobem, než že mu řekneme, že na Boha lze nazírat. V katolické mystické teologii při rozboru vnitřního dosahování se mluví o nejvznešenějším způsobu modlitby jako o modlitbě nazíravé. Sv. Pavel praví, že na Boha můžeme patřit jen jako v zrcadle, potom tváří v tvář, chce říci po smrti v nebi, neboť i on si přece jen zastíňuje pohled na Boha, takže při zcela vyřazených smyslech zde na světě nevnímáme věčné, a tím že je nemáme zcela vyřazené ani při nejvznešenějším způsobu vnímání věčnosti, odsuzujeme se k nedokonalému vnímání, jen jako v zrcadle.

Řekli jsme si už, že když Ježíš mluví o tichu, nemíní tím ticho, které známe, o kterém by se dalo říci, že je stvořené, nýbrž ticho nestvořené,

vystihující jinou, nestvořenou Boží podstatu a prýstící z ní, mající schopnost převést lidské vědomí z jeho oddělené pomíjivé existence do svojí nepomíjivé existence za hranice klece, které říkáme časoprostor nebo vesmír. Podobně je tomu s chudobou ducha a s čistým srdcem.

Víme, že Ježíš řekl: "Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého," ale též, že se nespokojil s touto láskou nýbrž požádal, aby člověk miloval Boha také z celé duše, mysli, síly. Proto ani v blahoslavenství čistého srdce se neslibuje království Boží, nýbrž jen vidění Boha.

Dalo by se říci prostě: Jen ten, kdo má čisté srdce, je schopen vidět Boží působení tam, kde jiní spatřují jen náhody, okolnosti, všednost a kde pociťují opuštěnost.

Nejdokonalejším příkladem bytosti čistého srdce je v Ježíšově životě Panna Maria. Na část symboliky jejího života jsme už pohlédli. Postupme kousek dál, aspoň v některé z těch částí, která nám dobře vysvětluje vliv čistého srdce.

Sv. Jan píše, že Pán Ježíš udělal první zázrak v káni Galilejské na svatbě, na níž byl přítomen se svým učedníky a s Pannou Marií. Svatebčanům se nedostávalo vína. Panna Maria žádá svého syna Ježíše, aby udělal zázrak. Ježíš praví, že ještě nenastala jeho chvíle, ale neodolá čistému srdci své matky. Učiní zázrak, mění vodu ve víno, které je lepší, než to, které svatebčané před tím pili.

Zde je prozrazeno celé vidění (zření) Boha. Panna Maria jediná věděla, jakou moc má syn Boží. Ještě nedělal zázraky a ona ho žádala o zázrak. Byla to obdobná jistota, jakou měl římský setník, který požádal Ježíše, aby na dálku uzdravil jeho služebníka, s tím rozdílem, že věděl o Ježíšových zázracích. Oba dva, jak Panna Maria, tak setník se dočkali zázraku. Oba byli svědky zázračné Boží činnosti, což je jediný způsob, jakým lze vidět Boha. Před očima člověka čistého srdce se dokonce veškeré dění proměňuje ve vidění soustavné serie zázraků Božích. Tato zkušenost obyčejně začíná při vnitřní modlitbě, pokud při ní očistí své srdce za pomoci Boží. Teprve později přechází tento stav i do běžného vědomí a do všedního dění a posvěcuje je.

Nezřídka bývá stav vnitřního uskutečnění toho druhu navozen zevními okolnostmi, nemá-li člověk k dispozici poučení jak vnitřně dosáhnout čistoty srdce a při tom je způsobem svého života připraven k takovému uskutečnění.

Jen pro ilustraci jeden takový příklad za celou řadu jiných, o kterých jsem se dozvěděl od různých lidí.

Paní Štěpánka Kučerová, která svůj život, charakterizovaný čistým srdcem, dožila 12. 12. 1971, a proto o ní mohu otevřeně psát, před mnoha lety nešťastnou náhodou při pokusu o nástup do rozjíždějícího se vlaku spadla mezi dva vozy tak, že se ocitla mezi kolejnicemi. Domnívala se, že je to její poslední chvíle života a zvolala: "Ježíši Kriste!" a jemu se odevzdala, ne

v naději, že on ji zachrání život, nýbrž že si ji k sobě vezme. Padla jako bleskem zasažená mezi kolejnice a nemohla se ani hnout. Zjevil se jí Kristus způsobem, na jaký do smrti nezapomněla, vlak nad ní celý přešel a teprve po jeho odjezdu se sběhli lidé a pomáhali jí z kolejiště vstát. Byla zasažena Kristem, ale neměla na sobě nejmenší oděrku, neboť ležela nehnutě mezi kolejnicemi vlivem velkolepého osobního zjevení Kristova. A tu jsem byl

svědkem, že sice měla celou řadu charismat, udivovala jimi své zpovědníky, ale její boj o zevní uskutečnění byl velmi těžký. Znovu jsem si potvrdil, jaká propast zeje mezi vnitřním a zevním uskutečněním. Vnitřní uskutečnění jakéhokoliv druhu má své stupně, je velkou pomůckou pro vnější uskutečnění, pro převod do všedního života, ale ničím více. Člověk, který ho zažil, neměl by o sobě tvrdit, že zvítězil nad sebou a nad smrtí. Při zevním uskutečnění musí nastat totéž, co při vnitřním, ale samozřejmě, nenásilně, bez pomoci dramatických událostí. Dramatické události totiž způsobují vnitřní změnu v člověku, která však nemá trvalé následky, není-li podchycena přizpůsobením běžného života úrovní té proměny.

Ježíš na příklad způsobil svým kázáním a příkladem dramatickou změnu v životě svých učedníků, neboť tito opustili své rodiny a šli za ním. Byli by však zase od něho odpadli, kdyby je byl přestal přesvědčovat všemi prostředky o pravosti svého učení a o správnosti jejich rozhodnutí. Všichni, až na Jidáše, si následkem toho zachovali čisté srdce a proto viděli skutky Ježíšovy ve správném světle, poznávali v nich působení Boží, představovaly pro ně vidění Boha. Když na příklad Petr tvrdil Ježíši, že je ochoten s ním jít do žaláře a na smrt, pravil to z čistého srdce, přestože se mýlil sám v sobě, jak věděl Ježíš, a proto mu neměl jeho omyl za zlé. Hodnotil čistotu srdce. Čisté srdce je citový, rozumově nezdůvodněný stav mysli, pomocí něhož bez rozmyšlení a bez usuzování je člověk schopen a ochoten bezprostředně reagovat kladně na viděné věci, události, nebo jakéhokoliv smyslové vjemy, které mu jeho cit předkládá jako vidění božské podstaty a zařídit se podle nich, pochopení jejich smyslu bez výhrad.

Tak na příklad paní Kučerová považovala vidění Krista za pravé vidění Boha a měla živou snahu se jím řídit po celý zbývající život, takových třicet let až do své smrti. Pomalu se její jednorázové vidění přenášelo i do běžného života, že začínala i v běžném životě spatřovat vedení Boží.

Stav čistého srdce odpovídá nejbližší stavu víry, ale není pouze jí. Víra může být chladná, nemusí být živá, nemusí nutně vést k přizpůsobení se jejích požadavků, kdežto stav čistého srdce je stav nejjednodušší touhy po zdroji této čistoty. V tomto smyslu se podobá lásce, ale je pouze jednou její stránkou, je láskou srdcem, citem, proto nemůže být udržován ve stejné výši a při stejné intenzitě, musí být kolísavý a musí být podporován viděním Boha.

Ke stavu čistého srdce může dojít po dlouhém a důkladném, avšak marném přemýšlení o podstatě Boží nebo o důvodech Božích záměrů. Stalo se sv. Augustinovi, že při takovém přemýšlení šel po mořském břehu a spatřil malé dítě, jak se snaží moře přelít do malého rybníčku. Uznal, že je to nemožné počínání, poznal v dítěti Ježíše, měl své vidění Boha, které přišlo zároveň s vyčištěním srdce. S takovou čistotou srdce potom psal svá Vyznání (Confessiones), která po celá staletí mocně působila na kulturní vývoj západního světa.

Stav čistého srdce je nejprostší nasměrování lidského chtění do věčnosti. Není k němu zapotřebí ani činnosti, ale přesvědčování, ovšem má své meze, a proto nemohl Ježíš za ně slíbit království Boží, nýbrž jen vidění Boha.

Katoličtí teologové praví o nazíravé modlitbě, která je takovým poznáváním Boha a jakýmsi vyvrcholením stavu čistého srdce, že je to vlité bezobrazové a bezpředstavové vidění nerozlišené podstaty Boží. Nebudeme

se zabývati teologickými úvahami, protože při stavu čistého srdce jde nejméně o úvahu jakéhokoliv obsahu, avšak řekněme si aspoň tolik, že stav čistého srdce nesmírně zjednodušuje myšlení i citově upravuje všechny cesty života, neboť jim dává jednotný směr, nebo v nižších svých zásadách aspoň touhu po jednotném směru života. Dosahuje se nejnáze tím, že někdo až do krajnosti využije citového prostředku, kterému důvěřuje a dostane se jím tak daleko, že je nesen jeho duchem za hranice konkrétních možností, jím obvykle vyvolaných.

Blahoslavení pokojní

"Blahoslavení pokojní, neboť oni budou zváni Syny Božími."

Pomáháme-li si při výkladu temných výroků Ježíšových jeho životem, pak si musíme připomenout vždycky aspoň zřejmé souvislosti textu s jeho životními událostmi. V tomto případě jsou to zřejmě dvě události, které souvisí s vykládaným výrokem:

První je zjevení se Ježíše uprostřed shromážděných učedníků po jeho zmrtvýchvstání, v evangeliu sv. Jana, kap. XX, verš 19-29: Večer toho dne, prvního v týdnu, když byly pro strach před Židy dveře zavřeny tam, kde byli učedníci, přišel Ježíš, stanul mezi nimi a řekl jim: "Pokoj vám." A když to řekl, ukázal jim ruce a bok. I zaradovali se učedníci, když spatřili Pána. Ježíš jim tedy znovu řekl: "Pokoj vám." "Jako mne poslal Otec, i já posílám vás." A když to pověděl, dechl na ně a řekl jim: "Přijměte Ducha svatého. Komu odpustíte hříchy, odpouštějí se jim: a kterým zadržíte, jsou zadrženy."

Avšak Tomáš, jeden ze dvanácti, který se nazývá Didymus, nebyl s nimi, když přišel Ježíš. Řekli mu tedy ostatní učedníci: "Viděli jsme Pána!" On jim však řekl: "Neuvidím-li v jeho ruce jizvy po hřebech a nevložím-li svou ruku do jeho boku, neuvěřím."

A po osmi dnech byli jeho učedníci zase uvnitř a Tomáš s nimi. Ježíš přišel zavřenými dveřmi, stanul mezi nimi a řekl:

"Pokoj vám!" Potom praví Tomášovi: "Vztáhni svůj prst sem a podívej se na mé ruce, vztáhni svou ruku a vlož ji do mého boku a nebud' nevěřící, nýbrž věřící!" Tomáš mu odpověděl: "Můj Pán a můj Bůh." Ježíš mu řekne: "Žes mne viděl, uvěřil jsi? Blažení, kdo neviděli a uvěřili."

Hned je třeba říci, že tato pasáž neodporuje líčení seslání Ducha svatého na učedníky, jak je podáno ve Skutcích apoštolských, neboť jde o jinou událost. Událost líčená zde v evangeliu sv. Jana předcházela události, podané ve Skutcích. Vidíme, že ani seslání Ducha svatého nebylo jednorázovou událostí, nýbrž bylo to postupné dosahování uspořádané tak, aby učedníci unesli tak velký dar a nepromrhali ho.

Druhou klíčovou událostí k vykládanému blahoslavenství je Ježíšův křest v Jordánu, při němž hlas s nebe řekl: "Tento je Syn můj milý, v něm se mi zalíbilo."

Není náhodné, že Ježíš se poprvé zjevuje shromážděným učedníkům slovy "pokoj vám" až po svém umučení a zmrtvýchvstání. Napovídá, kdy je člověk schopen unést ten pokoj, který přináší a k čemu je mu ten pokoj

věnován, že k seslání Ducha svatého, který by se jinak do člověka vlít nemohl.

Řekli jsme si, že přijetí Ducha svatého je vývojový stav, čili že člověk jen pomalu přechází do věčného života, má-li východiskem pomíjející život a je-li na něm jako na východisku ustavičně závislý.

Ježíš ukazuje svým životem, že napřed je schopen člověk unést onu "nezázračnou" míru přílivu Ducha svatého, která se dost podobá tomu příkonu věčné síly, jakou má každý člověk, rodící se na tomto světě, na něm vyrůstající do dospělého inteligentního tvora, užitečného společnosti, ve které žije.

Období prvního zvýšeného přílivu Ducha do lidského života je znázorněno prvními třiceti lety Ježíšova života. Děláním zázraků a duchovní učitelství není v této době charakteristickým znakem do té míry vyspělého lidského života. Je v něm však přece něco navíc, síla nejen k tomu, aby se člověk rozvíjel lidsky jako ostatní lidé, nýbrž je další síla navíc, kterou ostatní lidé nemají, aby zůstal v tom, co je jeho věčného Otce, čili aby veškerý jeho lidský růst, i toho nejprostšího rázu (Ježíš se stává tesařem), byl prováděn jako nutný prostředek k tomu, že by ze sebe byl schopen vydat plod - život věčný, symbolicky návrat do Otcova domu.

Křest v Jordánu, to je takové první uvítání v Otcově domu slovy "tento je Syn můj milý". Vidíme, že po tom uvítání ještě zdaleka není u konce cesta, kterou je třeba vejít na zemi, z onoho pomíjejícího východiska.

Seslání Ducha svatého v této síle nastalo pro učedníky Páně (pro lidské vlastnosti) při oné události, líčené ve Skutcích apoštolských. Tehdy už lidská podstata přestala sloužit jen vlastnímu růstu a přešla k působení na okolí, symbolicky řečeno k učitelskému úřadu. Mluvím o učitelském úřadu jako o symbolu, neboť není třeba vyjít do ulic kázat. To je jen jeden z účinků, který má tato moc Ducha svatého. Je to symbol přetékajícího Ducha na jiné lidi, symbol takové síly Ducha, že už i život takového člověka mezi lidmi je pro ně požehnáním.

Tohle jsme si museli říci, aby se dal pochopit smysl a obsah pokoje, o němž je v Bibli řeč jako o prostředku k navození vědomého synovství Božího.

Ježíš svým životem neskrývá, že jde o pokoj, kterému se člověk nemůže sám přímo naučit, že je to pokoj seslaný, vlitý, avšak že je možno k němu upravit cestu, a pak že se zákonitě dostaví. Tu cestu jsme si právě symbolicky vypočetli Ježíšovým životem.

Je-li celý vzestup za úroveň běžného pomíjejícího života nějak definovatelný, pak jedině tak, že je to řada dalších rozhodnutí, zažívaných napřed jako vnitřní jednorázová změna, jako určité vnitřní uskutečnění, do kterého se dorůstá aplikací (uskutečněním, realizací) v zevním životě až do zralosti k dalšímu, závažnějšímu a náročnějšímu rozhodnutí, a tak to jde stále dál.

Učedníci učinili rozhodnutí následovat Ježíše a učinili za tím účelem závažná rozhodnutí opustit své rodiny, což je symbol závažnosti. Pak toto rozhodnutí za Ježíšova vedení uplatňovali jednak poslušností vůči Ježíšovi, jednak aktivní pomocí v jeho úkolu. Při tom bylo třeba učinit celou řadu dílčích rozhodnutí, vesměs velmi závažných.

Tak dospěli k dalšímu, mnohem závažnějšímu rozhodnutí, které vyslovili ústy Petrovými, že jsou připraveni se svým Mistrem jít i do žaláře i na smrt. Ježíš musel ukázat zapřením Petrovým, že toto rozhodnutí se nedá uskutečnit přímo, a že by nemělo smyslu, kdyby šli na kříž učedníci zároveň s mistrem. Jen Ježíš musí na kříž, lidské vlastnosti (učedníci) mají teprve svůj úkol mezi lidmi před sebou, nemohou být zabity.

Tak je tomu se spásitelským úkolem Ježíšovým. Ježíš za nás vždy znovu a znovu musí umírat na kříži, abychom mohli být věčně živi. Za každého z nás, kdo dnes vcházíme do věčného života, On dnes umírá na kříži a nám z něho přináší napřed svůj pokoj a pak takovou míru Ducha svatého, jakou potřebujeme pro svůj úkol na zemi, aby už nikdy nám nebyl pomíjející život cennější, než život věčný.

Dá se velmi srozumitelně vysvětlit, proč za nás musí Ježíš vždy znovu umírat. Obávám se však, že i když toto vysvětlení je snadno pochopitelné, přece pak, až se dostaneme do oné fáze vývojové - a my se do ní můžeme dostávat opakovaně na pokračování - neuchrání nás tento výklad před strachem a hlubokým zklamáním se sebou samým.

Vysvětlení: Obecně dosahovaná míra rozvoje lidské individuality ještě není taková, aby dostačovala k plynulému přechodu z pomíjejícího života do věčného. Ježíš proto ukazuje, jak rozvinout osobnost na míru dostačující k přechodu do věčnosti a jak potom tuto oběť, doplněnou vznešeností Božích darů, odevzdat Bohu - přejít do věčnosti.

Řekl-li Ježíš, že nikdo nemůže dát víc než život, ukázal též svými úniky před těmi, kdo ho chtěli kamenovat dříve, než dospěl ke kříži, že jen život rozvinutý do šíře, ukázané symbolicky (zázračnou činností) Ježíšem, je tou obětí, která může být vyměněna za věčný život.

K tomu je kromě jiného zapotřebí, aby nás na určitém vývojovém stupni opustil zdroj našeho osobního růstu (Ježíš) a dal se ukřižovat naší proradností (Jidáš je také součástí naší osobnosti). Jen tak může nastat nadosobní růst předznamenáný pokojem, který přinesl Ježíš svým učedníkům. Bylo toho pokoje opravdu třeba po všech těch otřesných událostech, které zažili.

Tento pokoj je předchutí neosobního, nekonečně vznešeného vedení Duchem svatým, který dává člověku poznat všechno, co by se osobním stykem s duchovní oblastí vůbec nemohlo získat.

Přestaňme se dívat na smrt Ježíšovu na kříži jen jako na křesťanskou událost, a pak jí budeme dobře rozumět. Řekli jsme si, že i čas je u Ježíše symbolem. Řekl-li Ježíš: "Nebe a země pominou, ale slova má nepominou," promluvil o správném rozluštění svých výroků i svých událostí, neboť u něho slovo bylo skutkem. Ježíš svým životem prozradil trvalou zákonitost dalšího vývoje člověka. Řekl tedy také událostmi okolo Pokoje, že na nejvyšším stupni lidského vývoje je především přítomen Duchem a nikoliv osobně, a že je to přítomnost dokonalejší. Jeho učedníci se neměli nadále bát smrti na kříži, protože Ježíš je v ní předešel a oni už jej měli následovat, ale ne sami, nýbrž

s ním. Nikdo nepřežije mystickou smrt sám. Jen ten ji přežije, kdo je ukřižován s Kristem, který se za každého z nás dává znovu ukřižovat.

Postupem ve vývoji následování Krista je čím dále tím více přidávání se ke Kristu, k jeho věčnému životu, k jeho věčné lásce, k jeho věčné cestě a k jeho věčnému poznání tak, že na konec je v nás živ jen on a ne už my. Stáváme se věčnými svědky jeho života, nezávislého na stvoření vesmíru. Lze-li přece jen mluvit o nějaké závislosti, pak je to pouto lásky, která mu nedovoluje, aby opustil stvořené, které jednou z něho vyšlo, a které se má jednou do něho vrátit. Stvořené se vrací do věčnosti v našem pozemském případě svým představitelem člověkem, který není oddělen od ostatního tvorstva, nýbrž táhne za sebou všechno, jako Ježíš, který vystoupil na kříž a po něm na nebesa.

Ježíš radí např. sv. Terezii, která neví, co mu ještě dát, když už mu všechno dala a ještě nezemřela, ačkoliv chtěla vnitřně umřít, protože věděla, že jen tak se může znovuzrodit ve věčnosti. Radí jí, aby si od něho vzala jeho utrpení na kříži a dala mu je. Dospějeme-li k blahoslavenství pokoje, zjišťujeme, že nemůžeme dát Ježíši nic jiného, než jeho existenci, jeho utrpení na kříži. Zjišťujeme, že on s námi znovu vstupuje na kříž, znovu je s námi pochován, vstává z mrtvých a vstupuje na nebesa. My jsme na nebesa jen s ním vzati.

Jen plně rozvinutý život může vejít do věčnosti, k Bohu. Plně rozvinutým lidským životem je oslava Boha každým skutkem.

Proto je slyšet při narození Páně v Betlémě hlas z nebe, který vytyčuje celý program cesty ukázané potom Ježíšem: "Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle." Vidíte, jednou větou se dá vystihnout celé Ježíšovo učení. Jak dlouho však trvá, než Ježíš přichází o poslední část svého roucha, než se nám odhalí ve své nahotě svého učení. Z jaké jemu vzdálené složitosti musíme odejít a do jaké musíme vejít jednoduchosti, že se dá vyjádřit dvěma slovy: "Pokoj vám."

Ten jednoduchý výklad, který jsem slíbil potom zní: Vědomí Boží se stále více a větší měrou přidružuje k člověku, až je ho tolik, že ho pomíjející člověk neudrží a ono jej převádí z jeho pomíjející do věčnosti.

Symbolismem Ježíšova života zní toto vysvětlení takto: Tak dlouho prokazoval Ježíš lásku k lidem, že jim musel ukázat, co je to nejvyšší důkaz jeho lásky, vzít nás s sebou na kříž, za nímž je věčný život. Vzít nás tam způsobem co nejlaskavějším a nejlahodnějším, cestou pokoje a s nekonečnou moudrostí Ducha svatého, takže bychom mohli říci, že už sami nevstupujeme na kříž, protože tam vstupuje On, s nímž jsme se sjednotili. V tom je smysl daru Ježíšova sv. Terezii, v tom je smysl nabídnutí věčné vody života Samaritánce u studně.

Je příznačné, že sv. Terezie začla svou pouť za Kristem po shlédnutí zapomenutého obrázku scény: Ježíš a Samaritánka u studně. Napřed z tohoto obrázku pochopila jen tolik, že Kristus miluje všechny, i ty největší hříšníky, že je tedy na něho spolehnutí v jeho lásce a že zajisté i ji, nepatrnou Terezku, dovede k sobě, do věčného života. Ale to byl začátek porozumění Kristu, i když velmi správný začátek. Na konci svého duchovního vývoje měla pochopit, kam až sahá Kristova láska. Že je připravena se k vůli ní dát znovu ukřížovat, aby s ní mohl znovu vejít do věčnosti.

Nestyďte se plakat nad vznešeností této lásky. Vždyť co všechno pro nás Kristus dělá za trochu naší náklonnosti.

Blahoslavení lačnicí po spravedlnosti

Nyní už snadno pochopíme toto blahoslavenství. Jen pojem spravedlnosti je nám asi nejasný.

Jak se asi zdálo učedníkům nespravedlivé, že jejich láskyplný Mistr je za svá dobrodiní, na každém kroku prokazovaná, potupně odsouzen, mučen a ukřižován. Myslím, že dva z nich teprve po Ježíšově zmrtvýchvstání na cestě do Emauz, když se k nim nepoznán Ježíš připojil a vykládal jim, proč se to všechno muselo stát, pochopili smysl té zvláštní spravedlnosti, která nemilosrdně zabíjí všechno pomíjející, aby umožnila transmutaci smrtelného v nesmrtelné. Toto zabití smrtelného, jak ukazuje Ježíš svým zmrtvýchvstáním, je prostředkem, který, je-li nasazen bez výhrad, představuje odevzdání života, třebaže pomíjejícího, a nabytí života věčného, při čemž nejde o zabití konečného v hmotném slova smyslu, nýbrž o přenesení středu života z pomíjejícího do věčného. V tom smyslu je potom pomíjející člověk mrtev. A to je umrtvení dokonalejší, než jaké nastává při fyzické smrti. Při fyzické smrti se totiž vědomí, které oživovalo hmotné tělo přemísťuje do jemnějšího těla, rovněž pomíjejícího, v němž ještě nějakou dobu pokračuje život i po smrti až do druhé smrti (viz sv. Jan ve Zjevení). Při mystické smrti na kříži přechází život do věčné podstaty a odtamtud, jelikož tělo zůstane zachováno, jak znázornil Ježíš, je řízeno vědomě, ono i s lidskými smysly. Ve středověku tomu říkali proměna (záměna) světél.

Ještě k lačnění a žíznění po spravedlnosti. Sv. Pavel před svým obrácením byl vzorem člověka, který lačnil po spravedlnosti a chtěl jí zjednat průchod třeba i násilím. Víme, že se mýlil ve svém pojetí toho, co je správné a proto považoval za spravedlivé konat výpravy ke zničení křesťanů. Tato horlivost pro spravedlnost k němu přivedla Ježíše, který se mu zjevil a dal mu poznat, jak nespravedlivě zacházel s křesťany. Jeho touha po spravedlnosti byla nasycena, neboť poznal, co je spravedlivé a správné. Nemohl a nepotřeboval už dále přisluhovat při vraždění křesťanů, nýbrž vlivem osvětlení, které získal, naopak hlásal Krista a jeho učení.

Z toho plyne, že nezáleží na tom, co člověk považuje za správné a spravedlivé tolik, jako na tom, jak horlí pro to, co za spravedlivé považuje. Toto kvílení pro spravedlnost v tom pojetí, v jakém je člověk schopen je chápat, je příčinou zvláštního druhu nasycení, že totiž člověk začne poznávat, co je faktická spravedlnost a jaké jsou prostředky k její propagaci, že jejímu rozmnožení Ježíš i v ilustraci této nasycenosti jde ještě dál. Ukazuje zázrakem o rozmnožení chlebů a rybiček, že ten, kdo kvílí po spravedlnosti, má právo být nasycen i hmotně. Protože však nasycení chleby je předobrazem smrti Ježíšovy na kříži (viz Výklad evangelia sv. Jana) a jejích následků, známe smysl horlení Ježíšova pro spravedlnost, které se začalo projevovat symbolem pobývání ve chrámě v jeho dvanácti letech, pokračovalo přes porážku ďábla na poušti a vyčištění chrámu od penězoměnců a kupců a dostoupilo vrcholu při ukřižování. Nasycení je pak znázorněno křtem v Jordánu a v dalším stupni vzkříšením a konečně vstupem na nebesa.

Ježíš mluví u studny před Samaritánkou o vodě, po níž se nežízní. Jeho smrt na kříži je pak nabídkou chleba, po kterém se už nehladoví a vody (jeho krve), po níž se už nežízní, zkrátka nabízí prostředky pravého nasycení. A tyto prostředky by byl neměl k dispozici, kdyby byl nehorlil pro spravedlnost.

Blahoslavenství zlořečených a pronásledovaných pro spravedlnost

Toto blahoslavenství Ježíš dokumentoval svým životem nejzřetelněji.

Ježíš byl pronásledován a zlořečen pro spravedlnost, kterou přišel přinést lidstvu. Byl pronásledován zvláště intenzivně na přechodech z jednoho vývojového stupně na další, a vždycky po přestálém pronásledování znázornil, jak se mu přiblížilo vítězství nad pomíječností.

Napřed jde o udržení pouhého nového života (pronásledování Herodesa), později o zachování věrnosti duchovnímu cíli (pokoušení ďáblovo na poušti) a posléze o zajištění trvalého vstupu do věčnosti (odsouzení k smrti a setrvání na kříži).

Nezjednodušujme si pohled na všechny tyto druhy pronásledování tím, že si je vysvětlíme jako překonávání odporu sféry, ze které vystupujeme a odporu sféry, do které vstupujeme. Obecně vzato je tomu sice tak, ale konkrétně jde o postupné překonávání sama sebe a sebezápor, jak o něm mluvil Ježíš. Nelze sebe překonat a zapřít rázem a po všech stránkách. Ježíš svým životem ukazuje, kde je třeba začít, jak pokračovat a jakými prostředky a kterým z nich dát na tom kterém stupni přednost.

Protože tomu, kdo hledá království Boží především, je všechno přidáno, co k tomuto hledání a nalezení potřebuje, musí mu být přidáno i pronásledování, protože hledá království Boží a spravedlnost jeho. Pronásledování je mu přidáno jen v té nejnужnější míře, do jaké se bez něho neobejde. Pronásledování působí jednak jako jeden z podnětů vůle, jednak jako prostředek odosobnění, kromě dalšího významu, o němž Ježíš mluví přímo v blahoslavenství.

Nejzřetelněji vidíme zdánlivě protikladnou pomoc Jidášovu při celém procesu přerodu, jak jej Ježíš znázorňuje svým životem. Jidáš představuje jednu z vlastností hledajícího člověka, která po svém ví, co chce.

Další druh pronásledovatelů Ježíš označuje slovy: "Bože, odpusť jim, neboť nevědí, co činí."

Ježíš ukazuje, jak čelit prvnímu i druhým. Jidáše přidržuje při díle jak jen dlouho je možno, podle jeho zásady ponechat růst koukol i s pšenící až do žní. Všimněte si dobře, že to není pouhé trpné snášení vůle Jidášovy. Nesouhlasí s ním, když radí, aby kajícnice nevylévala drahou masť na Ježíšovo tělo, nýbrž aby se za masť opatřily peníze, které by se mohly rozdat chudým. Cení si více symbolického smyslu vylití masti než pomoci chudým, na které pamatuje jindy a za jiných prostředků. Jidáš se do posledního okamžiku nemůže rozhodnout ke zradě Mistra. Ježíš mu k tomu dává svolení a sílu, jak je uvedeno v Janově evangeliu.

Co vede k odosobnění, tomu dává přednost před ostatním i za cenu velkého utrpení, je-li toho nezbytně zapotřebí, a jen po nejnужnější potřebou

dobu. Neschvaluje svým životem flagelanství a sebetrýznění jakéhokoliv druhu.

Řeknete si možná o mém výkladu: "Proč ten člověk hledá nějaký vyšší, skrytý, symbolický význam ve slovech Ježíšových i tam, kde jde - jako zřejmě v tomto blahoslavenství - o podporu učedníků při jejich apoštolátu, která je bude stát život. Vždyť jim Ježíš prostě slibuje, že budou-li pronásledováni, budou za to po smrti odměněni v nebi."

Tito odpůrci tohoto výkladu mají pravdu jen v tom smyslu, že nevědomost o širším smyslu vykládaných vět Ježíšových hříchu nečiní, avšak velmi zdržuje. Člověk se může chopit nejužšího možného výkladu, a je zapotřebí, aby se uměl chopit i toho, když je v tísní. Ukáže se však vždycky, že Kristus si jde se svou láskou pro celý jeho život a proto bude také zapotřebí, aby si uměl vypomoci Ježíšovými poučkami v každé, i v té nejběžnější situaci. Tak např. je-li člověk pronásledován nemocí, nemusí to být pronásledování pro spravedlnost, kterou hledá, je však velmi užitečné pro jeho cestu, když ani v nemoci nebude vidět pouhou nemoc nebo pouhou překážku na cestě, nýbrž když mu ona bude stejným podnětem na cestě jako největší radost. Je-li nemoc zkouškou pravosti člověka, stává se blahoslavenstvím, nikoliv překážkou. Jenom prosím vás, nezanedbávejte nic z péče o své zdraví, protože jste takto pochopili nemoc. Nepovažujte nic ve svém životě za osudové.

Ježíš Kristus, jsme-li už u utrpení, nepřestával přesvědčovat svými zázraky lidi o tom, že jakákoliv nemoc je vyléčitelná, a proto pomáhal i tam, kde běžné prostředky selhávaly. Musel říci příbuzným, kteří plakali nad smrtí dcery: "Neplačte, neboť nezemřela, nýbrž spí" a probudil ji. Proč to musel říci? Protože věděl, že existuje jen jedna pravá smrt, po které se vstává do věčného života. Všechny ostatní smrti a podobně i všechny nemoci a všechna trápení a všechna pronásledování mají ještě jeden smysl, o kterém on věděl, a o kterém my nemáme tušení, a proto je nedokážeme použít jako prostředku pro přiblížení se ke království Božímu. Kdyby nám aspoň připomněly naši křehkost a lásku Boží, která nás tu na světě udržuje proto, aby nás odtud vyvedla do věčnosti. Vždyť odjinud, než z lidského života, nelze do věčnosti vejít. Kristus má s námi velkou trpělivost, když přihlíží k tomu, jak si tu hrajeme na vládce a bohaté v malém nebo ve velkém, přestože jsme bez něho bezvýznamným práškem ve vesmíru, a s ním jsme existencí, která sahá za hranice vesmíru.

Z toho důvodu jsem tak domýšlivý, že vás žádám, chcete-li mít pravý užitek z toho, co vám zde píši, abyste tento výklad nepovažovali za můj, nýbrž za svědectví lásky Kristovy, který ještě dva tisíce let po své potupné smrti na kříži, až do skonání světa, je ustavičně ochoten dát se znovu ukřižovat, aby nás mohl přivést do věčné radosti.

Užití vyloženého

Najde se mnoho lidí, kteří si budou přát, aby tyto výklady Ježíšovy nauky pokračovaly dále a do větší hloubky, protože jim osvětlují cestu. Těm však musím podat takové vysvětlení, že se úzkostlivě zdržuji na určité úrovni výkladu, abych je příliš nezavázal k následování v takových podrobnostech a v takové dopracovanosti myšlení, že by museli vynaložit tak velkou námahu, aby mohli po tak podrobně vypracované cestě jít, že by snadno a co chvíli ztráceli z mysli cíl. Cesta by se jim stala technikou myšlení, a to je málo, a

téměř nic, přestože by u ní strávili mnoho času. Proto se ohlédněme po celkovém smyslu Ježíšova učení, a tím je svázat člověka k jediné nové povinnosti a té podřídit všechny drobné i velké denní úkoly. A tou povinností je hledat především království Boží a jeho spravedlnost. Jestliže tento výklad poskytl něco jiného a zastínil tento smysl Ježíšova učení, minul se cílem.

Nesmíme si přát být chudí duchem pro chudobu ducha, a stejně tak nesmíme kterýkoliv jiný prostředek zaměňovat za cíl, království Boží.

Vyskytnou se lidé, kteří řeknou: "Proč bych měl pro sebe hledat věčný život, když je tu přece tolik konkrétních, sice ne tak vznešených, ale velmi naléhavých, např. sociálních úkolů, které je třeba v zájmu lidské společnosti řešit především - bez ohledu na vlastní prospěch?"

Nikdo jiný lépe nedokázal než Ježíš, jak je třeba nepodceňovat drobné i velké těžkosti lidí, třeba byly přechodného rázu. Symbolicky řečeno: Všichni, kdo chtěli být vyléčeni z neduhů, mohli se spolehnout, že jim pomůže. Proč pomáhal v případech, ve kterých by se ostatní lidé tvářili nezúčastněně? Protože byl vybaven láskou ke všem lidem, která přesahuje lásku kohokoliv z nás. Tato přesažnost jeho lásky nad naši byla způsobena jeho poznáním, které my nemáme. On nás tomuto poznání učí, abychom je rovněž měli. Podstatou tohoto poznání je, že se nepovažoval za bytost oddělenou od ostatních lidí na straně jedné a od věčného zdroje svého života, Otce, na straně druhé.

K tomuto poznání se nedospěje kázáním o rovnosti všech lidí nebo jakoukoliv ideovou příslušností k nejlépe vymyšlenému sociálnímu hnutí. Zlepšení člověka nelze zorganizovat a nadekretovat. Zlepšení člověka nastane jen jeho vnitřní proměnou, která má své zákonitosti, jež prozrazuje Ježíš svým životem a poučeními. Je to cesta do věčného života. Na ní nutně musí dojít k rozšiřování lidské bytosti až k obecně platné neprotekční lásce ke všemu. A víte dobře, že to nebyla láska omlouvající všechny špatnosti, nýbrž velmi náročná. Jakkoliv byl Ježíš milosrdný ke všem hříšníkům, byl velmi náročný ke svým učedníkům a podroboval je těm nejtěžším zkouškám, které měly povahu duševní, jako bylo např. jeho ponížení před lidmi před křížem a na něm.

Ježíš radí svým životem a konkrétně svými blahoslavenstvími, jak z každé situace a z každé lidské schopnosti a možnosti vyjít do nových situací a vývojových stupňů, do nichž by se bez pomoci jím navrhované stylisace myšlení a jednání vůbec nedostal.

Vyžaduje od člověka zvláštní druh iniciativy, o které zatím nevěděl. Dostane-li se člověk do určité situace, někdy zdánlivě bez svého přičinění, jindy záměrně, má v takové situaci spatřovat východisko k vyššímu, neběžnému poznání, které zavazuje ke kvalitativně vyššímu jednání.

Mají-li se blahoslavenství srovnávat s významem Ježíšova života jako s obrazem naší cesty do věčnosti, není doporučitelné chopit se podle založení člověka jen jednoho z nich a snažit se jej dovést k dokonalosti, nýbrž je správné chápat je jako jeden jediný návod, jak možno jít z každé situace, jak duševní, tak i okolnostní, k nejvyššímu cíli. Pouze využití by mělo odpovídat dosažitelným prostředkům příslušného vývoje.

Jak tomu rozumět? Protože všechny Ježíšem nabízené stavy, ať už je to dědictví země, nasycení, vidění Boha, nebo království Boží, mají vývojovou

povahu, jak jsme si příležitostně vysvětlovali, mohou být vyvozeny určitou intenzitou a kvalitou vůle, mohou být jinou intenzitou a kvalitou vůle udrženy a opět jinou pozdviženy do vyššího stupně. Ježíš nás o tom soustavně poučuje svým životem, když napřed intenzita a způsob použití disponibilních prostředků stačí ke vstupu do Jordánu, a pak musí přibrat sv. Jana Křtitele, dvanáct učedníků a rozhodující část židovského národa, aby mohl provádět svou učitelskou úlohu a ocitnout se na kříži atd. a konečně musí seslat Ducha svatého, aby svůj úkol dovršil. Přitom ukazuje, že ustavičně míří celým svým životem do věčnosti, jenomže zpočátku zdánlivě jen pro sebe, pak i pro ostatní lidi, a pak zase napřed osobními zásahy a posléze obecnějším zásahem Ducha svatého.

Přece je však nutno říci, že nemůžeme za každé situace jít kupředu všemi Ježíšem navrhovanými prostředky. Například nejsme třeba v situaci plačících nebo pronásledovaných, takže těchto prostředků nemůžeme použít. Ježíš nám ke správnému použití nabízených prostředků dává výstižné rady, např.: "Radujte se s radujícími a plačte s plačícími", nebo "Tlucte a bude vám otevřeno", nebo "Kdo hledá, nalézá." Důležité je, abychom neztratili touhu jít za Kristem ani tehdy, když se radujeme a jsme viditelně vyznamenáváni milostmi, ani tehdy, když pláčeme a cítíme se opuštěnými. Číhá na nás nebezpečí ochabnutí v obou případech.

Důležité je, abychom nepodléhali sebeklamu projevem dobré vůle, že totiž projev své dobré vůle jsme ochotni považovat za všechno, co ze své strany můžeme udělat. Mohu říci např. o sobě, že jsem zpočátku projevoval opravdovou dobrou vůli přejít do věčného života, ale kdykoliv se ke mně Bůh maličko přiblížil, trnul jsem hrůzou nad jeho velikostí, která stravovala mou neplodnou, ale pohodlnou oddělenost způsobem, o němž jsem nic netušil a na který jsem nebyl připraven, neboť jsem si přál, aby Bůh vlastnil mě. Co však je dovoleno na určitém vývojovém stupni a dokonce, co pomáhá, aby se dotýčný stupeň dovršil, to na jiném stupni je zbytečné a na dalším zabraňující dalšímu postupu.

Příklad ze života Ježíše Krista. Kdyby byl Herodes věděl, že Panna Maria má porodit Syna Božího, byl by ji zabil. Kdyby byl znal místo Ježíšova pobytu po jeho narození, byl by ho zabil, atd., kdyby byli Židé, kteří byli zaujati proti Ježíši, protože si mysleli, že se vydává za Mesiáše a není jím, dostali ho do rukou dřívě, než se rozhodl vstoupit na kříž, byli by ho ukamenovali dřívě, než by byl mohl rozvinout své učení a zasvětit své učedníky. Kdyby byl však skrýval svou moc po vstupu do Jordánu, jako ji skrýval předtím, nebyl by mohl podat znamení o svém úkolu, atd.

Člověk, projevující dobrou vůli vejít do království Božího a hledat je především, může být veden dvojím způsobem: buď vytržením z dosavadního nebo kteréhokoliv později nastavšího stavu nebo vláčením. Tento poslední způsob vláčením je velmi bolestivý a Ježíš při své lásce k nám dává k dispozici prostředky, jak se mu vyhnout. Navrhuje dát se vždycky vytrhnout za pomoci totální rozhodnosti ze stavu, ve kterém přebýváme a nenechat se vláčet utrpením kupředu.

Byli jsme stále svědky obojího jevu. Bude vhodné zde uvést činy a následky.

Ve dvacátých letech tohoto století vydal Karel Weinfurter Ohnivý keř a v něm navrhoval dva druhy mystické modlitby: tzv. tichou koncentrací (v

podstatě tiché nahlížení do duchovního srdce uprostřed prsou) a písmenovou koncentrací (opakování jména Božího v nohou a později v celém těle). Sliboval, že tímto způsobem vnitřní modlitby se dá dojít k vědomému spojení s Bohem. Protože nic jiného nepožadoval, ani změnu způsobu života, nýbrž trval jen na pravidelném půlhodinovém soustředění jedním ze dvou uvedených způsobů, vykročilo touto cestou v Československu tisíce osob. Při takovém množství lidí, kteří nad to byli ještě organisovaní ve spolku Psyché a uveřejňovali své poznatky ve stejnojmenné revue, daly se srovnávat výsledky jejich snažení. U jistého počtu houževnatých vytrvalců se dostavovaly srovnatelné výsledky v podobě symbolických snů, z nichž některé byly jistým způsobem vedením nebo předáváním duchovní síly k dalšímu uskutečnění. Protože lidé, řídící se radami Weinfurterovými nenesli vinu, pro svou nevědomost, na jednostranném přístupu k zduchovní, pokud neprováděli onu vnitřní modlitbu mechanicky nebo jen jako jednu ze svých povinností, nýbrž považovali Weinfurterem navrhovanou modlitbu za prostředek ke spojení s Bohem a užívali ho s patřičnou úctou, zažívali některá dílčí vnitřní uskutečnění, která měla už charakter mystický, tj. s Bohem spojující. Protože však nevěděli, jak vnitřní uskutečnění převést do zevního života, a jak jeho úroveň přizpůsobit úrovni ostatního života mimo modlitbu, byli jsme svědky toho, čemu Weinfurter říkal vylévání karmy (osudu), co však bylo tím, co zde nazýváme vláčením. Člověk se dostával do situací, proti kterým byl bezmocný a byl jimi sužován. Byl tedy okolnostmi přiveden do takového stavu trpnosti, v jakém se předtím ocitl ve své modlitbě. Chce se tedy na něm, aby se choval trpně, aby bez reptání snášel nejhorší zkoušky a nic nedělal pro zlepšení své situace? Tento chybný výklad trpnosti se už od středověku vnucuje právě těm nejlepším křesťanům. Je však pochybený. Ježíš ukazuje trpnost v činnosti svým životem zcela v jiném světle a my se musíme umět zařadit podle jeho příkladu i proti vžitě tradici. Jedině správně pochopená trpnost v činnosti je narůstající poslušnost vůle Otcovy a nikoliv narůstající bezmocnou činností a bezbranností. Ježíš ukázal, že se nevydal bezbranně Herodesovi, ani Satanovi, ani dalším úkladům farizeů, až po vrcholný okamžik rozvoje všech lidských a osobních možností vést a napravovat. Jen v této vrcholné fázi pozemského vývoje byl trpný i v tom smyslu, jak si někteří představují, že bychom měli být trpní od začátku. Vůle Otcova se dá plnit od začátku bez jakékoliv inspirace nebo vnuknutí o tom, co je jeho vůlí, protože je nám mnoho známo z mravních příkazů a doporučení Bible, a není-li, můžeme si vědomosti o nich opatřit. Později s narůstajícím poznáváním hlubších zákonů příčin, můžeme plnit i v takových případech vůli Boží, kdy bychom podle obecně platných pouček Bible byli bezradní.

Co rozumím hlubším poznáváním příčin. Zmínil jsem se o jednom takovém momentu v Ježíšově životě, kdy viděl ve vylití vonné masti na jeho tělo symbol jeho slavné smrti a přikázal, aby toto polití bylo dokončeno i proti vůli Jidáše. Takových příkladů je v Ježíšově životě více a při všech Ježíš prosazuje svou vůli, která odpovídá jeho hlubšímu poznání. Nejvyšší důkazy poslušnosti podává před svou potupnou smrtí bez ohledu na to, jak si budou jeho jednání vykládat lidé, kteří nevěděli, že svým životem předvádí všechny okolnosti, za nichž v našem životě dochází k přechodu do věčnosti. Je poslušen i za cenu ztráty cti před lidmi a přechodné ztráty důvěry u svých učedníků. Ve všech předešlých případech se však ona pravá trpnost (rozuměj poslušnost vůči Otcově vůli, aby ukázal Cestu, Pravdu a Život) projevovala

jako stále intenzivnější činnost pro větší slávu Boží. Nikdo ho nepovažoval za trpného, ačkoliv vnitřně takovým byl dokonale. A to je ten pravý váš vzor.

Odkud beru názor, že člověk, který se vědomě pustil do přechodu z dočasného života do věčného, vystavuje se nové zákonitosti života, než jaké podléhá běžný člověk? Je to především otázka zkušenosti, srovnávané po léta s dějem Ježíšova života. Nejde o nic výjimečného. Zvíře, žijící někdy v přírodním prostředí neregulovaném ještě člověkem, podléhá zákonitostem přírodního živočišného života, který je celkem po tisíciletí neměnný. Obdobně člověk vystupující z určitým způsobem stylisované lidské společnosti podle jejích světských potřeb, zařazuje se do nového řádu hodnot, které si nestanoví sám, nýbrž o nichž se dovídá ze svých nových zkušeností. Reaguje nově na situace, a to jinak než běžný člověk, kromě toho přivolává do svého života i do života svého okolí síly a vlivy, které před tím byly v klidu. Těmito silami neumí vědomě vládnout, ony ho do jisté míry ovládají a tím do jisté míry předurčují jeho další průběh života právě tak, jako předtím přirozený průběh života způsoboval přechod z dětství do dospělého věku a do stáří až k smrti, aniž by člověk mohl podstatně tento základní proces ovlivnit. Zkrátka u člověka, mířícího do věčného života, pokud je tato snaha soustavná, navozuje se nový proces, kterému se člověk nemůže vyhnout a který je jedinečně znázorněn Ježíšovým životem. Jak jsme si řekli, může v tomto procesu na něco nedbat, např. na rovnováhu mezi vnitřním uskutečněním a jeho aplikací v zevním životě, ale pak je nově nastoupeným režimem vláčen, a to - školsky řečeno - jedním ze dvou způsobů: buď v zevním životě, který pokulhává za úroveň vnitřní modlitby nebo ve vnitřní modlitbě, pokud zůstává za úroveň života mimo ni. Ve skutečnosti jsou tyto zákonitosti tak málo probádány, že jednou něco i při nejlepší vůli skřípe na straně modlitby, podruhé na straně činného života. Zkušenější borec na této cestě rozezná chybu jak u sebe, tak i u jiných, pokud se mu upřímně vyznají ze svého způsobu života a modlitby. I na této cestě jsou však simulanti a disimulanti, někdy dokonce bez vlastní viny.

Naráží-li někdo na trvalé nebo zvyšující se potíže při vnitřní modlitbě nebo v ostatním činném životě, ocitl se vlastně dočasně ve slepé uličce, a sám tu situaci tak pociťuje. Pak nechť si všimne, jaký účinek zůstává zachován, zda lkaní, nebo neutuchající lačnost po věčnosti či spravedlnosti, zda se cítí pronásledován, či jinak trápen. Pak nechť se rozpomene na příslušné blahoslavenství a nechť si je jist, že onen nežádoucí stav by nadále nemusel být slepou uličkou, nýbrž správným východiskem, pomocnou rukou, která je mu dávána, aby se jí chopil a přešel do věčnosti. To platí i o krajních příhodách, které nastávají zřídka. Proto např. první křesťané, když byli mučeni pro svou víru, dostávali se do vědomého spojení s Kristem. Sám jsem byl svědkem toho, že akutní nebezpečí smrti přivedlo člověka do náruče Boží.

Dá se tedy říci s naprostou jistotou, že blahoslavenství ukazují přímou cestu ze všedního života i ze stavů vnitřní modlitby do věčného života, pochopí-li se onen stav jako vhodné východisko a chopí-li se ho člověk s vděčností a jako jedinečné příležitosti, která se mu nabízí. Velmi je prospěšné tento přechod nastupovat vědomě, a to se dá provést, chápe-li člověk blahoslavenství ve spojitosti s Ježíšovým životem, jeho láskou a permanencí (ustavičným trváním) jeho součinnosti při kterékoliv vývojové fázi. Chce-li se člověk prosadit sám naráží na další stěnu, a tou je ono vlastnění,

kteřé je motivem jeho počínání a nikoliv láska, která jediná je tou pravou hybnou silou.

Těžkost, která se vyskytuje v životě mimo modlitbu, je poměrně snadno určitelná. Horší je to s těžkostmi při modlitbě samotné, které nejsou konkrétně zjevné, a totéž platí o duševních těžkostech.

Velikou jejich předností je, že o nich nikdo, kromě postiženého, nemusí vědět. Tím se řešení velmi zjednodušuje, protože nedojde k zásahům zvnějška, které by byly třeba dobře míněny, ale nemusely by odpovídat vnitřním potřebám člověka.

Dejme tomu, že se někdo pokrokem ve vnitřní modlitbě přibližuje k onomu nestvořenému tichu, jak o něm byla řeč. Snaží se o ně vytvořením ticha, které si sám způsobí, tedy pomocí stvořeného ticha, chtěného soustředění na věčnou podstatu bytí apod. Avšak mezi stvořeným tichem (a tichem je každé ticho, kterého člověk dosáhl vlastní stvořenou silou) a nestvořeným tichem (kterým je samotná nestvořená existence Boží) zeje obrovská propast, přes kterou je nutno projít a tou propastí je všechno stvořené, celý vesmír v malém (člověk) i ve velkém (časoprostor). Člověk musí přejít z něčeho, co zatím zažívá jako jedinou skutečnost, do něčeho, co jako skutečnost nikdy ještě nezažil. Zmocňuje se ho při nejmenším hrůza, která hraničí s pocitem prudkého umírání, které se může projevovat jako takové i fyziologicky. Ví-li však člověk, že za hrůzou, kterou zažívá, je sama existence Boží, a že hrůzu zažívá právě proto, že se snažil o ztišení svými prostředky za účelem přechodu do věčnosti, je klid věčné existence, a že vlastně nastávající hrůza je příznakem probíhajícího přechodu do nestvořeného ticha, ze kterého zpětně vyplývá dědictví země, jak bylo vysvětleno, pak tato znalost dosud nezažitých účinků člověku usnadňuje přemožení sebe samého a urychluje přechod. Dosáhne-li pak přechodu tímto prostředkem, splnil podstatnou část toho, co se nazývá Cesta, a zbývá mu projít ještě uskutečněním, které se nazývá Pravda a Život.

Ježíš mohl dějem svého života ukázat nejzřetelněji než Cestu, kterou se máme ubírat za věčnou existencí Boží a s ní se sjednotit ("abyste byli jedno s Otcem mým, jako já s Ním jedno jsem"), kdežto Pravdu mohl ukázat jen v podobenstvích a věčný život mohl jen připomínat jako cíl. Sám řekl (Nikodemovi), že kdyby lidem mluvil o věcech nebeských - a těmi je věčný život v tom smyslu, jak jsme si o něm řekli, neporozuměli by.

Ještě jednou si řekněme. Není správné být lhostejný ke svému zdravotnímu stavu nebo ke špatným životním poměrům. Máme podnikat všemi prostředky, lékařskou pomocí atd. nápravu stavu tak, aby nás dále pro sebe nezaujímal do takové míry, že bychom neměli pomýšlení na věčné cíle. Chceme-li se však jen uzdravit nebo jen zajistit svůj pozemský život hmotnými a duševními prostředky, můžeme být s pomocí Boží uzdraveni nebo může být zjednána náprava v našem životě. Ježíš za ony tři roky svého působení v tomto smyslu mnohokrát způsobil převrat k dočasnému pomíjejícímu zlepšení, a nepodceňoval je, avšak v takovém případě málokdy člověk dosáhne více. Na deseti uzdravených malomocných, z nichž jeden se vrátil poděkovat Ježíši, se nám ukazuje, že přibližně asi desetina těch, kterým Bůh pomohl k dočasnému zlepšení jejich stavu, jsou ochotni za ním jít až do věčnosti.

Proto by měl člověk své špatné zdraví nebo jinak narušené postavení považovat především za volání Boží. Pak by nejen snáze našel pomoc a východisko ze své situace, protože ona by se stala zbytečnou, nýbrž by použil blahoslavenství všech těžkých chvil člověka tak, jak si to přeje Ježíš.

Závěrem zjednodušení úkolu

Milá Anežko,

mí přátelé se mě někdy ptají, zda nemám dojem, že věci příliš komplikují, když toho tolik napíší. Puntíčkářům, kteří čtou mé spisy, se totiž může lehce stát, že po jejich přečtení nebudou vědět, kde jim hlava stojí a s čím mají začít napřed. Naštěstí část z nich sebe uspokojí tím, že vytrhnou některé části textu, postaví je vedle sebe a proti sobě..... a po zjištění, že si protirečím, zbaví se nutkání následovat. Píší však pro lidi Tvého typu, kteří tu pestrou mosaiku myšlenek, kterou jim předkládám (a Ty víš, že jen tak v letu, jak mám čas komentovat své vnitřní zážitky) dovedou složit v daleko krásnější obraz, než jaký vidí při pohledu zblízka na jednotlivosti. To je onen duch velkorysosti, který by sis měla osvojit. Jen bych si přál, aby zjednodušení, ke kterému dojdeš, nevypadalo takhle:

Všechno bereme z rukou Božích, proč se tedy prostě tomu pasivně nevzdat?

Všechno od počátku svého narození na tento svět bereme z rukou Božích, ale je stejně správné, že nás starší lidé učí umět vybírat dobré, správné, užitečné a krásné a stříci se špatného a nepravého. Svět, který se nám předkládá, je podoben míse jedlého i jedovatého ovoce. I zvíře umí rozeznávat mezi jedovatou a nejedovatou bylinou. My to dokážeme na vyšší, intelektuální, mravní a konečně duchovní úrovni. Schopnosti k takovému rozlišování jsou nám dány rovněž od Boha. A proto máme přistupovat ke všem záležitostem života s celým rozsahem svých rozlišovacích a lidských možností. Přistoupí-li k nim později další schopnosti, pak nám Ježíš svým životem ukazuje, že i s nimi, a nikdy ne bez nich, máme přistupovat ke všemu (symbol: měl dvanáct učedníků a bral je i na svatby a hostiny). Ukázal, že jen v několika málo případech sám přistupoval k některým řešením. My víme, ke kterým. A v té nejrozhodnější (na kříži) byla mu na chvíli zastřena i účast Otcova. To jsou však výjimky, které jsem Tě učil rozeznávat. Jindy musíš čelit pomíjejícímu všem věcí všemi svými lidskými, tj. od Boha propůjčenými, silami.

Síla Blahoslavenství tkví právě v tom, že nás v nich Ježíš učí rozeznávat správnou cestu a správné prostředky k cestě do věčnosti tam, kde obvykle lidé nepoznávají požehnání, nýbrž pociťují jen tíhu života a okolností. Neberou těžké chvíle Jeho zvaní k přechodu ne posmrtnému, ale zde na světě, aktuálnímu, do věčnosti. V tom je požehnání každé chvíle lidského života.

Svaté zve každý krok, i ten nejsvětější, k lásce a vděčnosti k Tomu, který mu umožnil krok učinit, neboť svatí vědí, co nevíme my, poznávají, co my nepoznáváme: že On je jediný činitel, o jehož jednání nikdo neví, protože ono není povahy lidské.

Jakmile se však člověk ocitne třeba jen na chvíli ve zdroji života, ví už, co a kdo mu umožňuje žít a jednat. Posílá ho mezi vlky a ovce, aby se tam tříbil a vrátil se bohatší a větší láskou a touhou zpět do Otcova domu.

K vánocům 1972

Obsah

Věnování.....	1/2
Smysl tohoto spisu.....	1/2
Základní omyly.....	1/3
Něco navíc, něčeho stále méně.....	1/5
Blahoslavenství.....	1/8
Ježíšův příklad.....	1/10
Blahoslavení chudí duchem.....	1/17
Blahoslavení lkající.....	2/7
Blahoslavení tiší.....	2/10
Blahoslavení milosrdní.....	2/14
Blahoslavení čistého srdce.....	2/16
Blahoslavení pokojní.....	2/19
Blahoslavení lačnicí po spravedlnosti.....	2/22
Blahoslavenství zlořečených a pronásledovaných pro spravedlnost.....	2/23
Užití vyloženého.....	2/25

Závěrem zjednodušení úkolu.....

2/30